

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

Veronica ROȘCOVANU Iulia IORDĂCHESCU

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Manual pentru clasa a VII-a
pentru instituțiile de învățământ cu predare
în limbile minorităților naționale

CARTIER

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova.
Manualul școlar a fost elaborat în conformitate cu prevederile Curriculumului la disciplină, aprobat prin ordinul
Ministerului Educației și Cercetării nr. 1381 din 30 octombrie 2019. Manualul a fost aprobat prin ordinul Ministerului
Educației și Cercetării nr. 08/2-09/2454 din 29 mai 2023, ca urmare a evaluării calității metodic-științifice.

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: vanzari@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel/fax: 210 80 51. E-mail: codex@cartier.ro
cartier.ro
cartier.md

Colecția *Cartier educațional* este coordonată de Viorica Goraș-Postică

Editor: Gheorghe Erizanu
Lector: Valentin Guțu
Coperta: Vitalie Coroban
Design/tehnoredactare: Marina Darii
Prepress: Editura Cartier
Tipărit la Bons Offices

Veronica Roșcovanu, Iulia Iordăchescu
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Manual pentru clasa a VII-a pentru instituțiile de învățământ
cu predare în limbile minorităților naționale
Ediția a IV-a, iulie 2023

© 2023, 2016, 2011, 2006, Editura Cartier pentru această ediție.
Toate drepturile rezervate. Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Roșcovanu, Veronica.

Limba și literatura română: Manual pentru clasa a 7-a: pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile
minorităților naționale/ Veronica Roșcovanu, Iulia Iordăchescu; Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova. –
Ed. a 4-a. – [Chișinău]: Cartier, 2023 (Bons Offices). – 168 p.: il. – (Cartier educațional/ colecție coordonată de Viorica Goraș-Postică,
ISBN 978-9975-79-896-9).
[8800] ex.
ISBN 978-9975-86-687-3.
811.135.1'243(075.3)
R 74

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova

Instituția de învățământ

Manualul nr. _____

Anul	Numele și prenumele elevului/elevei care a primit manualul	Anul școlar	Starea manualului	
			la primire	la returnare
1				
2				
3				
4				
5				

- Profesorul trebuie să controleze dacă numele elevului/elevei este scris corect.
- Elevii cărora le este destinat manualul nu trebuie să facă nici un fel de notații pe pagini.
- Rugăm ca manualele să fie păstrate cât mai îngrijit.
- Starea manualului se va înscrie folosind termenii: *nouă, bună, îngrijită, nesatisfăcătoare, proastă*.

CUPRINS

COPILUL ÎN FAMILIE

ARBORELE GENEALOGIC.....	6
Lumina cărților , Mihai Prepeliță	7
Articularea substantivelor. Utilizarea substantivelor comune la cazurile nominativ și acuzativ.....	9
RELAȚII DE FAMILIE	12
Un tur prin galaxie cu Olivia , Raquel Jaramillo Palacio	13
Verbe la diateza reflexivă cu pronume la cazul acuzativ.....	15
TRADIȚII ÎN FAMILIA MEA	18
Bilețele de dragoste , Antoinette Kuritz	19
Utilizarea substantivelor comune la cazul genitiv. Articolul posesiv	21
ISTORII INTERESANTE DIN FAMILIE.....	24
Băiatul și ghetetele , Poveste populară	25
Verbe la diateza reflexivă cu pronume la cazul dativ	27
Recapitulare.....	30
Per aspera ad astra	31
Elaborează un proiect!	32
Invitație la lectură	33

COPILUL ÎN SOCIETATE

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE MELE (I).....	34
Despre tine și pentru tine	35
Modul conjunctiv, timpul prezent	37
DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE MELE (II).....	40
Învăț să fii responsabil! , Viorica Afteni	41
Pronumele negativ	43
CODUL BUNELOR MANIERE ÎN LOCURILE PUBLICE	46
Din istoria bunelor maniere	47
Pronumele demonstrativ	49
MESAJE SCRISE: ANUNȚUL	52
Anunțul salvator , Claudia Partole.....	53
Interjecții ce exprimă stări emoționale	55
SPORT PENTRU SĂNĂTATE	58
Alege sportul!	59
Conjunții și locuțiuni subordonatoare	61
Recapitulare.....	64
Per aspera ad astra	65
Elaborează un proiect!	66
Invitație la lectură	67

COPILUL ȘI NATURA

O VIZITĂ LA GRĂDINA BOTANICĂ	68
Grădina Botanică, bijuteria verde a Chișinăului	69
Adjective fără grade de comparație	71
CARTEA ROȘIE A REPUBLICII MOLDOVA	73
Protejați-ne viața! , Cartea Roșie a Republicii Moldova	74
Adjective invariabile.....	77
COMPORTAMENT ECOLOGIC.....	80
Reduceți, reutilizați, reciclați!	81
Modul imperativ	83

UN ARBORE PENTRU DĂINUIREA NOASTRĂ	86
Omul care planta copaci, Jean Giono	87
Pronumele și adjectivul pronominal interogativ-relativ	89
Recapitulare	92
Per aspera ad astra	93
Elaborează un proiect!	94
Invitație la lectură	95

COPILUL ȘI PATRIA

SIMBOLURILE DE STAT ALE REPUBLICII MOLDOVA	96
Drapelul, Stema și Imnul de Stat ale Republicii Moldova	97
Utilizarea substantivelor proprii în propoziții. Ortografierea substantivelor proprii	99
PERSONALITĂȚI CELEBRE DIN SPORT	102
Nu mă dau bătut până la ultima minge!	103
Modul condițional-optativ, timpul prezent	105
CĂLĂTORII PRIN MOLDOVA	108
Muzeul de sub cerul liber	109
Prepoziții care cer cazul acuzativ	111
TRADIȚII CULINARE	114
Gustul Moldovei	115
Numeralul fracționar	117
Recapitulare	120
Per aspera ad astra	121
Elaborează un proiect!	122
Invitație la lectură	123

COPILUL ȘI UNIVERSUL PREFERINȚELOR

PREFERINȚE DE LECTURĂ	124
Cele dintâi lecturi, Mircea Eliade	125
Adverbe de mod	127
PERSONAJUL ÎNDRĂGIT (I)	130
Cinci pâini (I), Ion Creangă	131
Adverbe pronominale interogative și relative	133
PERSONAJUL ÎNDRĂGIT (II)	130
Cinci pâini (II), Ion Creangă	137
Utilizarea pronumelor personale la cazul dativ	139
PREFERINȚE MUZICALE	142
Festivaluri pe gustul fiecăruia	143
Topica adjectivului	145
ÎMI PLACE SĂ COLECȚIONEZ	148
Colecționari pasionați	149
Reguli frecvente de despărțire în silabe la capăt de rând	151
Recapitulare	154
Per aspera ad astra	155
Elaborează un proiect!	156
Invitație la lectură	157
Sugestii pentru evaluarea produselor școlare	158
Barem de evaluare a testelor sumative	160
Acte comunicative	163
Vocabular	164

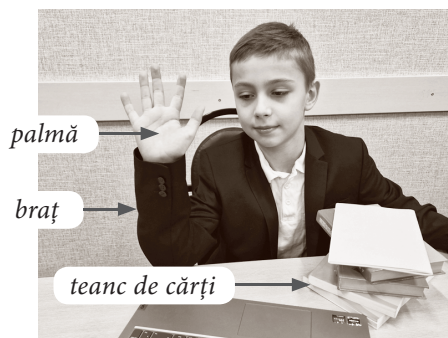
COPILUL ÎN FAMILIE

Arborele genealogic

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetul [d]. Alcătuieste enunțuri cu îmbinările evidențiate.

Durerea despărțirii, **păr des**, teanc de cărți, plecarea la studii, inima din piept, cântec de jale, **dragul meu**.

2. Reține!

3. Observă nuanțele de sens ale cuvintelor evidențiate în enunțurile propuse.

- { Fratele **seamănă** cu bunicul.
- { Bunica **seamănă** flori în grădină.
- { Am văzut un **pui** de vrabie.
- { Ce faci, **puiule**? m-a întrebat mama.
- { **Mi-am potolit** setea cu un pahar de suc.
- { Îmbrățișarea mamei **mi-a potolit** durerea.
- { Scriu cu mâna **dreaptă** și cu cea stângă.
- { Mergi înainte, apoi fă la **dreapta**.
- { Citesc atent fiecare **rând** al textului.
- { Acum e **rândul** meu să răspund.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

lung – îndelung – îndelungat
braț – a îmbrățișa – îmbrățișare
ascultător – neascultător – a asculta

Sinonime

mărunțel = mic
fiu = fecior
blând = bun

Antonime

întuneric ≠ lumină
des ≠ rar
a se despărți ≠ a se întâlni

Diminutive

înalt – nălțuț
slab – slăbuț
mărunt – mărunțel
față – fețișoară

Acte comunicative

Prezentarea unei persoane

Am plăcerea să ți-l prezint pe fratele meu.
Permite-mi să ți-o prezint pe sora mea.
Îmi pare bine să te/vă cunosc!
Încântat(ă) de cunoștință!
Pe bunica mea o cheamă Ana.
Bunicul meu are 63 de ani.
Fratele meu este pasionat de sport.

4. *Lecturează textul și spune de ce părinții și-au trimis feciorii la Cernăuți.*

Lumina cărților

— De aici nu mai avem mult până la Cernăuți. Hai, Raluță, ia-ți rămas-bun de la feciori.

Gheorghe Eminovici, tatăl, înalt și binefăcut, își ținea de mână feciorii – în stânga era Șerban, nălțuț și zvelt, iar în dreapta, Niculae, mărunțel și fraged. În urma lor, mama Raluța, frumoasă, cu ochii mari și blânzi, se străduia să-și potolească durerea despărțirii. Mângâia când pe Iorgu, și el cam slăbuț, când pe Ilie, care semăna cu tata, blond și cu ochii albaștri, când pe Mihai, de jalea căruia inima mai-mai să-i sară din piept...

Raluța l-a îmbrățișat pe Mihai, cel mai mic dintre feciori, căruia i-a venit rândul să-și încerce norocul la vreo școală. Netezindu-i părul negru și des, i-a luat fețișoara între palmele ei gingașe și l-a întrebat:

— De ce taci, fiule?... N-o mai iubești pe mama? De ce nu vrei să răspunzi?

Mezinul ținea într-o mână un teanc de cărți, iar cu cealaltă se ținea strâns de brațul mamei.

— Ba da, mamă... Te iubesc... Dar de ce mă dați printre străini? De ce, mamă dragă?

Mama l-a sărutat îndelung, apoi și-a șters o lacrimă neascultătoare...

— Să-ți afli și tu un rost în viață, puiule. Doar lumina cărților te poate scoate din întuneric la un mal înflorit...

Mihai Prepelită, „Ucenic la Eminescu”, fragment adaptat

Memorialul Ipotești

LEXIC

a-și lua rămas-bun – прощаться

binefăcut – стройный

fraged – хрупкий

a mângâia – ласкать

a sări din piept – высказывать из груди

a-i veni rândul – настать черед

a netezi – гладить

gingaș – нежный

mezin – copilul cel mai mic

a-și încerca norocul – попытать удачу

mal – берег

a-și afla un rost în viață – найти своё предназначение

REPRODU!

5. Recitește fragmentul ce indică:

- a) portretul fizic al părinților/copiilor; c) momentul despărțirii dintre Mihai și mama lui;
 b) atitudinea părinților față de copii; d) grija părinților pentru viitorul copiilor.

6. Răspunde la întrebări cu ajutorul textului.

- a) Despre familia cărui scriitor român este vorba în text?
 b) Cu ce scop frații Eminovici plecau la Cernăuți?
 c) Cine îi conducea?
 d) Ce a întrebă-o Mihai pe mama sa la despărțire?
 e) Ce i-a răspuns mama?
 f) Ce te-a impresionat în acest text?

Raluca Iurașcu

Gheorghe Eminovici

7. Găsește în text expresiile cu sensul:

a se despărți;

a se liniști;

a se emoționa;

a se afirma.

7.1. Alcătuieste enunțuri cu două expresii.

REZUMĂ!

8. Descrie, în 4-5 enunțuri, unul dintre personaje, utilizând informații din text.

MODEL: Mama Raluca era o femeie frumoasă. Avea ochii mari și blânzi. Era tristă și încerca să-și ascundă durerea despărțirii.

9. Lucrați în perechi. Completați și improvizați dialogurile posibile dintre personaje.

MIHAI ȘI MAMA

- ... ?
 — Trebuie să mergi la școală.
 — ... ?
 — Ca să-ți afli și tu un rost în viață.
 —
 — Nu, doar lumina cărților te poate scoate la un mal înflorit...
 —

ȘERBAN ȘI MIHAI

- De ce ești trist, Mihai?
 —
 — Nu vrei să mergi la studii?
 —
 — Nici eu nu vreau să plec de acasă, dar trebuie să învățăm.
 —
 — Fără studii nu îți afli un rost în viață.

10. Citește enunțul. Alege o variantă de răspuns și explică alegerea în 2-3 enunțuri.

Mihai pleacă de acasă cuprins de tristețe, deoarece...

A. nu voia să învețe.

C. se despărțea de mama.

B. îl speria necunoscutul.

D. varianta ta.

11. Argumentează, în 2-3 enunțuri, titlul textului.

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Articularea substantivelor

Utilizarea substantivelor comune la cazurile nominativ și acuzativ

Compară! Eu am **o** soră. Pe sora **a** mea o cheamă Irina.

Amintește-ți! Substantivele se utilizează în propoziții fără articol, cu articol nehotărât sau cu articol hotărât. Articolul indică în ce măsură obiectul denumit este cunoscut vorbitorului.

Cazul nominativ – *cine? ce?* Cazul acuzativ – (*pe/cu/despre etc.*) *cine? ce?*

Articolul	nehotărât		hotărât	
Numărul Genul	Singular	Plural	Singular	Plural
Masculin	un fecior□	niște feciori	feciorul	feciorii
Feminin	o casă o școală o carte	niște case niște școli niște cărți	casa școala cartea	casele școlile cărțile
Neutru	un oraș□ un tren□ un tablou	niște orașe niște trenuri niște tablouri	orașul trenul tabloul	orașele trenurile tablourile

Reține!

Cazuri frecvente de utilizare a substantivelor comune cu și fără articol

Utilizarea substantivelor cu articol nehotărât/fără articol:	
după prepoziții dacă nu urmează o concretizare;	Băieții plecau la gimnaziu . Lumina cârților te poate scoate din întuneric .
după verbe: a avea, a fi, a deveni, a dori;	Am o soră . Sora mea are ochi albaștri. Fratele meu este elev străduitor. Bunica mi-a devenit prieten de nădejde. Doresc un fotoliu nou.
după numerale;	Eu am trei verișoare și un verișor .
după cuvintele: ce, cât, câtă, câți, câte, orice, care, oricare, fiecare, acest, această, acești, aceste, mult, multă, mulți, multe, puțin, puțină, puțini, puține.	Ce activități preferi? Câți frați ai? Fiecare copil trebuie să fie ascultător. Această domnișoară își încearcă norocul. Am multe rude și mulți prieteni . Unde este multă vorbă , acolo e puțină treabă .

Utilizarea substantivelor cu articol hotărât:	
dacă substantivul este subiect;	Mama și-a luat rămas-bun de la feciori.
dacă urmează o concretizare;	Copilul acesta este slăbuț. I-am netezit părul negru.
după cuvintele: iată, tot, toți, toată, toate;	Iată cărțile ! Toți feciorii au plecat la Cernăuți.
într-o comparație;	Băiatul este înalt ca stejarul .
după verbe: a plăcea, a prefera, a dura, a semăna;	Îmi place textul . Prefer călătoriile . Mă doare inima . Eu semăn cu bunicul .
după enunțurile interogative de tipul: Unde este/sunt...? Cum este/sunt...? Al cui este/sunt...? Cât costă...?	Unde este mezinul ? Cum este despărțirea ? Al cui este norocul ? Cât costă cartea ?

12. Rescrie enunțurile, utilizând substantivele subliniate la forma potrivită dacă este necesar.

- a) Arbore genealogic nu crește în realitate, el este un arbore simbolic. Acest arbore n-are nevoie de apă. Rădăcini lui sunt strămoși, iar hrană – memorie.
- b) Familie Eminovici a locuit în sat Ipotești. În prezent aici se află muzeu memorial. Părinți, Gheorghe și Raluca, au educat 11 copii: 7 băieți și 4 fete. Mihai și frați lui și-au făcut studii la gimnaziu din Cernăuți.

CU OCHII ÎN PATRU!

13. Alcătuieste enunțuri după model:

Pe **bunica** mea o cheamă Ana.
Ea are trei nepoți.
Bunica preferă **lectura** și **gătitul**.

- părinți
- tată/mamă
- soră/frate
- fiu/fiică
- bunic(ă)
- nepot/nepoată
- străbunic(ă)
- strănepot/strănepoată
- unchi/mătușă
- verișor/verișoară

CREEAZĂ!

14. Lucrați în echipe. Examinați arborele genealogic și spuneți:

- ◆ cine sunt reprezentanții fiecărei generații;
- ◆ ce știți despre ei.

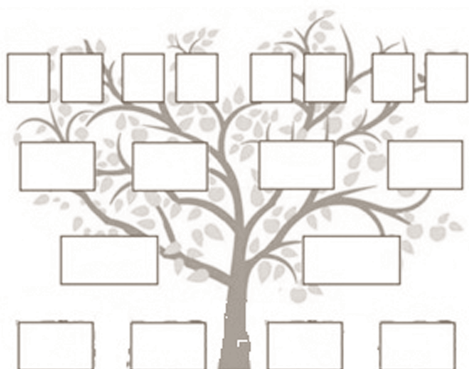
- 15.** *Informează-te și prezintă cinci curiozități din viața și activitatea lui Mihai Eminescu.*
- 16.** *Informează-te din surse tipărite despre familia poetului Mihai Eminescu sau realizează un tur virtual la Memorialul Ipotești. Povestește-le colegilor/părinților:*
- ◆ ce ai aflat despre membrii familiei Eminovici;
 - ◆ ce ai descoperit nou despre poetul Mihai Eminescu;
 - ◆ ce te-a impresionat.
- 16.1.** *Folosește lexicul și actele comunicative învățate la lecție. Utilizează corect substantivele.*
- 17.** *Lucrați în perechi. Improvizați un dialog, din 8-9 enunțuri, pe baza unei situații propuse. Utilizați corect substantivele.*

Situații de comunicare	Repere	Acte comunicative
Ai în vizită un prieten/o prietenă. Îi prezinți membrii familiei.	• Prenumele • Gradul de rudenie • Calități • Pasiuni	<i>Am plăcerea să ți-l prezint pe ...</i> <i>Permite-mi să ți-o prezint pe ...</i> <i>Îmi pare bine să te/vă cunosc!</i> <i>Încântat(ă) de cunoștință!</i> <i>Pe ... îl/o cheamă ...</i> <i>Are ... de ani.</i> <i>Este pasionat(ă) de ...</i>
Ești reporter la ziarul școlii. Vrei să scrii un articol. Discuți cu colegul/colega despre unul dintre membrii familiei acestuia/acesteia, care are succese deosebite.	• Prenumele • Gradul de rudenie • Ocupația • Activități preferate	

- 17.1.** *Apreciați răspunsurile colegilor pe baza criteriilor de la pagina 159, caseta E.*
- 18.** *Elaborează arborele genealogic al familiei tale.*
- 18.1.** *Prezintă-te pe tine și pe doi membri ai familiei. Utilizează corect substantivele.*

MODEL:

Familia mea – cetatea mea

Numele meu este Olga Tomescu și am treisprezece ani. Sunt slăbuță, am păr roșcat și mult prea mulți pistrui. M-aș putea uita toată ziua la filme vechi și lucrul care-mi place cel mai mult e să mă tolănesc în fotoliu citind o carte polițistă sau de aventuri. În fine, dacă vreți să mai aflați lucruri despre mine, puteți să mă întrebați.

Alex Moldovan,
„Olguța și un bunic de milioane”,
fragment adaptat

Relații de familie

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetul [t].

Fetiță înțelegătoare, multe planete, comete uriașe, acești asteroizi, materii școlare, prieteni în internet, acest univers.

2. Reține!

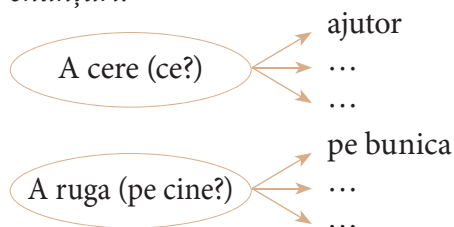
$$\frac{15}{10} = 1,5$$

fracție ordinară fracție zecimală

Marea Piramidă din Giza – o minune a lumii antice

3. Alcătuiește îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

4. Identifică sensul cuvintelor evidențiate în enunțurile propuse.

- Felix aude rău, este un copil cu **nevoi** speciale.
- După operație, bunica **are nevoie** de un tratament de **fizioterapie**.
- Copilul nu pronunță sunetul „r”, de aceea merge la un **logoped**.
- Ieri am făcut un **tur** prin oraș cu bicicleta.
- Spectacolul a fost atât de emoționant, încât toți spectatorii **lăcrimau**.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

cer – ceresc
 dificultate – dificil
 a înțelege – înțelegător – înțelegere
 a cânta – a încânta – încântat
 a exclama – exclamație – exclamativ

Sinonime

diferit = deosebit
 întotdeauna = mereu
 a studia = a învăța
 dificultate = problemă
 univers = cosmos
 doar = numai
 a voi = a vrea = a dori

Antonime

niciodată ≠ întotdeauna
 necaz ≠ bucurie
 diferit ≠ asemănător
 ocupat ≠ liber
 a lipsi ≠ a fi prezent

Compară!

galaxie – галактика
 fotbal – футбол
 dublură – дублёр

Acte comunicative

Exprimarea opiniei

Ce crezi despre mesajul textului?
 Ce părere ai despre personaj?
 Cum crezi, te vei descurca?
 În opinia mea, familia este un univers.
 După părerea mea, mama este îngerul casei.
 Pur și simplu fiecare copil este o minune.
 Ești de acord? Sunteți de acord?
 (Nu) Sunt de acord! (Nu) Suntem de acord!
 (Nu) Ai dreptate! (Nu) Aveți dreptate!
 Cred că ai o soră înțelegătoare.

5. *Lecturează textul și spune despre ce galaxie este vorba.*

Un tur prin galaxie cu Olivia

August este Soarele. Eu, mama și tata suntem planete ce gravităm în jurul Soarelui. Restul familiei și prietenii sunt asteroizi și comete ce **se rotesc** pe lângă planetele ce gravitează în jurul Soarelui. Singurul corp ceresc care nu gravitează în jurul soarelui August este câinele Daisy. Aceasta doar pentru că, în ochii ei, fața lui August nu pare diferită de fețele celorlalți oameni.

M-am obișnuit cum funcționează acest univers. Am înțeles întotdeauna că August este special și că are nevoi speciale. Dacă voiam ca mama și tata să mă vadă jucând fotbal, știam că în nouă din zece cazuri vor lipsi, pentru că erau ocupați să-l ducă pe August la logoped, la fizioterapie, la un nou specialist sau la o nouă operație.

Mama și tata au spus mereu că am fost cea mai înțelegătoare fetiță din lume.

M-am obișnuit să **mă descurc** singură. Dacă aveam dificultăți cu vreo materie școlară, veneam acasă și studiam. Am învățat cum să transform fracțiile ordinare în fracții zecimale cu ajutorul internetului. Am făcut singură fiecare proiect pentru școală.

Nu-i vorba că aș fi eu nobilă, pur și simplu cea mai proastă zi a mea nici măcar nu **se poate** compara cu necazurile prin care a trecut August.

Lucrurile **s-au schimbat** când August a mers la școală, ba chiar și-a făcut prieteni.

Părinții și August au venit la spectacolul de primăvară „Orașul nostru”. Prietena mea, Miranda, a primit rolul principal – Emily Gibbs. Eu am primit un rol mai mic, dar și dublura pentru domnișoara Emily.

Cu puțin timp înainte de spectacol, Miranda a spus că nu **se simte** bine, de aceea pe scenă am ieșit eu...

Spectacolul a fost nemaipomenit. Finalul a făcut publicul să lăcrimeze. După spectacol, mama, tata și August și-au croit drum spre culise.

— Ai fost minunată, scumpo! Ce șoc am avut când te-am văzut pe scenă! a zis tata.

— Olivia! a exclamat încântată mama. Ai fost splendidă!

Mama m-a îmbrățișat atât de tare, încât răsuflam cu greu, dar eu eram fericită.

*Raquel Jaramillo Palacio, „Minunea”,
fragment adaptat*

Secvență din filmul „Wonder”, „Minunea”

LEXIC

a gravita – *aici*: a se mișca

restul – *aici*: ceilalți

a se roti – крутиться

a se obișnui – привыкать

univers – вселенная

a lipsi – отсутствовать

ocupat – занят

a se descurca – справляться

nobil – благородный

a-și croi drum – пробираться

a răsufla – дышать

minune – чудо

REPRODU!

6. Citește fragmentul ce indică:

prenumele personajelor;

preocupările părinților;

succesele fetei.

7. Înlocuiește cuvintele subliniate cu sinonimele lor, potrivite contextului.

a) Mama și tata au spus mereu că am fost cea mai înțelegătoare fetiță din lume.

b) Dacă aveam difficultăți cu vreo materie școlară, veneam acasă și studiam.

8. Răspunde la întrebări pe baza textului.

a) Cu ce compară Olivia membrii familiei?

b) Cine este Daisy?

c) De ce părinții lipseau de la meciurile fiicei?

d) Ce medici vizitează August?

e) Ce spun părinții despre fiica lor?

f) Cum se descurcă Olivia la școală?

g) De ce Olivia a jucat rolul principal în spectacol?

h) Cum au apreciat părinții jocul fiicei lor?

9. Continuă enunțurile, utilizând informații din text.

a) August este un copil special, deoarece...

b) Părinții sunt mereu ocupați, pentru că...

c) Olivia a învățat să se descurce de una singură, fiindcă...

10. Redă conținutul unui fragment de text în numele:

Oliviei;

lui August;

părinților;

Mirandei (prietena Oliviei).

REZUMĂ!

11. Explică, în 2-3 enunțuri, ce aspect din text ți-a plăcut. Acordă puncte de la 1 la 5:

1 – foarte puțin; 2 – puțin; 3 – moderat; 4 – mult; 5 – foarte mult.

a) Comparația familiei cu un univers.

c) Independența fetei.

b) Atitudinea părinților față de copii.

d) Descrierea atmosferei de după spectacol.

12. Descrie relațiile din familia Oliviei pe baza schemei.

13. Examinează imaginea de la pagina 13 și realizează sarcina, utilizând informații din text.

cine sunt personajele.	ce eveniment serbează familia.
cine și de ce i-a dăruit băiatului casca de astronaut.	ce atmosferă domină.

Presupune...

14. Explică comparația „August este Soarele” în familia Pullman, pornind de la informația de mai jos.

Soarele, steaua din centrul sistemului solar, este cea mai importantă sursă de lumină și căldură pentru planeta Pământ. Toate planetele se rotesc în jurul Soarelui. Mișcarea lor depinde de atracția gravitațională a Soarelui. De fapt, planetele sunt într-un echilibru perfect.

CU OCHII ÎN PATRU!

Exprimarea opiniei
În opinia mea, ...
După părerea mea, ...
Pur și simplu...
(Nu) Sunt de acord!

15. Exprimă-ți opinia: Cum crezi, cine este, de fapt, o minune?

- ◆ Părinții, pentru că au grijă de August, fiul lor cu nevoi speciale?
- ◆ August, pentru că a reușit să-și facă prieteni?
- ◆ Olivia, pentru că este înțeleghătoare și se descurcă singură?

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Verbe la diateza reflexivă cu pronume la cazul acuzativ

Compară! Olivia **joacă** fotbal. August **se joacă** cu câinele Daisy.

Amintește-ți! Diateza reflexivă arată că subiectul face acțiunea și tot subiectul o suferă.

Timpul Persoana	trecut		prezent	viitor
	imperfectul	perfectul compus		
Eu	mă bucuram	m-am	mă plimb ☐	mă voi
Tu	te bucurai	te-ai	te plimbi	te vei
El, ea	se bucura	s-a	se plimbă	se va
Noi	ne bucuram	ne-am	ne plimbăm	ne vom
Voi	vă bucurați	v-ați	vă plimbați	vă veți
Ei, ele	se bucurau	s-au	se plimbă	se vor
		descurcat dus obișnuit		bucura duce obișnui

Reține!

Verbe cu diferențe de sens:	Verbele reflexive la cazul <i>acuzativ</i> indică o acțiune	
a afla – a se afla a duce – a se duce a uita – a se uita a plânge – a se plânge a lăuda – a se lăuda a înțelege – a se înțelege	făcută și suferită de subiect: Eu mă spăl (pe mine).	făcută reciproc: Colegii se ajută la neaz (unul pe altul).
	a se obișnui a se compara a se pregăti	a se înțelege a se respecta a se îmbrățișa

16. Găsește în text enunțurile ce conțin verbe reflexive și citește-le la alte timpuri după model.

MODEL: Mă **descurc** singură. → **M-am descurcat/mă descurcam/mă voi descurca** singură.

17. *Selectează, apoi scrie verbele dintre paranteze la formele potrivite.*

Timpul viitor	Copiii (a înțelege/a se înțelege) cu părinții dintr-o privire. Eu (a înțelege/a se înțelege) tema mai bine, intrând în internet.
Timpul trecut, perfectul compus	Voi (a pregăti/a se pregăti) de plecare? Olivia (a pregăti/a se pregăti) de meciul de fotbal.
Timpul trecut, imperfectul	De ce voi (a ține/a se ține) de brațul mamei? Mihai (a ține/a se ține) în mână un teanc de cărți.

18. *Lucrați în perechi. Examinați imaginile și alcătuiți enunțuri.*

MODEL: **Ai înțeles** cum se transformă fracțiile ordinare în fracții zecimale?
M-am înțeles cu colegul să-mi explice tema.

a uita – a se uita

a afla – a se afla

a duce – a se duce

a înțelege – a se înțelege

CREEAZĂ!

19. *Lucrați în perechi. Continuați dialogul, utilizând și verbe la diateza reflexivă.*

Începutul dialogului	Structura dialogului
— Ce crezi despre relația părinților cu Olivia?	Întrebare
— În opinia mea, părinții...	Opinie
— ...	Întrebare
— ...	Acord
— ...	Concluzie

CU OCHII ÎN PATRU!

Exprimarea opiniei
Nu sunt de acord, ...
Pur și simplu ...
Cum crezi, ...
Ai dreptate, ...
După părerea mea, ...

20. *Lucrați în perechi. Examinați una dintre imaginile propuse și răspundeți la întrebări. Utilizați și verbe la diateza reflexivă.*

- Cine sunt persoanele surprinse?
- Despre ce discută ele?
- Ce relație domină în familie?

20.1. *Improvizați un dialog din opt replici pe baza situațiilor ilustrate. Utilizați lexicul învățat.*

21. *Lucrați în echipe și realizați sarcinile propuse:*

- ◆ descoperiți în imagine cuvintele ce descriu relațiile armonioase într-o familie;
- ◆ alcătuiți enunțuri, utilizând reperele din fiecare coloană.

MODEL: Mă bucur de atenție în familie. Părinții *întotdeauna se interesează de necazurile și bucuriile mele.*

a se interesa de...

a dăruî îmbrățișări, săruturi...

a găsi limbaj comun cu...

a respecta obligațiile în familie

a se baza pe ajutorul ...

a vorbi deschis despre...

a se descurca împreună

înțelegător

diferit

dificultate

întotdeauna

necaz

bucurie

nevoie

22. *Reprezintă printr-o schemă sau printr-un desen cum funcționează universul familiei tale. Prezintă, în 7-8 enunțuri, schema/desenul, utilizând lexicul învățat și verbe la diateza reflexivă.*

22.1. *Ascultă răspunsurile colegilor și realizează una dintre sarcinile propuse:*

- ◆ menționează o informație-surpriză;
- ◆ adresează o întrebare de concretizare;
- ◆ expune o opinie.

23. *Completează posterul cu formele potrivite ale verbelor.*

Să citim împreună!

Știi de ce cartea „Minunea” (a se citi) și de cei mari, și de cei mici? Pentru că fiecare (a se regăsi) în această istorie emoționantă.

Nu (a se descurca) la școală? Nu (a se înțelege) cu colegii? (A se simți) izolat?

Citește „Minunea”! Suntem siguri că (a afla) lucruri utile despre viață, familie, bunătate și curaj!

23.1. *Lucrați în perechi. Improvizați un dialog din 8-9 replici. Utilizați acte comunicative de la rubrica **Nota bene!***

SITUAȚIA DE COMUNICARE:

Radu și Olga au aflat despre cartea „Minunea” și vor să o împrumute de la bibliotecă. Olga solicită detalii despre carte. În final, colegii decid să citească această carte împreună.

REPERE:

- autor;
- personaje;
- mesajul cărții.

24. *Privește împreună cu familia filmul „Minunea”/„Wonder” (2017) și spune:*

- a) Care este, în opinia ta, cel mai trist moment din film?
- b) Ce fragment ți se pare cel mai emoționant?
- c) Ce te-a impresionat pe tine?
- d) Ce i-a sensibilizat pe părinți?

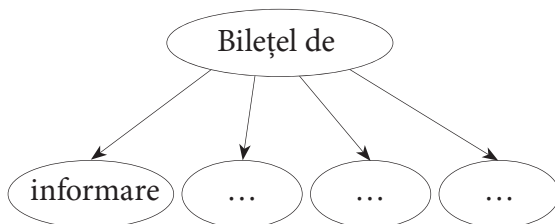
Tradiții în familia mea

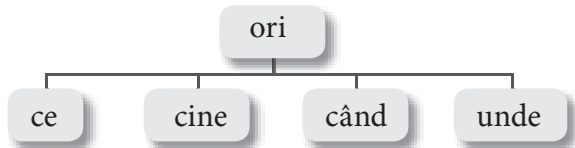
1. Citește enunțurile. Pronunță corect sunetul [n].

Am nevoie de internet. Fratele meu venea acasă doar în vacanță. Dimineața mama îmi punea micul-dejun în pachet. Sora mea a studiat la universitate cinci ani. Zilnic primesc mesaje de la colegi.

2. Formează îmbinări de cuvinte.

3. Compune, pe baza schemei, cuvinte noi, apoi enunțuri.

4. Identifică sensurile cuvintelor evidențiate în enunțurile propuse.

- Căinele mergea în **urma** băiatului. Câinele îl **urma** pe băiat.
- Biletul** de călătorie cu troleibuzul costă șase lei. Voi zăbovi ceva mai mult la școală, de aceea i-am scris mamei un **bilețel**.
- Satul **natal** al mamei mele se află pe malul râului Nistru.
- Verișorul meu **a absolvit** liceul și acum studiază la universitate.
- Sora mea învață în școala **primară**. Este în clasa a doua.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

zi – ziuă – zilnic
a mânca – mâncat – mâncare
a mulțumi – mulțumit – mulțumire
a absolvi – absolvent – absolvire
tradiție – tradițional

Sinonime

prea = foarte
a urma = a continua
din nou = iarăși
moment = ocazie
special = deosebit
încurajare = stimulare
a declara = a anunța = a comunica

Antonime

a veni ≠ a pleca
ultimul ≠ primul
supărat ≠ bucuros
a continua ≠ a înceta

Diminutive

bilet – bilețel
pachet – pachețel

Acte comunicative

Exprimarea atitudinilor și sentimentelor

Sunt surprins(ă) de bilețelul tău!
Sunt încântat(ă) de cunoștință!
(Nu) Îmi place această tradiție!
Ce surpriză!
Sunt nedumerit(ă) de fapta ta!
Sunt mândru/mândră de tine!
Vai de mine!
Îți imaginezi așa ceva?
Cu ce am greșit?
Cum așa?
Unde este bilețelul meu?
Ce mesaj frumos!

5. *Lecturează textul. Identifică enunțurile ce justifică titlul textului.*

Bilețele de dragoste

Când copiii mei au început să meargă la școală, eu le făceam pachetele cu mâncare. În fiecare pachetel, puneam și un bilețel. Bilețelul putea să fie o mulțumire pentru un moment special sau o încurajare pentru test...

În clasele primare, copiilor le plăceau foarte mult bilețelele mele, le comentau când veneau de la școală. Și ei îmi puneau bilețele în pachetul de mâncare.

Dar, copiii cresc...

În anii de liceu, fiul mai mare, Marc, mi-a declarat că nu mai are nevoie de mesajele mele zilnice. Eu totuși am continuat tradiția până în ziua de **absolvire a liceului**.

În curând, Marc a plecat în alt oraș pentru a-și face studiile la universitate. Venea acasă doar în vacanță. Peste cinci ani, și-a găsit un loc de muncă în orașul natal. Eram fericită că este din nou acasă.

Dimineața, i-am pregătit tradițional un pachetel cu mâncare fiicei și unul lui Marc. Imaginați-vă ce surprinsă am fost când am primit un telefon de la fiul meu de 24 de ani.

— Mamă, cu ce te-am supărat? Nu mă mai iubești?

Sunt doar câteva **întrebări ale lui Marc** prin care și-a exprimat nemulțumirea.

— Cu ce am greșit? l-am întrebat eu nedumerită.

— Bilețelul meu, mamă, a răspuns el. Unde este?...

În curând, **mezina familiei** va fi în ultimul an de liceu. Și ea m-a anunțat că e prea mare pentru bilețelele mele. Eu însă voi urma tradiția: fiica mea, ca și fratele ei, va primi bilețele până la absolvire în orice pachetel cu mâncare.

Antoinette Kuritz, „Supă de pui pentru suflet de mamă”, fragment adaptat

Să ai

minunată!

Am încredere
în tine!

Arată-i
testului de astăzi
cine e șeful!

LEXIC

bilețel – записка

de încurajare – ободряющий

mesaj – сообщение

zilnic – în fiecare zi

totuși – всё-таки

absolvire – terminarea unui ciclu
de învățământ

în curând – *sin.:* în scurt timp

natal – родной

a-și imagina – представить себе

surprins – удивлённый

a supăra – обижать

nedumerit – недоумённый

a urma – следовать

REPRODU!

6. Citește fragmentele ce indică:

a) tradiția familiei;	e) motivul plecării lui Marc;
b) conținutul mesajelor;	f) motivul revenirii fiului acasă;
c) atitudinea copiilor față de bilețele;	g) nedumerirea lui Marc;
d) declarația fiului;	h) decizia mamei.

7. Lucrați în perechi. Formulați întrebări pe baza textului, respectând succesiunea logică a textului. Propuneți-le colegilor să răspundă la întrebări.

Ce?

Când?

Cum?

De ce?

8. Construiește enunțuri cu ajutorul cuvintelor propuse.

MODEL: Părinții întotdeauna mă **încurajează**. Apreciez **încurajarea** (a cui?) părinților.
 a mulțumi – mulțumire a îmbrățișa – îmbrățișare
 a mângâia – mângâiere a absolvi – absolvire

9. Prezintă informații din text, utilizând perechi de antonime.

MODEL: Mama scria bilețele când copiii aveau un **necaz** sau o **bucurie**.
 a veni ≠ a pleca supărat ≠ bucuros
 a se despărți ≠ a se întâlni niciodată ≠ întotdeauna

REZUMĂ!

10. Redă conținutul unui fragment de text ce se potrivește unei imagini.

11. Continuă enunțurile cu argumente convingătoare.

- a) Mama le scria bilețele copiilor, pentru că...
 c) Marc a primit pachetul fără bilețel, fiindcă...
 d) Fiul s-a supărat că nu a primit bilețel, căci...

12. Lucrați în perechi. Restabiliți replicile unui posibil dialog între fiu și mamă. Improvizați-l.

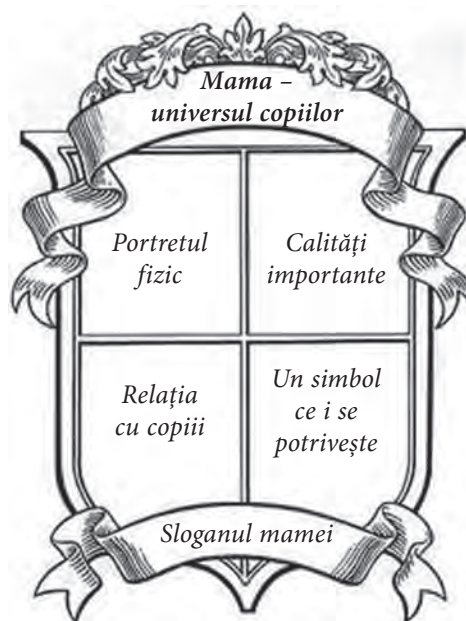
A. — De ce ești supărat, puiule?	F. — Ai dreptate!
B. — Am vrut să te încurajez pentru test.	G. — Desigur! Îți mulțumesc!
C. — Și cei mari au nevoie de blândețe, mângâiere.	H. — Sunt mare!
D. — Mesajele mele întotdeauna te-au ajutat.	I. — Ce surpriză... Din nou un bilețel.
E. — Deci, urmărm tradiția?	J. — Nu am nevoie de mesaje tale.

13. *Lucrați în echipe și realizați sarcinile propuse:*

- ◆ completați blazonul personajului principal conform reperelor;
- ◆ prezentați blazonul, făcând referire la text și aducând argumente;
- ◆ exprimați-vă atitudinea cu privire la activitatea colegilor de echipă.

CU OCHII ÎN PATRU!

(Nu) Îmi place...
Ce surpriză!
Îmi pare bine!
Sunt încântat(ă)!
Sunt nedumerit(ă)!
Cum așa?

14. *Expune-ți și argumentează-ți opinia cu privire la conținutul textului.*

Tradiția acestei familii este...

- a) amuzantă; b) emoționantă; c) moralizatoare.

15. *Scrie și tu trei bilețele adresate persoanelor dragi. Vezi pagina 19.*

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Utilizarea substantivelor comune la cazul genitiv Articolul posesiv (genitival)

Compară! Ai citit **bilețelele mamei**? Ai citit ambele **bilețele ale mamei**?

Amintește-ți!

Articolul		nehotărât		hotărât	
Genul	Numărul	Singular	Plural	Singular	Plural
		(al/a/ai/ale) cui?		(al/a/ai/ale) cui?	
	Masculin	unui fecior□	unor feciori	fecioru lui	feciori lor
	Feminin	unei case unei școli unei cărți unei familii	unor case unor școli unor cărți unor familii	case ei școli ii cărți ii familie ii	case lor școli lor cărți lor familii lor
	Neutru	unui oraș□ unui tren□ unui tablou	unor orașe unor trenu ri unor tablou ri	orașu lui trenu lui tablou lui	orașe lor trenuri lor tablouri lor

Reține! **Articolul posesiv** însoțește un substantiv în cazul genitiv și indică posesorul unui obiect.

Cazul genitiv: **al/a/ai/ale cui?** → băiatul**lui**/domnișoare**ei**/suror**ii**/elevil**or**/fetel**or**
Родительный падеж (Кого? Чего?)

Orice bilețel al mame ei este plăcut. Bilețelul	O declarație a unui elev este surprinzătoare. Declarația
Am felicitat câțiva prieteni ai suroril or mele. prieteni	Mi-au plăcut două proiecte ale colegil or mei. proiectele

Articolul posesiv se utilizează:	Exemple:
după un substantiv nearticulat;	Iarmarocul de binefacere este un obicei al gimnaziului. Pentru mine orice vizită a bunicilor este sărbătoare. Vecinii sunt cei mai buni prieteni ai mătușii mele. Mamei i-au plăcut ambele bilețele ale feciorului său.
atunci când între substantivul determinat și cel la genitiv este intercalat un cuvânt/sunt intercalate mai multe cuvinte;	Gestul nobil al părinților m-a surprins. Cartea preferată a fratelui meu este „Minunea”. Frații mai mari ai bunicului ne-au făcut o surpriză. Trebuie să urmărim tradițiile frumoase ale familiei.
în enunțurile interogative de tipul: Al/a cui este...? Ai/ale cui sunt...?	A cui este cartea? Această carte este a mezinului. Al cui este proiectul? Este al unor elevi din clasa a VII-a. Ai cui sunt ochelarii? Ochelarii sunt ai bunicului. Ale cui sunt pachetele? Pachetele sunt ale nepoților.

16. Alcătuieste enunțuri despre membrii familiei/rude, după model:

Verișoara este fiica mătuș**ii** și nepoata bunicil**or**.

17. Alcătuieste îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri, utilizând cuvintele din tabel.

MODEL: Tradiție, familie → Tradiția familiei →
Orice tradiție **a** familiei asigură armonie. →
Tradiția preferată **a** familiei este gătitul în comun **al** bucatelor.

Ce?	pachețel	îmbrățișări	maximă	vizionare	consiliu	povești
(al/a/ai/ale) cui?	fecior	părinți	săptămână	filme	familie	bunică

18. Desfășoară cu colegii jocul „Cutia obiectelor pierdute”.

Descrierea jocului:

- ◆ fiecare elev pune într-o cutie un obiect, presupunând că acesta este obiectul pierdut;
- ◆ conducătorul jocului scoate câte un obiect și adresează întrebări de tipul: **Al** cui este pixul?
- ◆ elevii răspund pe rând după exemplul: Pixul este **al** băiatul**ui** cu părul blond.

CREEAZĂ!

19. *Lucrați în perechi și realizați sarcinile:*

- ◆ înscrieți, în tabelul propus, tradițiile identificate în enunțurile din exercițiul 17;
- ◆ completați tabelul cu tradiții cunoscute.

Sărbători în familie	Sărbători calendaristice	Activități comune	Obiceiuri
Ziua de naștere ...	...	...	Îmbrățișări de dimineață ...

19.1. *Lucrați în perechi. Improvizați un dialog din opt replici pe baza reperelor propuse. Utilizați și substantive la cazul genitiv.*

Întrebări posibile	Acte comunicative
– Ce tradiții se respectă în familia ta? – Pe care o preferi? De ce? – Ce tradiție îți pare deosebită? – Ce tradiție ai vrea să existe în familia ta?	<i>Sunt surprins(ă)!</i> <i>Sunt încântat(ă)!</i> <i>În opinia mea, ...</i> <i>Ai dreptate!</i>

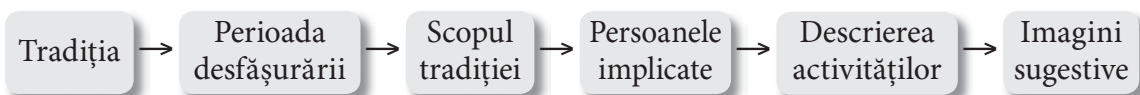
20. *Identifică și corectează în textul de mai jos 11 greșeli comise.*

— Mamă, îți dau un pupicul să îl iei cu tine la serviciului. Când o să îți fie dorul de mine, îl scoți din buzunarului și ți-l pui pe obrazul, bine?

— Ce idee minunată!

Pupicii la pachet, îmbrățișării sau zâmbet la despărțirea a devenit obiceiul tradițional ale familiei.

21. *Realizează, pe baza reperelor, un proiect despre una dintre tradițiile familiei tale în formatul unui poster, a unei prezentări PowerPoint sau a unui clip video.*

21.1. *Apreciază proiectele colegilor, utilizând reperele din casetele K și L, pagina 159.*

22. *Citește informațiile. Expune-ți opinia cu privire la scopul acestei tradiții. Utilizează și articolul posesiv.*

Doi frați din Massachusetts, SUA, au făcut poze cu Moș Crăciun timp de peste treizeci de ani. Astfel, au transformat această tradiție de fotografiere cu Moș Crăciun într-un proiect special. În prezent, obiceiul este preluat de copiii acestora.

Ce tradiție minunată!
Tu ce părere ai?

Istorii interesante din familie

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetul [l]. Alcătuieste enunțuri cu îmbinările evidențiate.

Părintele nemulțumit, **fiul leneș**, câteva zile, norocul copilului, **în același timp**, ghetele feciorului, istorii din familie.

2. Reține!

Grămadă de grâu

Ghete

3. Compară sensul cuvintelor evidențiate în enunțurile de mai jos.

- { Orice alineat începe din **rând** nou.
- { Am primit bilețele câteva zile la **rând**.
- { Am scăpat ceașca jos și aceasta **s-a stricat**.
- { Păstrează fructele în frigider, altfel **se strică**.
- { În curând **voi urma** cursul „Comunicarea în familie”.
- { Toată familia **va urmări** cum joc fotbal.
- { Am stat multă **vreme** în ploaie.
- { Se așteaptă **vreme** frumoasă cu temperaturi de până la 20°C.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

lene – leneș – a lenevi
harnic – hărnicie – a se hărnicii
muncă – muncitor – a munci
minciună – mincinos – a minți
mulțumit – nemulțumit – a mulțumi
vânt – vânturat – a vântura

Sinonime

vestit = cunoscut
vreme = timp
treabă = lucru
pe urmă = apoi
a voi = a dori
a munci = a lucra
probabil = poate = posibil

Antonime

nimic ≠ tot
frumos ≠ urât
a lăuda ≠ a mustra
muncitor ≠ leneș
a începe ≠ a termina

Acte comunicative

Exprimarea mulțumirii,
nemulțumirii, regretului

Mă bucur că ai învățat lecția.
Sunt extrem de (ne)mulțumit(ă)!
Îți mulțumesc pentru sfat!
Vă mulțumim din suflet!
Puteai să faci lucrul mai bine!
E păcat să pierdem timpul!
În zadar încerci să mă convingi.
Îmi pare rău că ești un mincinos!
Regret că te-am mințit!
Nu m-am așteptat la așa ceva.
Nu pot să cred!
Cum se poate? Incredibil!

4. *Lecturează textul și spune ce voia tatăl.*

Băiatul și ghetetele

Într-un sat trăia un om vestit pentru hărnicie. Dar, pe cât de muncitor era tatăl, pe atât de leneș era fiul. Într-o zi, fiul îi spune părintelui:

— Tată, am văzut niște băieți încălțați cu ghetete noi, foarte frumoase. Aș vrea și eu așa ghetete.

— Dragul meu, dacă nu lucrezi cât de puțin, nu primești nimic.

Câteva zile la rând, copilul **și-a încercat** norocul, dar în zadar.

— Văd că nu scap de tine! i-a spus părintele. Eu am de lucru în grădină, dar în pod este o grămadă de grâu ce trebuie vânturat, altfel se umezește și se strică. Du-te și vântură grâul, pe urmă îți dau bani să-ți **cumperi** ghetete.

Mulțumit, feciorul s-a urcat repede în podul casei, dar nu prea voia să lucreze. S-a culcat și, după un pui de somn, a strigat:

— Gata, am vânturat tot grâul! Acum îmi dai banii?

— Nu! a răspuns omul categoric. Ți-am spus să lucrezi, nu să pierzi vremea!

Băiatul nu-și **putea da seama** de unde știa tatăl lui că el n-a făcut nimic! Probabil, l-a văzut dormind. Așa că, în loc să se pună pe treabă, a început să-l urmărească pe tatăl lui care muncea. Peste câțva timp, s-a dus în grădină și iar s-a lăudat.

— Tată, am terminat lucrul! Am meritat...

— Ești un leneș și un mare mincinos! Nu ți-e rușine?!

A înțeles feciorul că nu se poate altfel, a urcat în pod și... cum a băgat lopata în grămada cu grâu, a găsit ascunsă o pereche de ghetete noi-nouțe. Erau exact așa cum **își dorea**. Îi râdea inima de bucurie, dar, în același timp, îi plesnea obrazul de rușine...

Poveste populară

LEXIC

în zadar – зря

a scăpa de cineva – избавиться от кого-то

grădină – огород

pod – чердак

a vântura – провеять

a se umezi – становиться влажным

a-și da seama – *sin.*: a înțelege

a se lăuda – хвастаться

a merita – заслужить

mincinos – лжец

rușine – стыд

a plesni – *aici*: лопнуть

REPRODU!

5. Lucrați în echipe. Citiți textul pe roluri. Vedeți reperele din caseta B, pagina 158.

6. Găsește în text enunțurile ce indică:

- o trăsătură de caracter;
- o dorință;
- o poruncă;
- o promisiune;
- o minciună;
- o constatare;
- o surpriză;
- o stare emoțională.

7. Găsește în text și citește enunțurile ce conțin expresii cu sensul:

- a dormi puțin;
- a lenevi;
- a înțelege;
- a munci;
- a se bucura;
- a se rușina.

7.1. Alcătuieste enunțuri cu două expresii.

8. Răspunde la întrebări, utilizând informații din text.

- a) De ce băiatul își dorea ghetе?
- b) Ce condiție i-a pus tatăl său?
- c) De ce grâul trebuia vânturat?
- d) De ce fiul nu vântura grâul?
- e) De unde știa tatăl băiatului că acesta nu a lucrat?
- f) Când a înțeles fiul că trebuie să lucreze?

9. Înlocuiește cuvintele subliniate cu sinonimele acestora potrivite contextului.

Mulțumit, feciorul s-a urcat repede în pod, dar nu prea voia să muncească.
— Nu! a răspuns omul categoric. Ți-am spus să lucrezi, nu să pierzi vremea!

10. Alcătuieste enunțuri cu perechile de antonime de la rubrica **Nota bene!**

MODEL: Am început lucrul dimineața și l-am terminat la amiază.

11. Citește enunțurile. Stabilește sensul propriu (P) sau figurat (F) al cuvintelor evidențiate. Motivează alegerea.

P F Văd că nu **scap** de tine!

P F S-a culcat și a tras un **pui** de somn.

P F Grâul se umezește și **se strică**.

P F Îi **râdea** inima de bucurie.

12. Lucrați în echipe. Stabiliți ordinea imaginilor conform acțiunilor descrise în text.

A

B

C

D

12.1. Redați conținutul textului, utilizând și expresiile identificate în exercițiul numărul 7.

- a) în numele părintelui;
- b) în numele băiatului;
- c) la persoana a treia.

REZUMĂ!

13. Caracterizează unul dintre personaje pe baza reperelor propuse. Argumentează cu fragmente de text.

Trăsătura personajului ce reiese:	
din ce și cum vorbește;	din felul cum procedează.

CU OCHII ÎN PATRU!

inventiv
ascultător ≠ obraznic
blând ≠ aspru
înțelept ≠ naiv

14. Lucrați în perechi. Dramatizați un fragment din textul citit, transformând vorbirea monologată în vorbire dialogată după model:

Dar, pe cât de muncitor era tatăl, pe atât de leneș era fiul.

— Vai de mine!
Ce fiu leneș am!

CU OCHII ÎN PATRU!

Sunt (ne)mulțumit!
Cum se poate?
Îmi pare rău că...
Puteai să...
Nu pot să cred!
Mă bucur că ai învățat lecția.

- 14.1. Propuneți un alt final educativ al textului.

15. Lucrați în echipe și completați cadranele cu răspunsuri succinte la întrebări.

Ce sentimente îți trezesc personajele textului?	Ce ai învățat din întâmplarea descrisă în text?
Ce s-ar fi întâmplat dacă tatăl băiatului nu ar fi avut răbdare?	Textul îți amintește de o experiență personală? Care anume?

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Verbe la diateza reflexivă cu pronume la cazul dativ

Compară! Eu **îmi** **doresc** un telefon nou. Părinții **îmi** **doresc** succes.
eu → mie ei → mie

Reține! Pronumele reflexiv are forme proprii doar pentru persoana a III-a, numărul singular și plural: **cazul dativ: *își/și-*; cazul acuzativ: *se/s-***. Pentru celelalte persoane sunt folosite formele neaccentuate ale pronumelui personal: **cazul dativ: *îmi/mi-, îți/ți-, ne/ne-, vă/v-*; cazul acuzativ: *mă/m-, te/te-, ne/ne-, vă/v-***.

Timpul Persoana	trecut		prezent	viitor
	imperfectul	perfectul compus		
Eu	îmi imaginam	mi-am	îmi pregătesc	îmi voi
Tu	îți imaginai	ți-ai	îți pregătești	îți vei
El, ea	își imagina	și-a	își pregătește	își va
Noi	ne imaginam	ne-am	ne pregătim	ne vom
Voi	vă imaginați	v-ați	vă pregătiți	vă veți
Ei, ele	își imaginau	și-au	își pregătesc	își vor

cumpărat
adus
dorit

îmbrățișa
face
pregăti

Verbele reflexive la cazul dativ indică	
că acțiunea efectuată se răsfrânge asupra subiectului; Eu îmi voi cumpăra ghete. Cui voi cumpăra ? → Mie.	a-și găsi un loc de muncă a-și pregăti dejunul a-și da seama
o relație de posesie; Băiatul și-a terminat lucrul. Al cui lucru l-a terminat? → Al lui.	a-și îmbrățișa părinții a-și face proiectul a-și încuraja fiul
o acțiune reciprocă. Mama și fiica își scriau bilețele. Cui scriau ? → Una alteia.	a-și trimite mesaje a-și împărtăși emoțiile a-și lua rămas-bun

16. Identifică în textul „Băiatul și ghetele” sensurile verbelor evidențiate.

17. Modifică contextele după model.

	Sintagme	Ieri	Astăzi	Măine
Eu	a-și face tema	Mi-am făcut tema.	Îmi fac tema.	Îmi voi face tema.
Tu	a-și da seama că nu ai dreptate			
El	a-și lăuda feciorul			
Ea	a-și încuraja colegii			
Noi	a-și încerca norocul la loterie			
Voi	a-și îmbrățișa părinții la despărțire			
Ei	a-și comenta răspunsurile			
Ele	a-și trimite mesaje de mulțumire			

18. Lucrați în perechi. Completați și improvizați dialogurile propuse.

— Bunicul și-a îmbrățișat nepotul?	— V-ați terminat proiectul?	— Ți-ai făcut temele?
— Firește...	— Desigur...	— Regret, însă...
— Dar nepotul...?	— Dar colegele...?	— Incredibil! Dar când...?
— Și nepotul...	— Și ele...	— Cred că...

18.1. Citiți dialogurile, schimbând verbele de la numărul singular la plural și invers.

19. Completează enunțurile cu verbele potrivite contextului la timpul prezent.

A se...	{	ține	Eu ... de brațul mamei.	Unde ... pachetul cu mâncare?
A-și ...		potoli	Noi ... supărarea.	Durerea ... cu timpul.
		lăuda	Tu ... cu ghete noi.	Profesoara ... elevii.
		uita	Fiul ... ce face tata.	De ce mereu ...?
		afla	După orice test ei ... nota?	Grâul ... în pod.
		scrie	De sărbători, voi ... mesaje?	Pe bilețel ... o mulțumire.
		duce	Tatăl ... în grădină.	Părinții ... feciorii la Cernăuți.

19.1. Citiți enunțurile, utilizând verbele la timpul trecut și/sau timpul viitor.

20. Alege o pereche de verbe reflexive din exercițiul numărul 19. Mimează acțiunile și propune-le colegilor să le ghicească.

A se uita în oglindă
A-și uita telefonul acasă

MODEL:

Ana **se uită** în oglindă.
Vlad **și-a uitat** telefonul acasă.

21. Completează textul cu formele potrivite ale verbelor.

Familia mea _____ prin echilibru psihologic. Uneori _____ părinții, însă întotdeauna _____ iertare. Deciziile _____ la „sfatul” familiei și fiecare membru _____ să fie model demn de admirație.

CU OCHII ÎN PATRU!

A se caracteriza,
a se lua, a se strădui,
a cere, a-și supăra.

CREEAZĂ!

22. Lucrați în perechi. Sonorizați banda desenată. Utilizați și verbe la diateza reflexivă: a-și dori, a se uita, a se bucura, a-și imagina, a-și da seama etc.

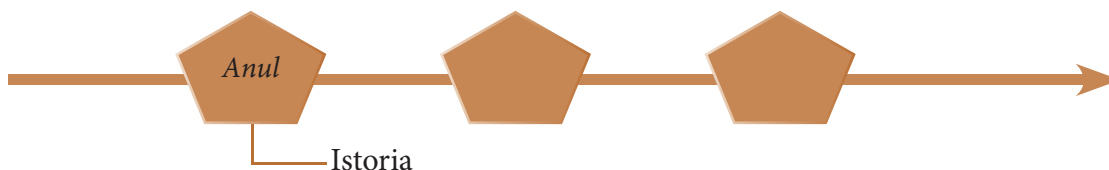

CU OCHII ÎN PATRU!

Mă bucur că...
E păcat să...
În zadar încerc...
Nu m-am așteptat...
Nu pot să cred!

23. Lucrați în echipe. Elaborați linia istoriilor de familie pe baza schemei. Urmați pașii:

- ◆ fiecare elev notează pe o fișă o istorie deosebită a familiei lui;
- ◆ fiecare fișă se plasează pe linie corespunzător anului în care a avut loc;
- ◆ fiecare elev descrie întâmplarea, menționând, în final, emoțiile trăite și ce învățăminte a tras din ea.

- 23.1. Evaluați răspunsurile colegilor, exprimându-vă opinia, atitudinea, mulțumirea sau regretul.

24. Citește informația. Consultă dicționarul român-rus și află sensul cuvintelor necunoscute.

Mark Twain, scriitorul american, autorul mai multor romane populare, printre care „Aventurile lui Tom Sawyer”, „Print și cerșetor”, a primit o scrisoare de la un adolescent, care i se plângea că părinții nu-l înțeleg. Scriitorul i-a răspuns astfel: „Ai răbdare! Când aveam paisprezece ani, tatăl meu era atât de neștiutor... Dar la douăzeci și unu de ani eram uimit cât a învățat în acești șapte ani”.

- 24.1. Explică motivul schimbării atitudinii scriitorului față de tatăl lui.

RECAPITULARE

1. *Lucrați în echipe și realizați una dintre sarcinile propuse timp de 10 minute.*

2. *Folosiți actele comunicative învățate.*

3. *Utilizați corect:*

- substantive cu și fără articol;
- articolul posesiv;
- verbe la diateza reflexivă.

4. *Scrieți echipei prezentatoare un bilețel de mulțumire sau de încurajare.*

Povestea familiei

Echipa nr. 1 – Membrii familiei

Alcătuieți 4 ghicitori despre membrii familiei după model.

*Fiul unchiului și al mătușii este...
verișorul meu și nepotul părinților mei.*

Echipa nr. 2 – Istории de neuitat

- Împărtășiți-vă amintirile și prezentați 2 întâmplări deosebite, amuzante sau educative din experiența personală.
- Spuneți ce ați învățat din aceste experiențe.

Echipa nr. 3 – Tradiții preferate

Improvizați un dialog din 8 replici în care:

- veți descrie tradițiile preferate;
- veți menționa importanța tradițiilor;
- veți face câteva recomandări.

Echipa nr. 4 – Simbolul familiei

Asociați relațiile armonioase dintr-o familie cu una dintre imagini. Argumentați alegerea în 4-5 enunțuri.

5. *Elaborați, la finele activității: (12 minute)*

- un poster cu produsele realizate la lecție, pentru a-l afișa în clasă/în holul școlii

SAU

- un articol despre lecția de recapitulare, pentru a-l posta pe pagina web a instituției.

6. *Evaluați-vă activitatea personală la lecție. (3 minute).*

Știu/pot...

Trebuie să mai repet...

1. Citește cu atenție textul:

- utilizează, la realizarea itemilor 6, 9 și 10, cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut;
- fii atent(ă) la corectitudinea exprimării;
- scrie lizibil, corect, conform normelor limbii române literare.

Amintiri despre mama

Mama mea, mamă dragă: mamă, mamă și iar mamă!

Aș zice că era harnică și silitoare, zbura ca o pasăre – ba e în casă, ba e afară.

Își avea, totuși, bucuriile sale. Îi plăcea, măcar o dată pe zi, să treacă pe ulițele satului pentru a vedea ce mai face lumea. Mă lua și pe mine, și-mi plăcea grozav să mă țin de brațul ei.

— Sofiță dragă, d-apoi al cui este acest băiat?

Mama zâmbește puțin jenată (смущённая):

— Al meu, al cui să fie?

— Dar ce a pățit că n-are dinții dinainte? Păcat că și-a pierdut dinții... în rest – frumușel cum nu se mai află...

Când ne întorceam acasă, am întrebat-o pe mama de ce mătușa aceea a spus că-s frumos.

Mama s-a oprit nedumerită:

— Dar de ce să nu zică așa?

— Eu frumos? Nu vezi? Și fruntea, și nasul, și obrații, pistrui (вечушка) peste pistrui...

Toată ziua aceea mama a umblat senină, dragostea ei pentru mine creștea ca o pâine de grâu.

Ion Druță, „Pasărea albă a copilăriei mele”, text adaptat

Nr.	Itemi	Pct.
2.	Continuă enunțurile cu informații potrivite din text: a) Mama era harnică, pentru că... b) Mama și fiul ei se plimbau prin sat pentru... c) Băiatul nu se considera frumos, fiindcă...	3
3.	Transcrie din text: a) o comparație; b) o nedumerire; c) o glumă.	3
4.	Completează enunțurile cu formele adecvate ale verbelor la timpul prezent. În fiecare zi mama și fiul ei (a se plimba) pe ulițele satului. Băiatul (a se ține) de brațul ei. El nu (a-și da seama) de ce mătușa spune că este frumos. Orice mamă (a-și iubi) copilul așa cum este, cu pistrui și chiar fără câțiva dinți.	4
5.	Completează fiecare enunț cu câte trei forme ale substantivelor. MODEL: (pasăre copilărie) pasărea copilăriei – această pasăre a copilăriei – pasărea albă a copilăriei. a) Mă bucură (zâmbet mamă). b) Am trecut pe (ulițe sat).	6
6.	Imaginează-ți cum arată băiatul. Descrie, în cinci enunțuri, portretul fizic al băiatului, menționând: a) culoarea părului; b) tenul feței; c) statura; d) constituția; e) alte detalii.	6
7.	Scrie, într-un enunț, un bilețel adresat mamei în numele băiatului.	2

8.	<i>Silvia și Radu au lecturat textul. Continuă fiecare replică cu un argument, utilizând și informații din text.</i>	5
	<i>După părerea mea, în text este vorba despre o tradiție a familiei.</i> <i>Dar, în opinia mea, textul descrie relațiile în familie.</i>	
9.	<i>Scrie trei asemănări ale textului cu unul dintre cele studiate.</i> „Lumina cărților” „Un tur prin galaxie” „Bilețele de dragoste” „Băiatul și ghetetele”	4
10.	<i>Scrie, în șapte enunțuri, un text despre relațiile din familia ta, menționând:</i> a) o părere; b) o atitudine; c) un regret.	7
	<i>Scris lizibil/ Corectitudinea exprimării</i>	6
	<i>Total:</i>	46

ELABOREAZĂ UN PROIECT!

Unitatea de învățare:

COPILUL ÎN FAMILIE

Produsul:

Album (clasic sau digital) de tip lapbook, e-poster

Denumirea proiectului:

EU ȘI FAMILIA MEA

Scopul proiectului:

valorificarea competențelor de comunicare.

Forma de activitate:

individual.

Forma de prezentare:

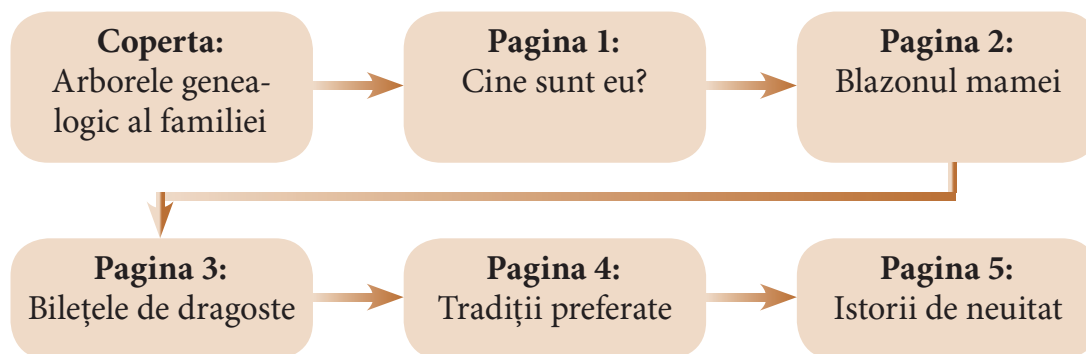
scris și oral.

Activități:

prezentarea proiectului; evaluarea proiectelor prezentate.

Sarcina de lucru:

Creează un album al familiei, adunând produsele realizate în cadrul unității de învățare.

Evaluarea proiectelor prin exprimarea:

opinie;

atitudinii;

sentimentelor;

(ne)mulțumirii;

regretului.

INVITAȚIE LA LECTURĂ

1. Citește independent poeziile. Găsește în dicționarul român-rus cuvintele necunoscute.

Ideal

(fragment)

Ion Vatamanu

Tu o frunză,
Eu o frunză.
Două frunze
Împreună,
Când s-adună,
Știi ce fac?
Un copac.
Ție ți-i drag,
Mie mi-i drag.
Un copac
Cu alt copac
Împreună,
Când s-adună,
Știi ce fac?
Un meleag.

Arborele familiei

Arcadie Suceveanu

O, pom dulce, strămoșesc,
Ramuri câte-n tine cresc?
Unu-i tata, unu-i mama,
Unul sunt chiar eu, bag seama.
Patru ramuri numai flori
Sunt de frați și de surori.
Alte șapte-opt, sprintăre,
Sunt de veri și verișoare.
Pe-alte nouă, tinerele,
Cresc nepoți și nepoțele.
Neapărat mai cresc aici
Rami-bunei și crengi-bunici,
Și mătuși, și moși, și unchi,
Așezați, inele-n trunchi.
Iar strămoșii? O, ei sunt
Rădăcini pe sub pământ.

2. Găsește în dicționarul explicativ sensul cuvintelor: meleag, trunchi, strămoș, inel.

3. Descoperă, în șirul de cuvinte, intrusul. Motivează alegerea.

Meleag – plai – strămoș – pământ.
Unchi – mătușă – bunică – verișoară.

Rădăcină – arbore – pom – copac.
Ram – inel – trunchi – floare.

4. Descrie arborele familiei, utilizând versurile citite.

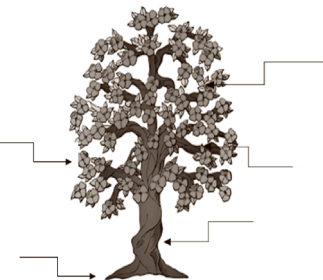
MODEL: Rădăcinile sunt strămoșii...

5. Compară poeziile. Identifică aspectele comune și cele particulare.

„Ideal”
Aspecte particulare

Aspecte
comune

„Arborele familiei”
Aspecte particulare

6. Citește proverbele și determină care dintre ele se potrivesc mesajului poeziilor.

- a) Frumusețea la om e ca floarea la pom. c) Pomul se cunoaște după roade și omul după fapte.
b) Omul inimos e ca un pom frumos. d) Copacul cu rădăcini adânci nu se teme de furtună.

7. Concursul declamatorilor:

- a) memorizați una dintre poezii; b) recitați-o expresiv; c) desemnați cel mai bun declamator.

8. Creează un storyboard – un clip video care îmbină imagini ce redau conținutul versurilor și înregistrarea audio a declamării poeziei selectate.

COPILUL ÎN SOCIETATE

Drepturile și obligațiile mele (I)

1. Citește îmbinările de cuvinte și pronunță corect grupurile de litere [ea] și [ia]. Alcătuieste enunțuri cu două îmbinări. Familia mea, alimentația sănătoasă, situația financiară, dragostea părinților, încurajarea copiilor, opinia publică.

2. Formează adjective de la substantivele date, apoi îmbinări de cuvinte.

grijă →	talent →
sănătate →	siguranță →
libertate →	informare →
educație →	responsabilitate →

3. Identifică sensurile cuvintelor evidențiate în enunțurile propuse.

{ Fiecare elev **are dreptul** la opinie.
Ai dreptate, fiecare își poate exprima părerea.

{ Eu îmi **respect** părinții.
Copiii **respectă** regulile circulației rutiere.

{ **Mă bucur** de cunoștință!
Elevii străduitori **se bucură** de succes.

{ În **medie**, petrecem câte trei ore pe zi în fața calculatorului.
Vrem să trăim într-un **mediu** curat.

{ Am rezolvat cu succes o **problemă** complicată la fizică.
Părinții trebuie să cunoască **problemele** copilului lor.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

viață – a conviețui – conviețuire
a încuraja – încurajare – încurajat
a discrimina – discriminare – discriminat
a respecta – respectare – respect

Sinonime

a obține = a primi
a afecta = a întrista
violență = agresivitate
responsabilitate = obligație
a se bucura de... = a beneficia

Antonime

a respecta ≠ a încălca
dăunător ≠ folositor
grijuliu ≠ indiferent
a permite ≠ a interzice

Acte comunicative

Exprimarea acordului/dezacordului
Ești de acord cu părerea mea?
Desigur. Bineînțeles.
Firește. Fără îndoială.
Sunt de acord, toți copiii sunt importanți.
(Nu) Ai dreptate în ceea ce privește importanța odihnei copiilor.
Nu se poate!
În niciun caz! Este exclus!
Nu pot accepta, cu excepția faptului că trebuie să fim responsabili.
Rămân la părerea mea!

4. Citește textul și numește trei cuvinte-cheie.

Despre tine și pentru tine

Știi că ai drepturi?

Drepturile tale sunt ceea ce poți să faci. Adulții trebuie să asigure respectarea lor.

Declarația drepturilor copilului a fost adoptată de către Organizația Națiunilor Unite (ONU) la 20 noiembrie 1959. Citește informațiile și află ce drepturi ai.

Fiecare copil are dreptul			
la familie	la educație	la timp liber și odihnă	la sănătate
să trăiască și să fie educat în familie, să se bucure de grija și dragostea părinților;	să frecventeze școala, să obțină cunoștințe, să fie încurajat să-și dezvolte talentele;	să se joace și să se odihnească , să participe la activități culturale și artistice;	să beneficieze de servicii medicale, alimentație sănătoasă, un mediu curat și sigur;
la opinie	la informare	la egalitate	la protecție
să-și exprime liber opinia, să fie luat în serios, să participe la luarea deciziilor.	să aibă acces la diverse surse de informare, cu excepția celor dăunătoare stării psihologice;	să beneficieze de drepturi, indiferent de rasă, naționalitate, limbă, opinie, origine socială, situație financiară etc.;	să fie protejat de orice formă de discriminare, violență, munci grele, droguri, trafic de ființe umane etc.

Nu uita însă că tu ai anumite responsabilități față de alți copii și adulți.

Fiecare copil are și responsabilitatea			
să cunoască și să respecte regulile de conviețuire socială;	să cunoască și să respecte valorile general-umane, naționale;	să-și dezvolte potențialul intelectual, pentru a deveni un cetățean activ;	să aibă o atitudine grijulie față de părinți, mediul înconjurător, proprietatea privată și cea publică.

Nimănui nu i se permite să-ți încalce drepturile!

Nimic nu este mai important ca bunăstarea ta!

*Declarația drepturilor copilului,
text adaptat*

LEXIC

adult – взрослый

a asigura – обеспечить

sigur – безопасный

sursă – источник

origine – происхождение

a proteja – защищать

trafic de ființe umane – торговля людьми

responsabilitate – обязанность

valoare – lucru important, prețios

cetățean – гражданин

REPRODU!

5. *Lucrați în perechi. Recitiți textul și:*

- a) selectați cinci cuvinte necunoscute;
- b) consultați dicționarul explicativ al limbii române sau dicționarul român-rus;
- c) notați în caietul de cuvinte înțelesul acestora;
- d) faceți schimb de informații cu colegii de clasă.

6. *Identifică în text enunțurile ce conțin sinonimele și antonimele cuvintelor de mai jos.*

Sinonime

matur
părere

apărat
obligații

Antonime

a munci
folositor

a încălca
agresivitate

7. *Citește informațiile ce se potrivesc ilustrațiilor.*

A.

B.

C.

8. *Răspunde la întrebări, utilizând informații din text.*

- a) Când a fost adoptată Declarația drepturilor copilului?
- b) De ce are nevoie un copil pentru a crește sănătos și fericit?
- c) De ce fiecare copil trebuie să frecventeze școala?
- d) Ce atitudine trebuie să aibă adulții față de opiniile copiilor?
- e) Ce surse de informare trebuie să folosească copiii?
- f) Care copii se bucură de drepturi?
- g) Ce responsabilități au copiii?

9. *Înlocuiește cuvintele evidențiate cu sinonimele acestora.*

Adulții trebuie să **protejeze** copiii de **violență**. Copiii au nu **doar** drepturi, dar și **diverse obligații**. Problemele ce **afectează** copiii trebuie luate în serios.

10. *Alcătuiește enunțuri cu perechile de antonime:*

a permite ≠ a interzice;

a respecta ≠ a încălca;

grijuliu ≠ indiferent.

MODEL: Eu utilizez surse **folositoare**, dar nu **dăunătoare**.

11. *Exprimă-ți acordul sau dezacordul cu privire la titlul textului.*

11.1. *Argumentează-ți opțiunea.*

REZUMĂ!

12. Lucrați în perechi. Improvizați un dialog din opt replici în care să vă împărtășiți impresiile în urma lecturii textului.

REPERE:

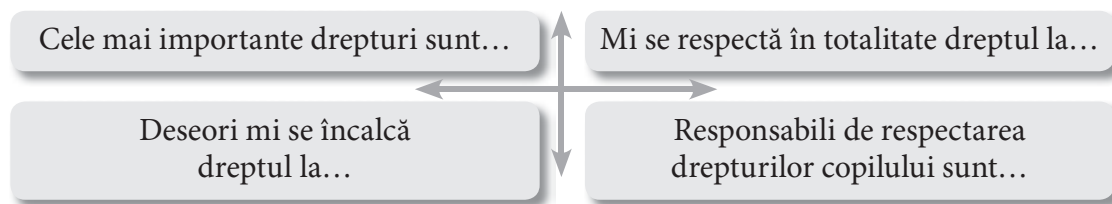
- Cine...? — Cum...?
— De ce...? — Cum crezi, ...?

13. Exprimă-ți acordul sau dezacordul cu privire la afirmațiile de mai jos, aducând cel puțin două argumente.

- Profesorii mă ajută să-mi dezvolt potențialul intelectual.
- Participând la activitățile culturale și artistice, îmi dezvolt talentele.
- Doar părinții trebuie să se ocupe de grijile casnice.
- Adulții sunt responsabili de respectarea drepturilor copilului.

14. Lucrați în echipe:

- scrieți pe fișe detașabile informații potrivite pentru fiecare cadran;
- plasați fișele pe cadranul corespunzător;
- expuneți-vă și argumentați-vă opinia cu privire la informațiile din cadran.

CU OCHII ÎN PATRU!

Desigur. Bineînțeles.
(Nu) Sunt de acord...
(Nu) Ai dreptate...
În ceea ce privește...
În niciun caz!

CU OCHII ÎN PATRU!

Firește. Fără îndoială.
Nu se poate! Este exclus!
Nu pot accepta, cu
excepția faptului că...
Rămân la părerea mea!

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Modul conjunctiv, timpul prezent

Compară!

Toți copiii **frecventează** sistematic școala.

Toți copiii trebuie **să frecventeze** sistematic școala.

Amintește-ți!

Modul conjunctiv exprimă o acțiune posibilă, realizabilă. Se formează cu ajutorul conjuncției **să** și **prezentul indicativ** al verbului de conjugat.

Reține!

Verbul	A se bucura			A se proteja		
Modul	Indicativ		Conjunctiv	Indicativ		Conjunctiv
Eu	mă bucur	t	să mă bucur	mă protejez	t	să mă protejez
Tu	te bucuri	r	să te bucuri	te protejezi	r	să te protejezi
El, ea	se bucură	e	să se bucure	se protejează	e	să se protejeze
Noi	ne bucurăm	b	să ne bucurăm	ne protejăm	b	să ne protejăm
Voi	vă bucurați	u	să vă bucurați	vă protejați	u	să vă protejați
Ei, ele	se bucură	i	să se bucure	se protejează	i	să se protejeze
		e			e	

Verbul	A-și face		A-și îndeplini	
Modul	Indicativ	Conjunctiv	Indicativ	Conjunctiv
Eu	îmi fac ☐	e să-mi fac	îmi îndeplinesc ☐	e să-mi îndeplinesc
Tu	îți faci	să-ți faci	îți îndeplinești	să-ți îndeplinești
El, ea	își face	b să-și facă	își îndeplinește	b să-și îndeplinească
Noi	ne facem	i să ne facem	ne îndeplinim	i să ne îndeplinim
Voi	vă faceți	n să vă faceți	vă îndepliniți	n să vă îndepliniți
Ei, ele	își fac ☐	e să-și facă	își îndeplinesc ☐	e să-și îndeplinească

15. Rescrie enunțurile, utilizând verbele dintre paranteze la modul conjunctiv, timpul prezent.

MODEL: Orice copil trebuie (a se bucura) de grija părinților.
Orice copil trebuie **să se bucure** de grija părinților.

- Toți copiii preferă (a se juca), chiar dacă sunt obosiți.
- Părinții doresc (a-și proteja) copiii de problemele ce îi afectează.
- E bine ca fiecare dintre noi (a-și cunoaște) și drepturile, și responsabilitățile.
- Familia mea se străduiește (a se alimenta) sănătos.
- Bunicii trebuie (a-și face) griji pentru nepoți?

16. Alcătuieste enunțuri, utilizând verbele la modurile indicativ și conjunctiv, timpul prezent.

MODEL: Eu **beneficiez** de drepturi. Eu **pot să beneficiez** de drepturi.

Eu	a respecta	de alimentație sănătoasă
Tu	a participa	drepturile tuturor
El, ea	a beneficia	într-un mediu curat și sigur
Noi	a avea acces	la diverse activități școlare
Voi	a cunoaște	la surse de informare
Ei, ele	a trăi	regulile de conviețuire socială

CU OCHII ÎN PATRU!

- a dori
- a reuși
- a se strădui
- a încerca
- e posibil

17. Scrie enunțul, utilizând verbele la modurile indicativ și conjunctiv, timpul prezent.

MODEL: Fiecare copil $\frac{a \text{ se bucura}}{a \text{ trebui a se bucura}}$ de grija părinților.

Fiecare copil *se bucură/trebuie să se bucure* de grija părinților.

Fiecare copil din clasa noastră $\frac{a\text{-și dezvoltă}}{a \text{ dori } a\text{-și dezvoltă}}$ talentele, $\frac{a \text{ se odihni}}{a \text{ prefera } a \text{ se odihni}}$ activ,
 $\frac{a\text{-și exprima}}{a \text{ putea } a\text{-și exprima}}$ liber opinia, $\frac{a \text{ se informa}}{a \text{ ști } a \text{ se informa}}$ din surse sigure, $\frac{a \text{ se proteja}}{a \text{ putea } a \text{ se proteja}}$
de orice formă de violență, $\frac{a \text{ respecta}}{a \text{ se strădui } a \text{ respecta}}$ drepturile altor copii și adulți,
 $\frac{a\text{-și îndeplini}}{a \text{ reuși } a\text{-și îndeplini}}$ responsabilitățile.

CREEAZĂ!

18. Lucrați în perechi. Alegeți unul dintre drepturi și notați trei responsabilități legate de acest drept. Amintiți-vă temele studiate la orele de educație pentru societate și de dezvoltare personală.

19. Lucrați în perechi. Examinați imaginile.

A.

B.

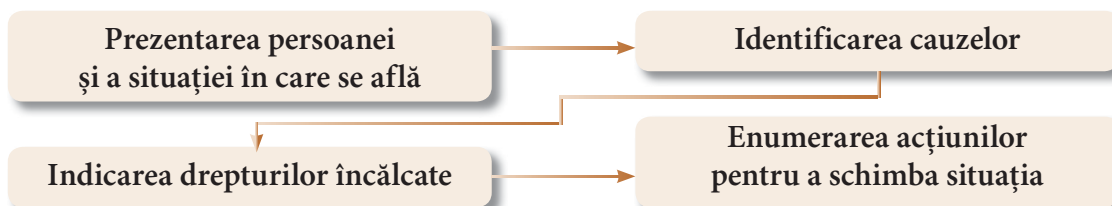
C.

D.

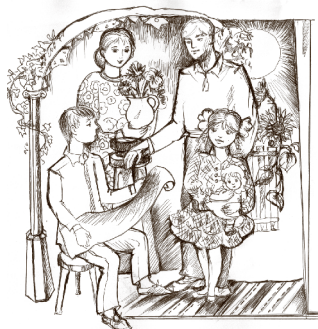
19.1. Improvizați un dialog din 6-8 replici:

- respectați reperiile;
- utilizați cel puțin două verbe la modul conjunctiv, timpul prezent.

20. Examinează posterul și prezintă-l, răspunzând la următoarele întrebări:

- De ce beneficii în familie se bucură autorul posterului?
- Cum crezi, de ce familia este comparată cu o comoară?
- În ce măsură imaginea și titlul corespund textului?

Ce este familia?

Niște persoane care locuiesc în aceeași casă?

Nu! Pentru mine familia înseamnă dragoste, atenție și grijă.

Alături de mama și de tata, mă simt în siguranță. Părinții mă învață ce este bine și ce este rău, mă ajută să-mi dezvolt potențialul intelectual și talentele.

Familia este cea mai mare comoară a vieții mele.

21. Lucrați în perechi și realizați sarcinile, utilizând reperiile din casetele J și L, pagina 159.

- ◆ Ilustrați, după modelul din exercițiul precedent, un drept al copiilor, utilizând lexicul învățat și verbe la modul conjunctiv, timpul prezent.
- ◆ Prezentați posterul colegilor.

Drepturile și obligațiile mele (II)

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect diftongii.

O zi grea, ziua de naștere, geanta mea, doar Cristina, persoană responsabilă, cartea mea, prietenul meu.

2. Reține!

Alexandru **îi** explică cui? Cristine**ei** tema.

Cristina **îi** povestește cui? colegul**ui** întâmplarea.

Profesorul **le** propune cui? elevil**or** o soluție.

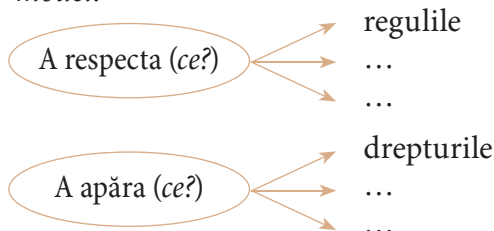
- 2.1. Transformă enunțurile după model:

Alexandru **îi** explică Cristine**ei** tema.

Alexandru **i**-a explicat Cristine**ei** tema.

Alexandru vrea să-**i** explice Cristine**ei** tema.

3. Alcătuiește îmbinări de cuvinte după model.

4. Tradu cuvintele evidențiate, potrivit contextelor propuse.

- Când îmi fac temele, rog **să nu mă deranjeze** nimeni.
- Întotdeauna **soluționez** problemele cu ajutorul părinților.
- Dacă nu respecti regulile de circulație rutieră, **consecințele** sunt grave.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

a dori – dorință – dorit
a soluționa – soluționare – soluție
a (se) supăra – supărare – supărat
a (se) bucura – bucurie – bucuros
a comunica – comunicare – comunicabil
a obosi – oboseală – obosit

Sinonime

însă = dar
propriu = personal
a se face bucăți = a se strica
consecință = urmare
a apăra = a proteja

Antonime

greu ≠ ușor
brutal ≠ amabil
supărat ≠ bucuros
responsabil ≠ iresponsabil

Compară!

a pregăti = приготовить
a fi gata = быть готовым
grosolan = грубый, грубиян
nimeni = никто
nimic = ничего
surpriză = сюрприз
civilizat = цивилизованно
emoții = эмоции

Acte comunicative

Indicarea consecinței

Dacă folosim surse nesigure, în cele din urmă, suntem afectați.
M-am gândit. În consecință, am procedat în mod civilizat.
Ca urmare a discuției, am înțeles că nu am dreptate.
Am comunicat civilizat, prin urmare, am respectat drepturile tuturor.

5. Citește textul și spune de ce trebuie să înveți a fi responsabil.

Învăț să fii responsabil!

[1] Numele meu este Alexandru.

Am 13 ani.

Astăzi a fost o zi grea, am avut 7 lecții. Apoi, împreună cu colegii, am făcut curat în clasă. Mai târziu trebuia să merg la ziua de naștere a prietenului meu. I-am pregătit un cadou care, eram sigur, îl va bucura. Dar Cristina, colega mea, se grăbea și mi-a răsturnat geanta. Din ea a căzut cadoul. Acesta s-a făcut bucăți. Eu m-am supărat și eram gata să ...

[2] Însă m-am gândit cum să procedez:

- să-i spun brutal că este o grosolană;
- să-i arunc și eu geanta, pentru ca să înțeleagă cum mă simt;
- să mă plâng profesorului, ca s-o pedepsească;
- să le povestesc colegilor întâmplarea și să-i îndemn să nu mai vorbească cu Cristina;
- să nu-i spun **nimic**, ca să n-o supăr, deși a stricat surpriza pentru prietenul meu;
- să-i spun că m-a deranjat ceea ce a făcut și să o rog să fie mai atentă.

[3] Te întrebi și tu cum să soluționezi un conflict în mod civilizat?

Desigur prin comunicare, astfel ca, apărându-ți drepturile, să nu le încalci pe ale altora.

Iată doar câteva sfaturi pentru o situație concretă:

- *explică* ceea ce te deranjează în comportamentul persoanei: „Mă deranjează muzica pe care o asculți. Nu pot să adorm...”;
- *exprimă-ți* emoțiile: „Sunt supărat...”, „Nu-mi place...”;
- *argumentează*: „Sunt obosit și vreau să dorm...”;
- *propune* o soluție: „Te rog, ai putea să asculți muzica în căști?”.

[4] Cu toții avem diferite necesități și dorințe, pe care le putem realiza fără a deranja pe **nimeni**. Este important să înțelegem că fiecare este responsabil pentru consecințele comportamentului propriu.

Viorica Afteni ș.a., „Cartea ta de buzunar”, fragment adaptat

LEXIC

a răsturna – a da jos

a proceda – поступать

sigur – уверен

a îndemna – призывать

a deranja – беспокоить

a pedepsi – наказывать

căști –

a soluționa – a rezolva o problemă

comportament – поведение

necesitate – потребность

consecință – rezultatul unei acțiuni

propriu – *sin.*: personal

REPRODU!

6. Găsește în text enunțurile ce indică:

personajele;

o intenție;

un motiv;

o îndoială;

o concluzie.

7. Recitește fragmentul al doilea după model:

M-am gândit **să-i spun** brutal că este o grosolană. → **I-am spus** brutal că este o grosolană.

8. Răspunde la întrebări, utilizând informații din text.

- Cum a fost ziua petrecută la școală?
- De ce Cristina i-a răsturnat geanta lui Alexandru?
- De ce băiatul s-a supărat?
- Cum au putut colegii să soluționeze conflictul?
- De ce fiecare copil trebuie să fie responsabil de comportamentul propriu?
- Cum crezi, în ce mod a procedat Alexandru?

9. Completează, în scris sau oral, fiecare enunț cu unul dintre cuvintele propuse.

Eu ... pe Cristina. Sunt foarte După o discuție mi-a trecut

Suntem ... că am soluționat conflictul. Este o adevărată ... să găsești soluția potrivită. Prietenul ... de cadou.

Încerc să nu ... alte persoane. Sunt ... de un comportament brutal. Întotdeauna cer scuze pentru

CU OCHII ÎN PATRU!

a (se) supăra – supărare – supărat
 a (se) bucura – bucurie – bucuros
 a deranja – deranj – deranjat

10. Alcătuiește enunțuri, corelând informațiile din fragmentul al doilea cu cele din fragmentul al treilea.

MODEL: Alexandru **nu i-a spus** Cristinei că este o grosolană, **dar i-a explicat** ce îl deranjează.

REZUMĂ!

11. Lucrați în perechi. Formulați întrebări pentru Alexandru și Cristina. Propuneți-le colegilor să răspundă la ele.

De ce...?

Cum crezi, ...?

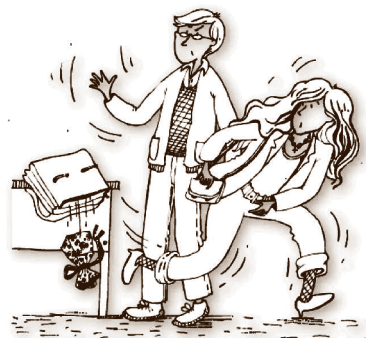
12. Explică, în două enunțuri, titlul textului.

13. Citește enunțurile și spune ce drepturi se respectă sau se încalcă în situațiile indicate. Argumentează-ți opinia.

- După lecții am făcut curat în clasă.
- Cristina mi-a răsturnat geanta.
- Vorbesc brutal cu Cristina.
- O rog pe Cristina să fie mai atentă.

14. *Lucrați în perechi. Citiți dialogul și identificați replicile ce exprimă nemulțumirea și regretul.*

- Mi-ai răsturnat geanta!
- N-am făcut-o intenționat.
- Mi-ai stricat cadoul! Ce mă fac acum?
- Îmi pare rău. Scuză-mă.
- N-am nevoie de scuzele tale! Ești o grosolană!
- Nu te supăra, te pot ajuta să-l repari.
- Mă descurc și singur!

Desen de S. Damaschin-Popa

14.1 *Improvizați dialogul, utilizând intonația adecvată.*

14.2 *Reconstruiți dialogul, astfel ca acesta să corespundă unui comportament civilizat. Aplicați sfaturile din fragmentul al treilea de text.*

15. *Alege unul dintre proverbe ce se potrivește mesajului textului. Argumentează-ți alegerea.*

- a) Vorba dulce mult aduce.
- b) Ușor de zis, greu de făcut.
- c) Toate lucrurile sunt dificile înainte să fie ușoare.
- d) Cu răbdarea treci și marea.

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Pronumele negativ

Compară!

- **Cine** ți-a încălcat drepturile?
- **Nimeni**.
- **Ce** s-a întâmplat?
- **Nimic** deosebit.

Reține!

Pronumele negative înlocuiesc un substantiv, negând prezența acestuia.

Pronumele negative		Exemple de utilizare
(pe) cine?/ce?	(al) cui?	
nimic	–	Nu mă afectează nimic .
(pe) nimeni	(al) nimănui	Nu am deranjat pe nimeni . Nu-i doresc nimănui rău.
(pe) niciunul	(al) niciunuia	Niciunul dintre adulți nu te-a luat în serios? Niciunuia dintre prieteni nu i-ai explicat situația?
(pe) niciunii	(al) niciunora	Pe niciunii dintre colegi nu i-ai ajutat? Nu le-am povestit întâmplarea niciunora .
(pe) niciuna	(al) niciuneia	Niciuna dintre colege nu m-a felicitat. Nu i-am propus o soluție niciuneia dintre prietene.
(pe) niciunele	(al) niciunora	Niciunele dintre surori nu ți-au oferit un sfat? Nu le-a plăcut niciunora comportamentul tău?

16. Răspunde la întrebări, utilizând pronume negative.

a) Cine dintre voi se grăbește?	d) Cine ți-a încălcat drepturile?
b) Te-a supărat cineva dintre colege?	e) Ce i-ai spus prietenului?
c) Cui i-ai povestit întâmplarea?	f) Ce te deranjează?

17. Alcătuieste enunțuri după model.

Pe masă nu este **nimic**.

Niciunul dintre colegi nu m-a ajutat.

Pe masă			Niciunul	dintre colege nu i-a răspuns brutal.
Pe stradă			Niciunuia	<u>dintre colegi nu m-a deranjat.</u>
În clasă			Niciunii	dintre ele nu le-am spus cum mă simt.
Pe stadion			Niciunora	dintre fete nu m-a încurajat.
Pe perete	<u>nu este</u>	nimeni	Niciuna	dintre oaspeți nu le-a fost trist.
Lângă cinematograful		<u>nimic</u>	Niciuneia	n-au îndrăznit să întrebe.
După scaun			Niciunele	n-au reușit să soluționeze conflictul.
La cantină			Niciunora	nu i-a plăcut ideea mea.
În fața blocului			Niciunul	dintre prieteni nu mi-a propus o soluție.

18. Găsește în text enunțurile ce conțin pronume negative. Transcrie-le.

19. Lucrați în perechi. Improvizați două dialoguri după model.

A.	B.
— Cine a luat în serios opinia ta?	— Niciun elev nu a frecventat cursul?
— Consider că nimeni.	— Niciunul.
— Cum așa? Nimeni?	— Ce păcat!
— Absolut nimeni!	— Și mie îmi pare rău.
— Cine te-a încurajat înainte de test?	— Nicio sursă nu este sigură?
— Cineva a beneficiat de bilete gratuite?	— Câți colegi și-au exprimat opinia?
— Cui i-a plăcut proiectul tău?	— Câtor persoane le-ai permis accesul la cont?
— Cui i-ai explicat regulile de conviețuire?	— Ce regulă face excepție?

19.1. Exprimați-vă opinia cu privire la consecințele acestor comportamente.

MODEL: După părerea mea, dacă nimeni nu îți ia în serios opinia, în cele din urmă vei pierde încrederea în tine.

20. Completează textul cu pronume negative potrivite contextului.

Sunt unic, _____ dintre locuitorii planetei nu este ca mine. _____ nu are ochi ca ai mei, nas, mâini, voce similară. _____ dintre copii nu vede lucrurile așa cum le văd eu. _____ niciodată nu a zâmbit și nu a plâns ca mine. Sunt special. Sunt unic. _____ nu este mai valoros ca această unicitate. Datorită valorii mele, nu trebuie să imit pe _____. Voi accepta mereu diferențele.

Sursa: „Eu, Tu, Fiecare”, Amnesty International Marea Britanie, text adaptat

20.1. Spune despre ce drept este vorba în text.

20.2. Expune-ți acordul sau dezacordul cu privire la o afirmație din text.

CREEAZĂ!

21. Spune ce consecințe ar putea avea comportamentul lui Alexandru?

MODEL: Alexandru a numit-o urât pe Cristina. Prin urmare, a supărat-o.

- Ești o persoană grosolană!
- Nimeni nu va mai vorbi cu tine!
- Fii mai atentă!

CU OCHII ÎN PATRU!

În cele din urmă, ...
În consecință, ...
Ca urmare ...
Prin urmare, ...

22. Lucrați în perechi. Improvizați un dialog pe baza uneia dintre situații, menționând drepturile și obligațiile interlocutorilor. Utilizați și pronume negative.

Dreptul la opinie

Clasa ta vrea să organizeze un iarmaroc de caritate. Diriginta a elaborat planul de acțiuni și a numit responsabili. Îți expui nemulțumirea, deoarece diriginta nu a solicitat opinia elevilor.

CU OCHII ÎN PATRU!

Structura dialogului:

- ◆ Opinie
- ◆ Acord/dezacord
- ◆ Emoție
- ◆ Soluție
- ◆ Consecință

Dreptul la protecție

În clasa ta este un elev care mereu comentează acțiunile profesorilor și ale colegilor, deseori afectându-le sentimentele. Acesta spune că are dreptul să-și exprime liber opinia și nimeni nu îi poate interzice. Discuți cu acest elev pentru a soluționa problema.

Dreptul la timp liber și odihnă

În fiecare zi ai 6-7 lecții. De două ori pe săptămână frecvențezi cercul de dans. Zilnic ai nevoie de trei ore pentru a-ți face temele, deoarece acestea sunt voluminoase. Ai prea puțin timp liber. Discuți cu colegii pentru a prezenta o propunere Consiliului de administrație al școlii privind identificarea unei soluții.

23. Ascultați cântecul „În grădina copilăriei” (text – Aura Cotelnic, melodie – Georgeta Voinovan).

23.1. Comentați, în 2-3 enunțuri, versurile.

În grădina copilăriei
Orice vis
Devine-adevărat!

Să găsim o floare.,
Floarea minunată
Care împlinește
Orișice dorință!

În grădina copilăriei
Nimănui nu-i este
Teamă de nimic...

23.2. Învățați și interpretați cântecul.

Codul bunelor maniere în locurile publice

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetul [c]. Alcătuieste enunțuri cu îmbinările evidențiate.

Diferite locuri, semne mici, limba franceză, fracul scriitorului, **acces la informații**, etichete speciale, societate modernă, aceste locuri.

2. Reține!

rege

frac

3. Identifică sensurile cuvintelor evidențiate în enunțurile propuse.

- Măine e ziua de naștere a mamei mele, de aceea organizez **o petrecere**.
- Am uitat pixul acasă și **am împrumutat** unul de la colegul de bancă.
- Plus este **semnul** adunării, iar minus, semnul scăderii.
- Semnele de circulație sunt o **avertizare** pentru șoferi și pietoni.
- A vorbi brutal este **inadmisibil** atât pentru adulți, cât și pentru copii.
- Hans Christian Andersen s-a născut în Danemarca, este un scriitor **danez**.
- Părinții ne **îndrumă**, explicându-ne ce este bine și ce este rău.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

mult – mulțime – mulțisor
grădină – grădinar – a grădini
a supăra – supărat – supărător
a numi – a denumi – denumire
mână – mânecă – mânuță
a petrece – petrecere – petrecut
a ironiza – ironizat – ironic
a invita – invitat – invitație
trist – a (se) întrista – întristat

Sinonime

peluză = gazon
basm = poveste
un pic = puțin
a îndruma = a orienta
vestimentație = haină = îmbrăcăminte
supărător = jenant = neplăcut
celebru = ilustru = vestit

Antonime

deseori ≠ rareori
comod ≠ incomod
a admite ≠ a interzice
întristat ≠ vesel

Acte comunicative

Cererea/oferirea explicațiilor

Explică-mi, ce te deranjează?
De ce ești supărat?
Ce înseamnă cuvântul „etichetă”?
Cod înseamnă anumite reguli.
Îți/vă explic imediat.
Îți/vă dau explicații mai târziu.
De fapt, este o problemă supărătoare.
Trebuie să discutăm, altfel nu vom soluționa conflictul.
Pur și simplu nu-mi imaginez așa ceva!
Explicați-mi, vă rog, ce sunt bunele maniere.
Nu am înțeles ce s-a întâmplat.
Cine îmi poate explica?

4. Citește textele și spune despre ce maniere este vorba.

Din istoria bunelor maniere

Regele Franței Ludovic al XIV-lea obișnuia să organizeze o mulțime de petreceri. Îi plăcea să invite lume de pe lume. Însă a apărut o problemă supărătoare. Deseori invitații călcau peluzele. **Aceștia** striveau iarba și rupeau florile.

Într-o zi, regele l-a chemat pe grădinar pentru a găsi o soluție. În cele din urmă, au hotărât să pună în diferite locuri mici semne de avertizare: „Vă rugăm, nu călcați iarba! Stați pe cărare! Nu rupeți trandafirii!” **Acestea** îi îndrumau pe oaspeți să se comporte civilizată.

În limba franceză, aceste semne se numeau „étiquette”, adică „etichetă”. Cu timpul, cuvântul a ajuns să denumească regulile de conduită la curtea regală. Astăzi, eticheta reprezintă codul bunelor maniere în societate sau în situații speciale.

* * *

Hans Christian Andersen

Hans Christian Andersen este un scriitor danez, vestit pentru basmele sale. Cu siguranță ai citit „Crăiasa zăpezii”, „Mica sirenă”, „Hainele cele noi ale împăratului”, „Rățușca cea urâtă”. Poveștile sale au fost traduse în peste o sută de limbi și publicate în milioane de exemplare în întreaga lume. Scriitorul a fost celebrat de Casa Regală daneză și venerat pentru că a adus bucurie copiilor din toată Europa.

Se spune că regele l-a invitat pe Hans Christian Andersen la premiera unui spectacol. Scriitorul a venit într-un frac împrumutat, ce îi era un pic strâmt. De la mișcările făcute, cusăturile au cedat și fracul s-a rupt la mâneci. Întristat, scriitorul și-a scos haina incomodă, fiind ironizat de ceilalți invitați.

Situația a devenit jenantă. Conform etichetei vestimentare, era inadmisibil să te afli fără frac în prezența regelui. Atunci, regele s-a ridicat în picioare și și-a scos fracul. Toți invitații i-au urmat exemplul, pentru că tot eticheta vestimentară nu admitea ca altcineva să fie în frac atunci când regele însuși nu-l are. Astfel, regele a salvat onoarea ilustrului povestitor, iar gestul **acestuia** a devenit, între timp, legendă.

LEXIC

a strivi – раздавить

avertizare – предупреждение

conduită – *sin.*: comportament

societate – общество

venerat – почитаемый

împrumutat – взaimstvovannyy

strâmt – тугой

cusătură – шов

a ceda – *aici*: a se rupe

incomod – *sin.*: neconfortabil

jenant – смущающий

inadmisibil – недопустимо

onoare – *sin.*: cinste

vestimentar – care ține de îmbrăcăminte

REPRODU!

5. Citește, din fiecare text, enunțurile ce indică:

personaje;

probleme;

soluții.

6. Răspunde la întrebări, utilizând informații din text.

- Ce obișnuia să organizeze regele Franței?
- Cum se comportau invitații?
- Cu cine a discutat regele problema gazoanelor?
- Cum a fost soluționată problema?
- Cu ce ocazie Hans Christian Andersen a fost invitat la Casa Regală?
- De ce scriitorul a fost ironizat de către invitați?
- Cum a salvat regele onoarea povestitorului?

7. Alcătuieste cinci enunțuri cu familiile de cuvinte de la rubrica **Nota bene!**.

MODEL: Grădinarul are grijă de **grădină**.

8. Alege una dintre variantele de răspuns. Argumentează.

În prezent, cuvântul „etichetă” înseamnă:

- semn de avertizare;
- reguli de conduită în societate;
- hârtie pe care se indică conținutul, prețul unui produs.

Regele și-a scos fracul:

- pentru că acesta era incomod;
- pentru a-și exprima stima față de scriitor;
- pentru a le da o lecție invitaților nepoliticoși.

9. Citiți în lanț textele, utilizând verbele la timpul prezent.

REZUMĂ!

10. Lucrați în perechi. Formulați câte două întrebări, ce urmează a fi adresate regilor, invitaților sau grădinarului, utilizând reperele propuse:

Cine?

Pe cine?

Pentru cine?

Ce?

De ce?

Cum?

Unde?

11. Transformă vorbirea indirectă în vorbire directă.

MODEL: Regele Franței Ludovic al XIV-lea obișnuia să organizeze o mulțime de petreceri.

Regele: — În curând voi organiza o petrecere.

Regele:

Într-o zi, regele l-a chemat pe grădinar pentru a discuta problema. În cele din urmă, au hotărât să pună, în diferite locuri, mici semne de avertizare.

Invitații Curții Regale:

Scriitorul a venit într-un frac împrumutat, ce îi era un pic strâmt. El a fost ironizat de ceilalți invitați.

12. Lucrați în perechi. Improvizați un dialog posibil, din 4-5 replici, între două personaje.

Personaje:	Prima replică:
Regele și grădinarul	— Incredibil! Invitații au rupt toți trandafirii!
Doi invitați ai regelui Franței	— Sunt nedumerit. De ce a plasat regele aceste semne?
Doi invitați la Casa Regală daneză	— Ce crezi despre fracul lui Andersen?

CU OCHII ÎN PATRU!

Ce părere ai despre...?
Ce înseamnă...?

În opinia mea, ...
De fapt, sunt surprins(ă)...

Nu pot să cred!
Pur și simplu...

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Pronumele demonstrativ

Compară!

Acela este prietenul meu.
Acesta este fratele meu.

Reține!

Pronumele demonstrativ înlocuiește numele unui obiect sau al unei persoane, indicând **apropierea** sau **depărtarea** acestuia în timp și în spațiu.

Genul	Num.	Pronumele demonstrativ de apropiere/de depărtare		Exemple de utilizare
Masculin	singular	acesta	acestuia	Acesta este scriitorul îndrăgit al copiilor. Acestuia i-am cerut sfatul.
		acela	aceluia	Acela este prietenul meu. Aceluia i-am pregătit un cadou.
	plural	aceștia	acestora	Aceștia sunt invitații mei. Acestora le-am povestit despre bunele maniere.
		aceia	acelora	Aceia sunt colegii tăi? Acelora le-am spus despre petrecere.
Feminin	singular	aceasta	acesteia	Aceasta este o problemă supărătoare. Acesteia i-am propus ajutorul meu.
		aceea	aceleia	Aceea este haina mea. Aceleia i-am spus să fie mai atentă.
	plural	acestea	acestora	Acestea sunt semne de avertizare. Acestora le-am dăruit trandafiri.
		acelea	acelora	Acelea sunt vecinele mele. Acelora le-am adus o veste.

13. Continuă enunțurile, utilizând pronume demonstrative de apropiere, potrivite contextului.

MODEL: Scriitorul a împrumutat **un frac**, **acesta** îi era strâmt.

- a) **Regele** Ludovic al XIV-lea organiza petreceri, ...
- b) Grădinarul a pus în diferite locuri **etichete**, ...
- c) **Invitații** au fost surprinși de gestul regelui, ...
- d) Întristat, scriitorul și-a scos **haina**, ...

14. Completează enunțurile cu formele potrivite ale pronumelor demonstrative de apropiere.

MODEL: **Cristina** este colega mea. **Acesteia** i-am explicat codul bunelor maniere.

- a) Copiii au dreptul la exprimare liberă. Opiniile _____ contează.
- b) Dacă problemele supărătoare nu se soluționează, consecințele _____ vor fi grave.
- c) Alexandru a vorbit brutal. Comportamentul _____ este inadmisibil.
- d) Vecinele mele sunt în conflict. _____ le-am oferit câteva sfaturi.

15. Completează spațiile cu formele corespunzătoare ale pronumelor demonstrative.

MODEL: Am cumpărat două cărți: **aceasta** este scumpă, **aceea** este ieftină.

Iată invitații noștri: _____ sunt din Danemarca, _____ sunt din România.

Iată florile: _____ sunt pentru Ana, _____ sunt pentru Olga.

Am citit două basme: _____ este scris de Hans Christian Andersen, _____ de Ion Creangă.

Am pregătit vestimentația pentru spectacol: _____ este a mea, _____ este a ta.

16. Continuă enunțurile cu formele corespunzătoare ale pronumelor demonstrative de depărtare.

MODEL: Îmi place **eticheta** aceasta, nu **aceea**. Îi răspund acestui **coleg**, nu **aceluia**.

a) Aleg soluția aceasta, nu pe...	e) Îi explic acestui elev, nu...
b) Am scris bilețelul acesta, nu pe...	f) Le declar acestor cetățeni, nu...
c) Ne-au surprins întrebările acestea, nu...	g) Îi comunic acestei vecine, nu...
d) I-am invitat pe acești băieți, nu pe...	h) Le propun acestor persoane, nu...

CREEZĂ!

17. Lucrați în perechi și realizați sarcinile propuse. Selectați pentru adjectivele din prima coloană explicații potrivite din a doua coloană.

atrăgător ≠ neplăcut
inventiv = ingenios
manierat ≠ grosolan
respectuos ≠ nepoliticos
tolerant ≠ intolerant

a (nu) accepta oamenii așa cum sunt
a (nu) respecta codul bunelor maniere
a (nu)-l prețui pe cineva
a (nu) trezi simpatie și respect
a găsi soluții originale

CU OCHII ÎN PATRU!

De fapt, ... Prin urmare, ...
Pur și simplu... ..., altfel...
Îți/vă explic de ce...

17.1. Caracterizează unul dintre personaje, utilizând și pronume demonstrative.

MODEL: De fapt, grădinarul este ingenios. **Acesta** a găsit o soluție originală, plasând etichete.

- 18.** *Lucrați în echipe. Alcătuiți enunțuri, pe baza reperelor, utilizând verbele la modul indicativ, timpul prezent pentru persoana I sau a III-a, numărul singular.*

MODEL: **Eu îi salut** respectuos pe vecini. **Mama îi salută** respectuos pe vecini.

În relațiile cu vecinii:

- A-i saluta și a fi respectuos.
- A le oferi ajutor.
- A-i deranja cu zgomote.
- A împrumuta obiecte, întorcându-le cu întârziere.

În transportul public:

- A sta la rând în stație.
- A vorbi permanent la telefon.
- A ține ghiozdanul în spate.
- A le oferi loc doamnelor, persoanelor în etate.

Pe stradă:

- A se săruta și a se îmbrățișa.
- A avea un aspect îngrijit.
- A discuta în cor și a râde în hohote.
- A mânca din mers.

- 18.1.** *Cereți și oferiți explicații pentru a stabili comportamentele acceptabile și inadmisibile.*

MODEL: — Explică-mi, de ce trebuie să le acordăm vecinilor ajutor?
— Îți explic imediat. Aceasta este regula de conviețuire socială.

- 19.** *Lucrați în perechi. Improvizați un dialog, din 6-8 replici, aplicând codul bunelor maniere în relațiile cu vecinii, în transportul public sau pe stradă.*

MODEL: — Bună ziua, doamnă Petrescu!
— Bună ziua. Ce mai faci?
— Bine, mulțumesc. Îmi permiteți să vă ajut?
— Desigur. Este foarte drăguț din partea ta.
— Îmi face plăcere să vă ajut.
— Am noroc de un vecin grijuliu.

- 20.** *Lucrați în echipe și realizați sarcinile propuse:*

- ◆ elaborați, pe un poster, un cod al bunelor maniere la școală;
- ◆ prezentați codul bunelor maniere, utilizând și pronume demonstrative;
- ◆ alegeți cel mai reușit cod al bunelor maniere, oferind explicații;
- ◆ organizați o expoziție a posterelor în clasă sau pe holul școlii.

La lecții

La cantină

În pauză

Mesaje scrise: *anunțul*

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect diftongul [oa]. Alcătuiește enunțuri cu îmbinările evidențiate.

Onoarea scriitorului, **informații folosite**, comportamentul persoanei, boala fetei, **a doua zi**, **școala noastră**, toate emoțiile, întoarcerea Cristinei.

2. Reține!

a strânge mâna

palmă

plic

3. Pune substantivele la numărul plural. Alcătuiește enunțuri cu două dintre ele.

Un	{	fragment	Două	{	...
		motiv			...
		anunț			...
		plic			...
		panou			...

4. Determină sensurile cuvintelor evidențiate în enunțurile propuse.

- Sora mea învață foarte bine, este **fruntașa** clasei.
- Mă bucur de respectul colegilor pentru un comportament onorabil, dar nu **de dragul ochilor mei**.
- Deși** a fost greu, **am pus mână de la mână** și am adunat jucării pentru copii fără părinți.
- Am admirat pădurea cu arbori **deși**.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

coadă – codaș
frunte – fruntaș
a dormi – a adormi – adormit
laudă – a lăuda – lăudabil
salvare – a salva – salvator
boală – a se îmbolnăvi – bolnav

Sinonime

grav = serios
a oferi = a da
a colecta = a aduna
a binevoi = a dori
veste = noutate = știre
a fi în stare = a putea = a fi gata

Antonime

a oferi ≠ a cere
costisitor ≠ ieftin
codaș ≠ fruntaș

Compară!

gest – жест
aplauze – аплодисменты
Israel – Израиль
boală – болезнь
a investi – инвестировать
panou – панно

Acte comunicative

Exprimarea emoțiilor

O! Ce idee frumoasă!
O, îmi pare rău!
Ah! E un gest lăudabil!
Ah, ce necaz!
Vai! Biata fetiță!
Vai, nu pot să cred!
Aoleu! Cu ce te putem ajuta?
Ura! Am colectat suma necesară de bani!
Oh, cum să scriu anunțul?

Anunțul salvator

Veste trăsnet! Cristina este internată în spital. Seara, vorbind cu mama, am întrebat-o despre boala Cristinei. Mama s-a întristat: „Nu se poate! Biata copilă!”

Am citit în internet despre boala Cristinei. Am aflat că este o boală gravă, care impune adeseori un tratament de durată.

Vreau ca Tina-Cristi-Cristina să fie bine! Sincer! Jur!... Sunt în stare să-i ofer sângele meu... Trebuie să-i fiu alături! Se va bucura...

Am adormit plângând...

A doua zi am lipit pe panoul informațional al școlii un anunț.

Anunț

Colectăm bani pentru fosta noastră colegă, Cristina.

Ea are nevoie de un tratament costisitor în Israel.

Cine binevoiește...

Paula, elevă în clasa a IX-a

„Te cheamă directorul! E urgent!”, mă anunță elevul de serviciu.

„Cu ce am greșit?, mă întreb. Nu sunt nici codașă, nici fruntașă. Sunt aproape cuminte! Ce vrea de la mine? Nu mă cheamă de dragul ochilor mei...”

Colegii mi-au dorit curaj. Câțiva m-au îmbrățișat chiar.

— Paula?!

— Eu!

— Dumneata ai lipit anunțul?

— Nu... adică... da!

— Păi, da sau nu?

— Da...

Directorul s-a apropiat și mi-a strâns mâna.

— **Bravo!** E lăudabil gestul tău, mai ales că tu ai investit cel mai mult.

Îmi permit să te întreb: de unde ai banii?

— Mi-au împrumutat părinții.

— Mda... Deși Cristina a plecat fără motiv din școala noastră, noi, profesorii, am pus mână de la mână și...

— Se va întoarce! Vă promit!

— Să sperăm... **Iată** banii!

Am simțit o arsură în palmă. Se părea că mi-a pus, în loc de plic „iarba-fiarelor”, cea care face minuni și deschide toate ușile.

Am ieșit amețită de toate emoțiile. Colegii m-au întâmpinat cu aplauze:

— Ai scăpat vie și nevătămată!

— Ce a vrut directorul?

— **Iată!** le-am arătat plicul cu bani. Cristina va putea să plece la tratament...

— **Ura-a-a!**

Romanul „Rebela”, de Claudia Partole,
fragment adaptat

LEXIC

trăsnet – удар молнии

a interna – госпитализировать

biată – несчастная

a jura – клясться

costisitor – sin.: scump

urgent – sin.: imediat

tratament – лечение

a spera – надеяться

arsură – rană produsă de foc

a întâmpina – встречать

nevătămat – невредимый

rebelă – непокорная

REPRODU!

6. Stabilește în text fragmentul ce indică:

a) situația Cristinei;	c) scopul anunțului;	e) atitudinea colegilor față de Paula;
b) dorința Paulei;	d) emoțiile fetei;	f) gestul profesorilor.

7. Găsește în text cel puțin două răspunsuri pentru fiecare întrebare.

a) Cine este Paula?	d) De ce Cristina este internată în spital?
b) Cine este Cristina?	e) De ce Paula a scris anunțul?
c) Cine a susținut-o pe Paula?	f) De ce directorul a invitat-o pe Paula?

8. Citește expresiile. Alege varianta ce exprimă sensul fiecărei expresii.

- Nu se poate!
- Are să fie bine!
- Am pus mână de la mână.
- Vestе trăsnet!

imposibil

a se însănătoși

a aduna

venită pe neașteptate

8.1. Alcătuieste enunțuri cu două expresii, la alegere.

REZUMĂ!

9. Lucrați în perechi. Redați conținutul textului pe baza reperelor.

Într-o zi...

→

A doua zi...

→

În curând...

→

În cele
din urmă...

→

Ne-a
impresionat...

10. Citește informația și numește elementele unui anunț.

ANUNȚ!

Pe data de 15.03.2023, ora 15.00 ¹,
în sala de lectură a bibliotecii școlare
², va avea loc o întâlnire literară ³
cu scriitoarea Claudia Partole.

Așteptăm cu drag elevii pasionați
de lectură ⁴.

Președintele Consiliului elevilor ⁵

1

Când va avea loc evenimentul?

2

Unde se va desfășura acesta?

3

Ce eveniment se va organiza?

4

Cui i se adresează anunțul?

5

Cine este autorul anunțului?

11. Recitește anunțul Paulei de la pagina 53, și realizează sarcinile propuse:

- ◆ înlocuiește cuvintele subliniate cu sinonimele acestora;
- ◆ stabilește în ce măsură acesta corespunde cerințelor de structurare ale unui anunț;
- ◆ rescrie anunțul, conform cerințelor.

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Interjecții ce exprimă stări emoționale

Compară!

Ah! ce bine-mi pare!

Ah! iar nu sunt luat în serios!

Desene de
Efimia Lepadatu

Amintește-ți!

Interjecția exprimă	
♦ o stare fizică sau sufletească;	Vai! Cristina s-a îmbolnăvit!
♦ o adresare;	Salut! Ce mai faci?
♦ un îndemn;	Hai să scriem un anunț!
♦ sunete din lumea înconjurătoare.	Ploaia bate în geam: pic-pic .

Reține!

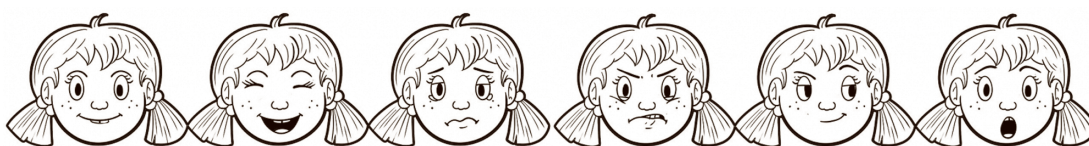
Interjecțiile se utilizează pentru exprimarea unui șir de stări emoționale. Interjecțiile *O! Ah! Vai!* pot exprima diverse stări, chiar și cu sens opus, în funcție de context și intonație.

Interjecții ce exprimă stări emoționale	
Nedumerire: ♦ O , cu ce am greșit?	Regret: ♦ Aoleu! Ce rău îmi pare!
Bucurie: ♦ Ura! Am găsit o soluție!	Nemulțumire: ♦ Oh , ce băiat leneș! Vai de mine!
Admirație: ♦ Ah , ce mesaj frumos! Bravo! Ai reușit!	Disperare: ♦ Of! Cum să mă descurc?

12. Completează enunțurile cu interjecții potrivite contextului.

a) _____, ce veste tristă!	d) _____! Ce s-a întâmplat?
b) _____! Mă bucur pentru tine!	e) _____, cu ce am greșit?
c) _____! Lasă-mă în pace!	f) _____, e o soluție minunată!

13. Lucrați în perechi. Alegeți unul dintre emoticoane și alcătuiți câte două enunțuri, utilizând interjecții adecvate.

14. *Lucrați în perechi și realizați sarcinile propuse:*

a) găsiți în text enunțurile ce exprimă una dintre stările emoționale:

îngrijorarea; mirarea; regretul; speranța;
admirația; curiozitatea; bucuria.

b) citiți expresiv enunțurile, utilizând și interjecții potrivite.

MODEL: îngrijorarea → Cristina este internată în spital. → Vai, Cristina este internată în spital!

15. *Lucrați în perechi. Realizați una dintre sarcinile propuse, integrând și actele comunicative învățate:*

a) improvizați un dialog, din 8-9 replici, între directorul școlii și Paula;

b) dramatizați situația descrisă: *Paula îi anunță pe colegi despre starea Cristinei. Aceștia propun mai multe soluții pentru a-și ajuta fosta colegă. Împreună iau o decizie.*

CREEAZĂ!

16. *Înscrie în tabel reperele corespunzătoare fiecărui element al anunțului.*

Timpul desfășurării		Cu drag,	Consiliul elevilor
Locul desfășurării		Cu respect,	pe data de
Evenimentul		va avea loc	Vă aștept(ăm) cu drag!
Participanții		Cu stimă,	Cu profundă recunoștință,
Formula de încheiere		seminarul	pe stadionul raional
Semnătura		Vă invit(ăm) la	se va desfășura
		în sala de festivități	în perioada
		la ora	se va organiza
		la Palatul de Cultură	Vom fi bucuroși să vă avem alături!
		lecții de dans	Le propunem celor pasionați de...

17. *Completează anunțul cu sintagme potrivite.*

ANUNȚ

_____ seminarul „Internet fără griji”. Evenimentul _____ în sala de festivități a instituției. _____ elevii din clasa a VII-a și părinții acestora. Centrul pentru Copii și Tineret

18. *Lucrați în perechi. Citiți anunțul și identificați elementele acestuia.*

ANUNȚ

În perioada 13-20 decembrie anul curent, Consiliul Raional lansează concursul „E vremea colindelor!”. Evenimentul are drept scop promovarea obiceiurilor de iarnă. Doritorii de a participa se pot înregistra până la data de 5 decembrie. Câștigătorii concursului vor beneficia de cadouri și premii bănești. Mai multe detalii se pot obține, accesând pagina de Facebook a organizatorului.

Consiliul Raional, Secția cultură

- 18.1.** Improvizați, pe baza anunțului, un dialog din 5-6 replici. Utilizați și interjecții.
PUTEȚI ÎNCEPE ASTFEL: — Vreau să particip la concursul „E vremea colindelor!”.
 — O! Extraordinar! Când va avea loc concursul?

- 19.** Examinează posterele. Scrie un anunț pe baza unuia dintre ele.

- 19.1.** Lucrați în perechi. Improvizați un dialog, din 8-9 enunțuri, pe baza anunțului elaborat, reflectând una dintre situațiile de comunicare propuse. Utilizați interjecții potrivite.

A. Ești surprins(ă) pentru că nu ai știut despre eveniment, în același timp, încurajezi colegii care organizează evenimentul.	B. Regreți că nu poți participa la eveniment, căci ai promis să o ajuți pe bunica ta. Îi promiți interlocutorului să găsești o soluție.

- 20.** Lucrați în echipe. Elaborați un poster cu privire la organizarea unui eveniment în instituția în care învățați. Vedeți reperele din caseta J, pagina 159.

Gimnaziul din comuna Ivancea

ZIUA UȘILOR DESCHISE
 10 noiembrie, orele 09.00 – 13.00

09.00 – Tur prin gimnaziu

10.00 – Asistență la ore

11.00 – Sesiune de întrebări și răspunsuri

- 20.1.** Elaborați, pe baza posterului, un anunț potrivit, utilizând informațiile din exercițiul numărul 10, pagina 54.

- 20.2.** Exprimați-vă emoțiile cu privire la eveniment și/sau designul posterului elaborat de către colegi.

REPERE:

O! Ce idee frumoasă!
 Ah! Ce activități interesante!
 O, vreau să particip și eu la eveniment.
 Vai! Oare ne vom descurca?

Bravo! Ai elaborat un poster sugestiv!
 Vai de mine! Ai comis greșeli!
 Ura! Vom avea oaspeți!
 O, posterul tău este destul de drăguț.

Sport pentru sănătate

1. Citește corect îmbinările de cuvinte. Alcătuieste enunțuri cu două dintre ele.

Viață activă, circulația sangvină, alimentația echilibrată, atenția sportivilor, memoria adolescenților, alegerea fiecăruia.

2. Reține!

role

trotinetă

bicicletă

3. Tradu cuvintele evidențiate în enunțurile propuse.

- { **Acrobații** au impresionat publicul.
- { În timpul liber învăț **acrobații** pe role.
- { Plicul cu bani părea că-i **arde** palma Paulei.
- { Exercițiile fizice **ard** grăsimile.
- { Culoarea roșie a semaforului indică **circulație** interzisă.
- { Practicarea sportului stimulează **circulația** sângelui.
- { Toamna ne bucură cu **o gamă** întreagă de culori.
- { Complexul sportiv oferă **o gamă** largă de servicii.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

mână – îndemână
tare – a întări – întărit
bun – a îmbunătăți – îmbunătățit
liniște – neliniște – neliniștit
impresie – a impresiona – impresionant
a parcurge – parcurgere – parcurs

Sinonime

gen = categorie
echilibrat = rațional
decizie = hotărâre
izvor = sursă

Antonime

ieftin ≠ scump
a crește ≠ a reduce
corespunzător ≠ inadecvat
complicat ≠ simplu

Compară!

mușchi – мышцы
oase – кости
hartă – карта
baschet – баскетбол
volei – волейбол

Acte comunicative

Formularea argumentelor

Îmi place tenisul, deoarece este un gen de sport impresionant.
Ne alimentăm corect, pentru că vrem să fim sănătoși.
Sunt obosit, căci am avut o zi grea.
Mă antrenez, fiindcă mâine particip la un meci de fotbal.
Deși a fost complicat, am obținut victorie.
Am avut și hartă, și busolă, cu toate acestea, m-am rătăcit.
Merg la antrenament, chiar dacă sunt în vacanță.

4. Citește textul și spune ce genuri de sport sunt descrise.

Alege sportul!

O viață sănătoasă înseamnă o viață activă, iar sportul este un „medicament ieftin” la îndemâna fiecăruia. Activitatea fizică sau sportul dezvoltă armonios corpul, întărește mușchii și oasele, arde grăsimile, îmbunătățește circulația sangvină, crește imunitatea.

Sportul asigură bunăstarea fizică și cea psihologică, **deoarece** exercițiile fizice stimulează hormonii fericirii și ne eliberează de energia negativă, neliniște și stres.

Pe lângă genurile clasice de sport, există și o gamă largă de genuri mai deosebite.

Fitnessul a devenit un stil de viață pentru cei care își doresc starea de bine. Ansamblul de exerciții fizice adaptat unei persoane, alimentația echilibrată și odihna corespunzătoare sunt principiile fitnessului.

Sportul pe role se bucură de o mare popularitate. Plimbările în parc, cursele cu obstacole și chiar hocheiul pe role sunt o alegere perfectă pentru orice adolescent.

Freestyle sau stilul liber este cu adevărat impresionant, **pentru că** sportivii prezintă diverse trucuri și acrobații cu mingea, pe role sau pe trotinetă.

Sporturile de orientare presupun parcurgerea unui traseu complicat cu ajutorul hărții și al busolei. Orientarea în alergare, pe bicicletă sau în labirint dezvoltă atenția, memoria și fermitatea în luarea deciziilor.

Chiar dacă ai un program încărcat, găsește timp pentru a juca volei sau baschet, fotbal sau tenis, pentru a alerga sau a înota! Lasă lumea virtuală! Alege sportul – un izvor de sănătate și fericire!

LEXIC

la îndemână – под рукой

a întări – укреплять

circulație sangvină – кровообращение

a elibera – aici: избавлять

echilibrat – sin.: rațional

corespunzător – sin.: adecvat

cursă – гонка

obstacol – препятствие

a presupune – предполагать

traseu – drum de parcurs

a înota – плавать

fermitate – forță morală

REPRODU!

5. Citește cu voce tare enunțurile ce indică:

- a) beneficiile sportului;
- b) principiile fitnessului;
- c) specificul sporturilor freestyle;
- d) tipurile sporturilor de orientare.

6. Identifică în text enunțurile ce conțin denumirea unui echipament sportiv.

7. Găsește în text cuvintele ce se potrivesc explicațiilor de mai jos. Citește enunțurile în care se întâlnesc aceste cuvinte.

- a) Activitate fizică, ce presupune antrenament sistematic.
- b) Stare de bine a unei persoane.
- c) Ansamblu de exerciții pentru a obține o bună formă fizică.
- d) Patine cu roțile ce permit deplasarea pe sol.
- e) Mijloc de transport compus dintr-o placă pe două roți.
- f) Exercițiu dificil de echilibristică, de gimnastică.
- g) Determinarea poziției în raport cu punctele cardinale.

8. Lucrați în perechi. Formulați câte două întrebări ce conțin una dintre îmbinările de cuvinte:

activitate fizică;

hormonii fericirii;

stil de viață;

alegere perfectă;

genuri clasice de sport.

CU OCHII ÎN PATRU!

Ce...?
 Cum...?
 Ce fel de...?
 De ce...?
 În ce mod...?

8.1. Propuneți-le colegilor să răspundă la întrebări, utilizând informații din text.

9. Completează enunțurile cu verbe potrivite la modul indicativ, timpul prezent.

- a) Activitățile fizice ... circulația sangvină și imunitatea.
- b) Practicarea sistematică a sportului ... sănătatea.
- c) Exercițiile fizice ... stresul.
- d) Sporturile freestyle ... prin trucuri și acrobații.
- e) În cursa de orientare bicicliștii ... un traseu complicat.

CU OCHII ÎN PATRU!

a impresiona a crește
 a îmbunătăți a întări
 a parcurge a reduce

REZUMĂ!

10. Expune-ți și argumentează-ți opinia cu privire la afirmațiile propuse.

- a) Sportul este un „medicament ieftin”.
- b) Activitatea fizică asigură bunăstarea psihologică.
- c) Fitnessul se bucură de popularitate.
- d) Sportul pe role este o alegere perfectă pentru adolescenți.
- e) Freestyle-ul este cu adevărat impresionant.
- f) Sporturile de orientare dezvoltă atenția, memoria și fermitatea în luarea deciziilor.

CU OCHII ÎN PATRU!

În opinia mea, ... căci ...
 Firește, ..., pentru că ...
 Deși ..., după părerea mea ...
 Sunt de părerea că ..., fiindcă ...
 Bineînțeles, ..., cu toate acestea ...

11. Redă, în 4-5 enunțuri, conținutul unui fragment ce te-a impresionat.

12. Lucrați în echipe a câte trei persoane. Redați conținutul textului, urmând reperele propuse.

- Mai întâi de toate am vrea să menționăm că ...
- De asemenea, activitatea fizică și sportul ...
- Dacă vă doriți ..., alegeți sportul!
- În prezent, există ...
- Spre exemplu, ...
- În final, vă îndemnăm ...

13. Lucrați în perechi. Continuați, pe baza textului, dialogul cu 5-7 replici, respectând reperele propuse.

Replici de început:

- Aș vrea să practic sportul.
- Minunat, îți recomand fitnessul?

Repere:

specificul
genului de sport

echipament

beneficii

14. Argumentează titlul textului.

MODEL: Alege sportul, pentru că așa îți vei crește imunitatea!

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Conjunții și locuțiuni conjuncționale subordonatoare

Compară! Practic sportul. Practic sportul, **fiindcă** vreau să fiu sănătos.

Reține! Conjunțiile și locuțiunile conjuncționale subordonatoare exprimă raportul de subordonare în cadrul frazei, legând subordonata de regenta ei. Propozițiile subordonate sunt deseori separate prin virgulă de regentele lor, mai ales atunci când se află înaintea acestora.

Conjunții și locuțiuni subordonatoare	Exemple de utilizare
de cauză: fiindcă, pentru că, deoarece, căci, din cauză că;	Aleg sportul, fiindcă asigură starea de bine. Prefer exercițiile fizice, pentru că acestea mă eliberează de stres. Am nevoie de hartă și busolă, deoarece traseul este complicat. Îmi place freestyle-ul, căci este un gen de sport impresionant. Voi lipsi de la antrenament, din cauză că sunt bolnav.
de concesie: deși, chiar dacă, cu toate că.	Unii adolescenți ignoră sportul, deși acesta este izvorul sănătății. Chiar dacă ar putea face sport, unii adolescenți preferă lumea virtuală. Cu toate că am un program încărcat, găsesc timp și pentru sport.

15. Identifică conjunțiile/locuțiunile conjuncționale subordonatoare, apoi înlocuiește-le cu altele potrivite ca sens.

- Prefer exercițiile fizice, deoarece astfel scap de stres.
- Încerc să mă alimentez sănătos, deși nu întotdeauna îmi reușește.

- c) Nu practic sportul, fiindcă îmi place mai mult lumea virtuală.
- d) Am ales voleiul, chiar dacă există o gamă largă de sporturi mai deosebite.
- e) Am parcurs traseul cu succes, chiar dacă a fost destul de greu.
- f) Fratele meu s-a înscris la secția de freestyle, căci vrea să învețe acrobații pe role.

16. Alege dintre paranteze conjuncțiile/locuțiunile conjuncționale potrivite contextului. Tradu-le în limba maternă.

- a) Sportul este un „medicament ieftin”, (deoarece, chiar dacă) este la îndemâna fiecăruia.
- b) Și părinții mei practică exercițiile fizice, (pentru că, deși) sunt foarte ocupați.
- c) Vă recomand fitnessul, (fiindcă, cu toate că) exercițiile sunt adaptate fiecărei persoane.
- d) Am participat la competiții, (căci, deși) cunosc mai puține trucuri decât colegii mei.

17. Răspunde la întrebări, utilizând conjuncții/locuțiuni conjuncționale subordonatoare.

MODEL: — Crezi că activitatea fizică dezvoltă armonios corpul?
— Desigur, **fiindcă** activitatea fizică întărește mușchii și oasele, arde grăsimile.

- a) Ți place fotbalul? d) Ai câștigat competiția?
- b) Tu practici sportul? e) Cum crezi, sportul pe role este impresionant?
- c) Mergi sistematic la antrenamente? f) Sportul dezvoltă fermitatea în luarea deciziilor?

18. Lucrați în perechi. Completați codul bunelor maniere pentru una dintre persoanele indicate, utilizând verbele la modul indicativ, timpul prezent.

Sportivul	Suporterul
... regulile de joc.	... echipa favorită.
... cu arbitrii și antrenorii.	... un limbaj decent.
... sistematic antrenamentele.	... diverse obiecte în teren.
... adversarilor.	... succes sportivilor.

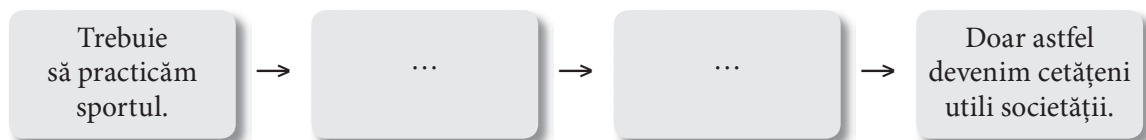
CU OCHII ÎN PATRU!

a folosi	a nu se certa
a frecventa	a respecta
a mulțumi	a-și susține
a nu arunca	a ura
a dori	a-și încuraja

18.1. Continuați enunțurile, utilizând conjuncții/locuțiuni conjuncționale subordonatoare potrivite.

MODEL: Sportivii respectă regulile de joc, **pentru că** doar așa pot obține victorie.

19. Stabiliți importanța sportului pentru a deveni un cetățean util societății.

20. Lucrați în perechi. Continuați dialogul cu 5-6 replici, utilizând și conjuncții/locuțiuni conjuncționale subordonatoare.

- Ești obosit?
- Puțin, pentru că am fost la antrenament. Dar tu faci sport?
- La ce bun? Nu-mi place efortul fizic.

CREEAZĂ!

21. Lucrați în perechi. Completați anunțul cu informații necesare.

Maraton de activități în aer liber	
Data: _____	Locul: _____
Ora _____ _____ _____ _____ _____	PROGRAM: Înregistrarea participanților Deschiderea oficială Formarea echipelor Desfășurarea activităților în aer liber Premierea participanților Închiderea maratonului
O imagine sugestivă	
Un slogan motivațional	

21.1. Prezentați anunțul, în 7-8 enunțuri, argumentând alegerea imaginii și a sloganului.

21.2. Improvizați un dialog din 8-9 replici, utilizând și conjuncții/locuțiuni conjuncționale subordonatoare.

A. Ai aflat despre maraton. Soliciți informații de la organizator despre timpul și locul desfășurării evenimentului, despre program.

B. Ai citit anunțul. Vrei să participi la maraton. Îți inviți și prietena, însă aceasta refuză. Te interesezi care este motivul. Până la urmă, reușești să o convingi.

22. Lucrați în perechi. Descrieți, în 6-8 enunțuri, unul dintre genurile de sport preferate pe baza reperelor, utilizând și conjuncții/locuțiuni conjuncționale subordonatoare.

- a. Prezentați un scurt istoric al genului de sport.
- b. Descrieți regulile de bază.
- c. Numiți echipamentul necesar.

- d. Comparați genul de sport cu unul asemănător.
- e. Argumentați beneficiile genului de sport.
- f. Numiți vedetele acestui sport.

23. Citește poezia și răspunde la întrebări, argumentându-ți opinia.

- a) Ce genuri de sport sunt menționate în poezie?
- b) Cum face sport băiatul?
- c) Ce sport, de fapt, preferă băiatul?
- d) Băiatul este un sportiv sau un amator?
- e) Cum crezi, de ce poezia se numește „Un sportiv de prima clasă”?

23.1. Lucrați în perechi. Citiți poezia pe roluri.

23.2. Învățați și recitați poezia pe roluri.

Un sportiv de prima clasă

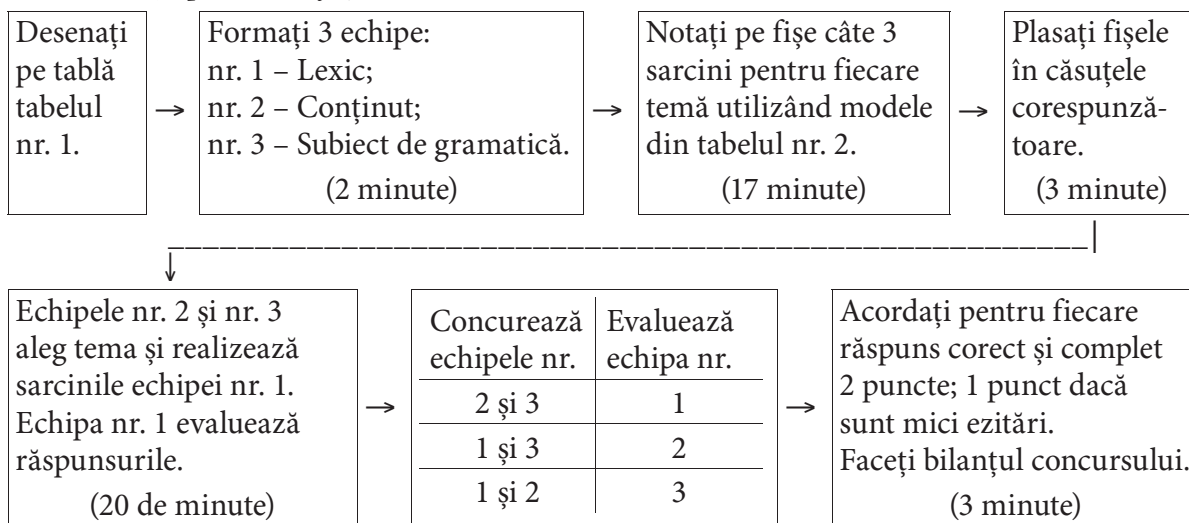
Titus Știrbu

- Tu cu sportul cum o duci?
- Rup și eu niște papuci.
- Fotbal joci sau joci hochei?
- Sar în sus peste-un curmei.
- Despre trântă, ce-ai să zici?
- Mă trântesc cu cei mai mici.
- După sport te dai în vânt...
- Ieri și-un deget chiar mi-am frânt.
- Ești un mare amator!
- Când stau... la televizor...

RECAPITULARE

Concursul „Cine-i mai ager?”

Indicații pentru desfășurarea concursului.

TABELUL NR. 1

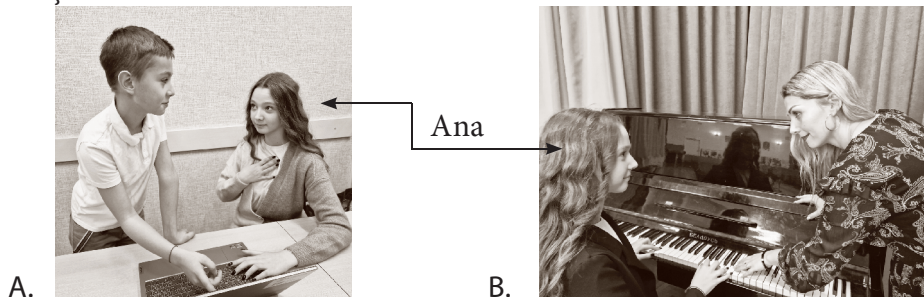
Tema \ Echipa	Drepturile și obligațiile mele	Codul bunelor maniere în locuri publice	Mesaje scrise: <i>anunțul</i>	Sport pentru sănătate
1. Lexic	 	 	 	
2. Conținut	 	 	 	
3. Subiect de gramatică	 	 	 	

TABELUL NR. 2

Lexic	Spuneți sinonimele/antonimele/familia lexicală ale cuvântului ... Numiți două acte comunicative de exprimare a acordului/dezacordului/ consecinței/stărilor emoționale/de formulare a explicației/argumentului. Explicați cuvântul/îmbinarea de cuvinte/expresia ...
Conținut	Răspundeți la întrebarea: De ce ...?/ Cum credeți, ...?/ Cum ...? Numiți 3 drepturi/responsabilități ale copiilor/3 reguli de conduită în.../ 3 beneficii ale sportului/3 elemente din anunț etc. Numiți o trăsătură de caracter a personajului/a persoanei care comunică civilizat/ cunoaște codul bunelor maniere/practică sportul etc. Argumentați-vă opinia.
Subiect de gramatică	Formulați un sfat, utilizând verbele la modul conjunctiv, timpul prezent. Alcătuți o întrebare, utilizând pronumele negativ. Formați un enunț, folosind pronume demonstrative de apropiere și de depărtare. <i>MODEL: Colegii au propus două soluții: aceasta îmi place, aceea nu.</i> Exprimați o emoție cu privire la întâmplările descrise în textul... Expuneți și argumentați opinia echipei, folosind conjuncții subordonatoare.

1. Alege una dintre imagini și:

- realizează sarcinile propuse;
- utilizează la realizarea itemilor 1.1, 1.2, 1.3 și 4, cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut.

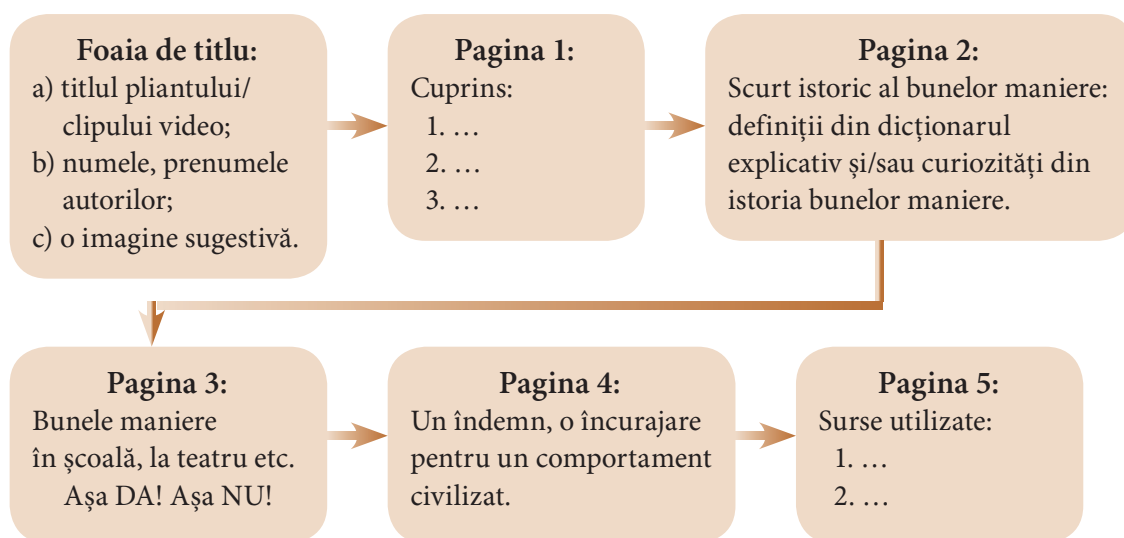
Nr.	Itemi	Puncte
1.1	Indică 2 drepturi de care se bucură Ana. Argumentează alegerea, utilizând verbele la modul indicativ, timpul prezent. MODEL: (A.) Ana <u>beneficiază</u> de dreptul la informare, căci <u>are</u> acces la diverse surse de informare.	7
1.2	Enumeră 3 responsabilități ale Anei, folosind verbe la modul conjunctiv, timpul prezent. MODEL: (A.) Ana <u>trebuie să folosească</u> surse sigure de informare.	7
1.3	Scrive un dialog posibil, din 4-5 replici, ilustrând situația de comunicare. Utilizează cel puțin 2 acte comunicative/interjecții pentru exprimarea stărilor emoționale.	5
2.	Scrive textul unui anunț, utilizând informațiile indicate pe afiș. Centrul pentru Copii și Tineret Îți oferim CERCURI DE INTERESE: Arte Sport Științe ACTIVITĂȚI DE INFORMARE: Dezvoltarea personală Ghidarea în carieră Activități de voluntariat Alege-ți viitorul! Înscrie-te acum!	8
3.	Completează textul cu pronume demonstrative adecvate contextului. Adolescenții au nevoie de activități inovative. Părinții _____ îi pot ajuta. Lauda, încurajarea, susținerea, toate _____ contribuie la dezvoltarea armonioasă a adolescenților. Pentru fiecare dintre _____ abilitățile de comunicare sunt importante. _____ asigură o integrare eficientă în comunitate.	4
4.	Continuă enunțurile cu 2 informații potrivite contextului. a. Eu îmi dezvolt talentele: ... b. Sunt protejat: ... c. Trăiesc într-un mediu sigur: ... d. Respect drepturile altor copii: ...	9
	Scris lizibil/Corectitudinea exprimării	6
	Total:	46

ELABOREAZĂ UN PROIECT!

Unitatea de învățare:	COPILUL ÎN SOCIETATE
Produsul:	Pliant/prezentare Power Point/clip video
Denumirea proiectului:	CODUL BUNELOR MANIERE ZI DE ZI
Scopul proiectului:	consolidarea cunoștințelor cu privire la comportamentul civilizat, exersarea vocabularului tematic și a fenomenelor gramaticale.
Forma de activitate:	în echipe.
Forma de prezentare:	oral.
Activități:	prezentarea conținutului produsului; evaluarea activității în cadrul proiectului.

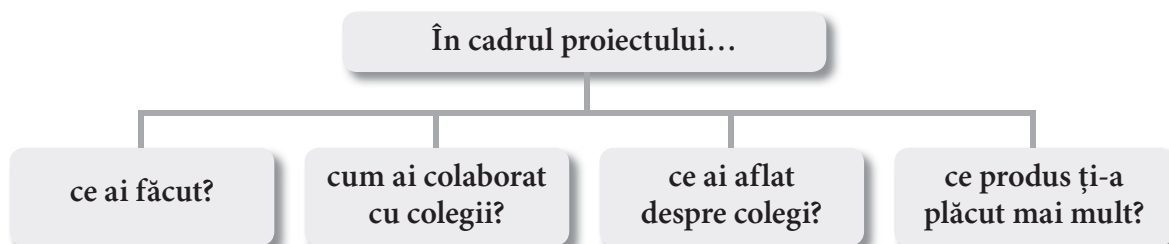
Sarcina de lucru:

- a) *Elaborați un pliant, o prezentare Power Point sau un clip video cu tema: „Codul bunelor maniere zi de zi”, respectând structura:*

- b) *Creați un colaj foto al produselor realizate pe poster sau în format video.*
 c) *Afișați colajele în holul instituției sau postați-le pe pagina web a instituției.*

Evaluarea activității în cadrul proiectului, conform reperelor propuse

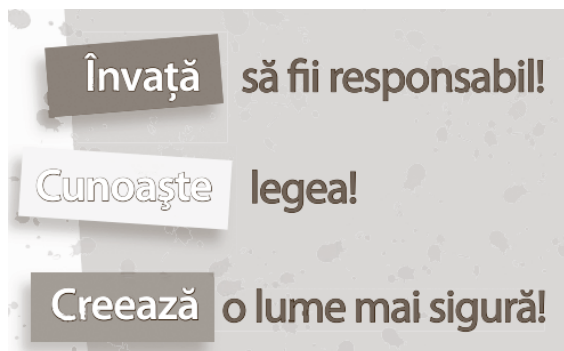

INVITAȚIE LA LECTURĂ

1. Lucrați în perechi. Împrumutați de la bibliotecă sau găsiți în internet broșura „Cartea ta de buzunar”.

2. Examinați paginile broșurii și presupuneți:

- a) cui este adresată broșura;
- b) despre ce este vorba în ea;
- c) care este scopul broșurii.

- Iată povestirea lui Sandu.
- Alege una dintre variantele de a acționa și memorizează culoarea ce îi corespunde.
- La sfârșitul acestui „test” vei găsi și câteva explicații.

3. Citiți întâmplările ce s-au petrecut pe parcursul unei zile și completați fișa de lectură cu informații potrivite.

FIȘA DE LECTURĂ	
Titlul broșurii și autorii	
Ziua săptămânii	
Cuvinte-cheie (2-3 cuvinte)	
Situația de conflict (2-3 enunțuri)	
Acțiuni inadmisibile (1-2 enunțuri)	
Acțiuni acceptabile (1-2 enunțuri)	
Concluzie (1 enunț)	

4. Prezentați Fișa de lectură, urmând pașii:

- explicați colegilor cuvintele-cheie selectate;
- dramatizați situația, prezentând o acțiune inadmisibilă și una acceptabilă;
- solicitați opiniile colegilor cu privire la modul potrivit de soluționare a conflictului;
- formulați o concluzie.

5. Apreciați răspunsul colegilor, utilizând actele comunicative învățate.

CONDIȚII: Profesorul va pregăti fișe pe care va scrie diverse acte comunicative: acord, dezacord, opinie, explicație etc. și le va pune într-o cutie.

Fiecare elev va extrage câte 2-3 fișe și va evalua răspunsul colegilor, utilizând actele comunicative indicate.

COPILUL ȘI NATURA

O vizită la Grădina Botanică

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect diftongii. Alcătuieste enunțuri cu îmbinările evidențiate.

Toamnă frumoasă, milioane de ani, forme asemănătoare, **lumea plantelor**, **toate speciile**, soiuri de flori, varietatea arborilor, denumirea aleii.

2. Reține!

Liliac

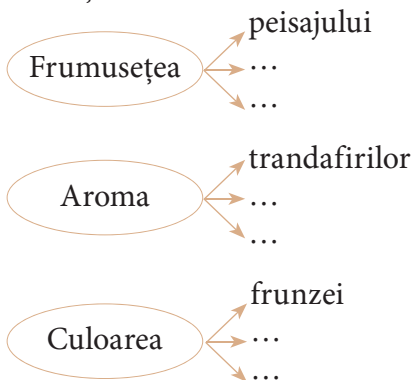

Lalea

Conifer

3. Formează îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

4. Stabilește sensul cuvintelor evidențiate în enunțurile de mai jos.

- Poetul grec Orfeu cânta la **liră**.
- În Marea Britanie se folosește **lira** sterlină.
- El este **original** din Glodeni.
- Am nevoie de documente în **original**.

NOTA BENE!

Famii de cuvinte

piramidă – piramidal
con – conifer – conic
a cânta – a încânta – încântat
a exista – existență – existent
a întâmpina – întâmpinare – întâmpinat

Sinonime

variat = divers
miracol = minune
promenadă = plimbare
a fascina = a încânta

Antonime

viguros ≠ slab
variat ≠ uniform
asemenea ≠ deosebit, diferit

Compară!

aromă – аромат
climă – климат
botanică – ботаническая

Acte comunicative

Exprimarea emoțiilor/sentimentelor
M-a impresionat acest peisaj de poveste.
M-a încântat gama de culori.
M-au fascinat speciile de arbori.
Sunt încântat(ă) de cele văzute!
Ce frumos!/Ce frumusețe!
Ce încântare!/Ce flori minunate!
Admir acest peisaj!
Sunt fascinat(ă) de excursie!
Mi-a plăcut călătoria!
Este un loc extraordinar de frumos!

5. *Lecturează textul, apoi argumentează titlul acestuia.*

Grădina Botanică, bijuteria verde a Chișinăului

Sunt Lia și vă invit să cunoașteți Grădina Botanică „Alexandru Ciubotaru” din Chișinău. Într-o frumoasă zi de primăvară, împreună cu familia, am hotărât să vizităm acest colțișor de rai.

Ce frumusețe! Un adevărat peisaj de poveste: flori, culori, arome, lacuri, pești, păsări, fluturi... La intrare, ne-au întâmpinat arbori viguroși de salcâmi japonezi ale căror frunze, toamna, sunt de un galben **extraordinar**.

Rozariul ne-a încântat cu o gamă **largă** de trandafiri, iar Grădina de liliac pur și simplu ne-a îmbătat cu miresme.

Această grădină include circa 150 de soiuri și varietăți de liliac, cu o gamă de culori (alb, liliachiu, liliachiu-roz, albastru-liliachiu) și o **irepetabilă** diversitate a aranjării florilor pe tulpină.

Multe alte flori pot fi admirate pe tot parcursul perioadei de vegetație. Primăvara putem admira brândușele, toporașii, narcisele, lalelele, bujorii. Vara ne încântă speciile originale de iriși, gladiole, crăițe și crini. Iar toamna ne bucură privirea crizantemele, canele, gherghinele ș.a.

Ne-a impresionat Pinariul cu variate specii de conifere din Asia, Europa, America de Nord. **Senzațională** este tuia orientală cu formă **piramidală** și ramuri **asemenea** unui evantai. Mai este numită arborele-vieții, fiindcă se adaptează la diverse condiții de climă și sol.

Ne-am continuat promenada pe Aleea magnoliilor, ce ne-a fascinat cu flori mari și variate nuanțe de roz. Am admirat și arborele-de-lalea, originar din America de Nord. Acest arbore, în condițiile patriei sale, atinge vârsta de până la 500 de ani. Are flori în formă de cupă, asemănătoare cu florile de lalea, iar frunze în formă de liră (de unde și denumirea de Liriodendron).

Nu a rămas neobservat Ginkgo biloba, originar din China. Existența acestui arbore pe Terra se atestă de circa 200 de milioane de ani, de pe timpul dinozaurilor.

Dacă vă doriți o călătorie în lumea frumosului și a miracolului naturii, faceți o vizită la Grădina Botanică din Chișinău.

Lia Florescu, elevă

LEXIC

colțișor – уголок

fluture –

a întâmpina – встречать

viguros – plin de forță

a îmbăta – aici: опьянять ароматами

mireasmă – sin.: aromă

evantai –

sol – почва

originar – родом из ...

cupă – чаша

a atesta – засвидетельствовать

circa – примерно

conifere – хвойные деревья

REPRODU!

6. Citește enunțurile ce indică:

locul desfășurării acțiunii;

perioada;

denumiri geografice.

7. Identifică în text fragmentul în care este vorba despre:

a) atmosfera din Grădina Botanică;

c) varietatea florilor;

b) arborele-vieții;

d) speciile de magnolie.

8. Stabilește dacă afirmația este adevărată (A) sau falsă (F). Argumentează cu informații din text.

A F Lia a vizitat Grădina Botanică într-o zi de primăvară.

A F Rozariul încântă cu o gamă irepetabilă de liliac.

A F Grădina de liliac impresionează cu arome.

A F În Pinariu se cultivă variate specii de arbori.

A F Pe Alea magnoliilor cresc lalele.

9. Lucrați în echipe. Formulați întrebări cu referire la:

continente și țări;

specii de plante;

semnificația denumirilor.

9.1. Propuneți-le colegilor să răspundă la întrebări.

REZUMĂ!

10. Completează tabelul cu denumiri corespunzătoare din text.

Zone din Grădina Botanică	Plante	Țări de origine

10.1. Alcătuieste 3-4 enunțuri, utilizând cuvintele din tabel.

MODEL: Pinariul impresionează cu specii de **conifere** din **Asia, Europa, America de Nord**.

11. Justifică fiecare sintagmă evidențiată, utilizând informații din text.

a) Grădina Botanică este **bijuteria verde a Chișinăului**.

b) Am hotărât să vizităm acest **colțișor de rai**.

c) Faceți o călătorie în **lumea miraculoasă a naturii**.

12. Redă conținutul textului în numele Liei pe baza reperelor.

Am văzut...

Am aflat...

M-am simțit...

13. Citește și alege o variantă de răspuns. Argumentează-ți opțiunea.

Scopul acestui text este:

a) de a informa;

b) de a convinge;

c) de a impresiona.

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Adjective fără grade de comparație

Amintește-ți!

Gradele de comparație ale adjectivelor

Pozitiv

ÎNALT

Comparativ

mai puțin... ca...

tot atât de... ca...

mai... decât

Superlativ

cel mai...

foarte ...

Reține!

Adjectivele fără grade de comparație reprezintă însușiri ce nu pot fi comparate.

Adjectivele fără grade de comparație exprimă însușiri:	Exemple
ce nu pot fi comparate;	central, istoric, popular, mijlociu, bej, dreptunghiular, secundar, infinit, viu, oval, veșnic, rotund;
ce sunt superlative în sine.	gigantic, superior, extraordinar, senzațional, fantastic, superb, excepțional, excelent, admirabil, splendid, perfect, încântător, ideal etc.

14. Completează tabelul cu cinci îmbinări de cuvinte după model.

Gradul pozitiv	Gradul comparativ	Gradul superlativ
Arbori înalți	Arbori tot așa de înalți	Cei mai înalți arbori

14.1. Alcătuiește enunțuri cu trei îmbinări de cuvinte, apoi înlocuiește, în enunțurile formate, adjectivele comparabile cu adjective fără grade de comparație.

MODEL: Am fost în vizită într-o zi **frumoasă** de primăvară.
Am fost în vizită într-o zi **superbă** de primăvară.

15. Rescrie enunțurile, înlocuind adjectivele evidențiate cu alte adjective fără grade de comparație.

- Frunzele arborelui, toamna, sunt de un galben **extraordinar**.
- Rozariul ne-a încântat cu o gamă **irepetabilă** de trandafiri.
- Arborii de conifere au forme **admirabile**.
- Primăvara, Grădina de liliac este **fantastică**.
- Grădina Botanică este un loc **excelent** pentru plimbări.

CREEAZĂ!

- 16.** Lucrați în perechi. Improvizați un dialog, din 8-9 replici, pe baza textului și a reperelor propuse. Utilizați adjective cu și fără grade de comparație.

Situația de comunicare

- A. Ești în excursie la Grădina Botanică. Ghidul îți prezintă expozițiile de plante. Tu îi adresezi întrebări și îți exprimi impresiile.
- B. Ai vizitat împreună cu colegii de clasă Grădina Botanică. Le povestești părinților despre excursie. Părinții îți cer detalii.

Structura dialogului

- 16.1.** Exprimați-vă impresia cu privire la mesajul dialogurilor prezentate.

- 17.** Lucrați în perechi. Examinați semnele și formulați interdicții pe teritoriul Grădinii Botanice.

				
a nu striga				
				
		a nu hrăni păsările		

- 17.1.** Completați lista interdicțiilor, utilizând verbele la modul conjunctiv, timpul prezent.

Stimați vizitatori!

Vă îndemnăm să vă comportați civilizat pe teritoriul Grădinii Botanice.

Vă rugăm:

- să nu strigați;
- să nu hrăniți păsările...

- 18.** Efectuați o excursie sau priviți un scurtmetraj despre Grădina Botanică. Spuneți ce lucruri noi ați aflat.

- 18.1.** Prezintă un discurs, din 7-8 enunțuri, prin care să demonstrezi că Grădina Botanică este un loc extraordinar. Vezi reperele din caseta H, pagina 159.

- 18.2.** Exprimă-ți emoțiile și sentimentele despre cele văzute la Grădina Botanică.

REPERE:

Am admirat...

M-a fascinat...

M-a încântat...

M-a impresionat...

Senzațional este...

Ce frumusețe!

Un miracol al naturii!

O bijuterie verde!

Un peisaj de poveste!

Este o călătorie minunată.

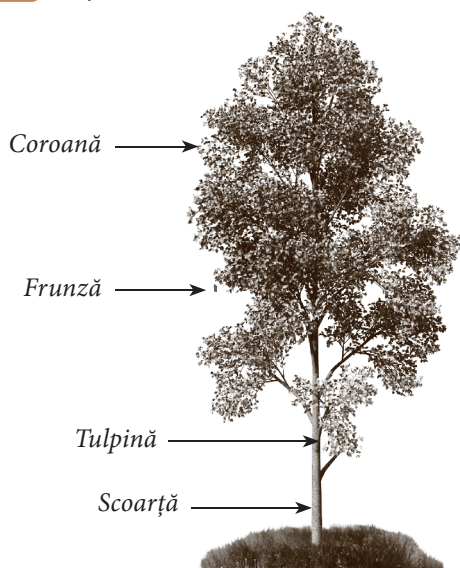

Cartea Roșie a Republicii Moldova

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetele [i], [î], [â]. Alcătuieste enunțuri cu 2-3 îmbinări.

Copaci înalți, gât lung, chip mândru, lacuri înghețate, consum zilnic, animale rare, simbolul medicinei.

2. Reține!

3. Citește enunțurile. Tradu cuvintele evidențiate.

- Primăvara iepurii își schimbă **blana**.
- Zilnic trebuie **să consumăm** fructe și legume.
- Bradul stă singur la marginea pădurii în **podoaba**-i verde.
- Frunzele și florile apar din **muguri**.
- La **baltă** am văzut lebede și rațe sălbatice.

4. Identifică sensurile verbului „a atinge” în enunțurile propuse:

- Nu atingeți** exponatele când sunteți într-o excursie la muzeu.
- Stejarul lui Ștefan cel Mare din satul Cobâlea **a atins** vârsta de 700 de ani.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

secol – secular
scorbură – scorburos
a tăia – tăiere – tăiat
lungime – lung – a alungi
calm – calmant – a (se) calma
înălțime – înalt – a (se) înălța
podoabă – a împodobi – împodobit
braconier – braconaj – a braconat

Sinonime

veninos = otrăvitor
a (se) reduce = a (se) micșora
a confecționa = a fabrica
a se deplasa = a se mișca
a-și da seama = a înțelege

Antonime

lent ≠ rapid
moale ≠ tare
sălbatic ≠ domestic

Acte comunicative

Cerere/oferire de informații

Ce animale sunt înscrise în „Cartea Roșie”?
Unde preferă să trăiască lebăda?
Când înflorește acest arbore?
Acest arbore înflorește devreme.
Cu ce se hrănește acest animal?
Jderul se hrănește cu șoareci.
Ce culoare are penajul dropiei?
Penajul dropiei are culoarea ierbii uscate.
Pentru ce este vânată dropia?
Dropia este vânată pentru carnea ei comestibilă.
Ce înălțime poate avea arinul-negru?
Poate atinge înălțimea de 20-30 de metri.
Unde trăiește lebăda-cucuiată?
Această pasăre trăiește în bălțile cu adâncime mică.

5. Citește informațiile despre unele animale și plante incluse în „Cartea Roșie a Republicii Moldova”. Spune unde putem întâlni „frumusețile naturii” descrise mai jos.

Protejați-ne viața!

Jderul-de-pădure

preferă pădurile seculare cu arbori înalți și scorburoși. În căutarea hranei, poate să se deplaseze cu ușurință atât prin coroanele arborilor, cât și pe sol. Consumă zilnic 5-6 șoareci. Din cele mai vechi timpuri, blana-i **maro**-aurie servea ca unitate bănească, era un atribut obligatoriu pentru nobili. Tăierea arborilor scorburoși și braconajul reduc numărul acestor animale.

Arinul-negru

înflorește primăvara devreme. Poate atinge înălțimea de 20-30 de metri și vârsta de 80-100 de ani. Din lemnul său ușor și moale se confecționează creioane, jucării, cutii pentru ceai. Scoarța, frunzele și mugurii lui se utilizează în medicină. Arinul-negru se cultivă în Grădina Botanică a Academiei de Științe a Republicii Moldova, pentru a fi protejat.

Șarpele-lui-Esculap

atinge lungimea de 2 metri. Pe sol se deplasează relativ lent, în schimb pe arbori și arbuști reușește să se ridice rapid. Dacă este deranjat, devine agresiv și mușcă, însă nu este veninos. Reprezintă simbolul medicinei. Se întâlnește în Codrii Centrali și în Rezervația Peisagistică „Trebujeni” (Orhei).

Dropia

e struțul nostru, având 1m înălțime și o greutate de circa 20 kg. Culoarea penelor, cu nuanțe de galben, **maro** și **gri**, o apără de minune. În stepă este greu să deosebești penajul dropiei de cel al ierbii arse de soare. Arma ei de apărare este fuga. Este vânată pentru carnea-i comestibilă. Combaterea braconajului contribuie la protejarea dropiilor.

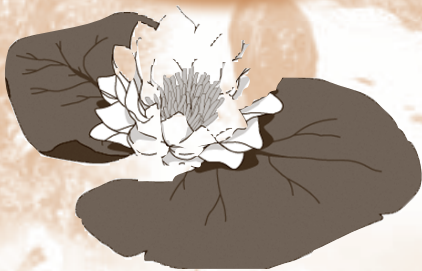

Lebăda-cucuiată

preferă sectoarele de baltă cu adâncime mică. Albul penelor sale, linia elegantă arcuită a spatelui, gâtul lung și mlădios o fac să fie admirată. Viața familială le face pe lebede și mai simpatice. Totdeauna le vezi perechi, perechi, trăind în bună înțelegere. Sunt tăcute, rareori scot câte un sunet, de parcă și-ar da seama că glasul nu este potrivit cu mândrul lor chip. Iernează, de regulă, în unele sectoare ale lacului Cuciurgan și ale lacurilor care nu îngheață.

Nufărul-alb

este o podoabă a apelor. Petalele sale albe formează o floare mare, care se deschide dimineața și se închide spre amurg. Noaptea, florile lui se scufundă în apă, iar dimineața ies la suprafață. Este răspândit la noi mai ales în bălți și în Delta Dunării. Fiert sau prăjit, are valoare alimentară. Se folosește în medicină la prepararea calmantelor. Poluarea bazinelor de apă și culegerea florilor de către populație pun în pericol existența acestei specii.

LEXIC

nobil – *aici*: дворянин

rezervație naturală – teritoriu ocrotit prin lege

a cultiva – выращивать

armă – оружие

a vâna – охотиться

comestibil – bun de mâncat

amurg – сумерки

a se scufunda – a intra cu totul în apă
suprafață – поверхность

poluare – загрязнение

calmant – успокоительное средство

pericol – *sin.*: risc

a ierna – a petrece timpul de iarnă (unde)

braconaj – браконьерство

REPRODU!

6. Citește enunțurile ce indică:

dimensiuni;

culori;

teritorii;

întrebuintare.

7. Spune ce informații ai știut și ce ai aflat nou despre speciile descrise.

Am știut că...	Am aflat că...
...	...
...	...

8. Continuă enunțurile cu două informații potrivite.

- Blana jderului-de-pădure este valoroasă, căci ...
- În medicină se folosesc ...
- Arma de apărare a dropiei este ...
- Lebăda-cucuiată preferă ...
- Vom proteja podoabele naturii dacă ...

Lacul Cuciurgan

9. Lucrați în perechi. Formulați întrebări pe baza uneia dintre informațiile citite.

Unde?

Ce?

Când?

Cum?

9.1. Propuneți-le colegilor să răspundă la întrebări.

REZUMĂ!

10. Expune-ți și argumentează-ți opinia.

DE CE...

- ◆ jderul preferă pădurile seculare?
- ◆ arinul-negru se cultivă în Grădina Botanică?
- ◆ șarpele-lui-Esculap este simbolul medicinei?
- ◆ dropia se consideră struțul nostru?
- ◆ lebăda se numește cucuiată?
- ◆ nufărul se consideră podoaba apelor?

11. Spune căror vietăți sau plante, descrise în informațiile de bază, li se potrivesc calificativele propuse. Argumentează-ți opinia.

Admirabil
Flexibil
Dinamic
Enigmatic
Fermecător

Lent
Înalt
Folositor
Inteligent
Medicinal

Rapid
Mlădios
Precaut
Rezistent
Sentimental

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Adjective invariabile

Amintește-ți!

Adjectivul indică o însușire a unui obiect sau a unei ființe și se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat.

Formele Genul	4 forme	3 forme	2 forme
Masculin singular	□, u copac înalt □ om mândr u	□, u coleg nou u nepot ascultător □	e pește mare e
Masculin plural	i copaci înal ți oameni mândr i	i colegi no i nepoți ascultători i	i pești mar i
Feminin singular	ă casă înalt ă domnișoară mândr ă	ă/e colegă nou ă fată ascultătoare e	e frunză mare e
Feminin plural	e case înalte e domnișoare mândr e	i/e colege no i fete ascultătoare e	i frunze mar i
Exemple:	înalt, scorburos, rapid, comestibil, elegant, ușor, negru, greu.	mic, adânc, lung, roșu, nou, auriu, ruginiu; folositor, ascultător, fermecător.	moale, mare, verde, limpede, tare, subțire, rece.

Compară! Am văzut pe lac **un nufăr roz**.

Unele specii de nufăr au **petale roz**.

Reține!

Adjectivele invariabile au aceeași formă, indiferent de gen și număr.
Multe dintre adjectivele invariabile sunt împrumuturi din alte limbi.

	Adjective invariabile	Exemple de utilizare
Culori:	bej, roz, oranj, mov, bordo, maro, indigo, kaki, bleu, crem, bleumarin, turcoaz, vernil, gri.	Lebăda are cioc oranj și un cucui negru pe frunte. Toamna am cules un buchet de frunze bej, oranj, mov .
Alte însușiri:	cumsecade, gata, asemenea, color, forte, eficace, ferice.	Dropia este asemenea cu un struț de dimensiuni mici. Florile de nufăr sunt eficace pentru prepararea calmantelor.

12. Consultă dicționarul explicativ și identifică semnificația cuvintelor necunoscute – denumiri de culori.

13. Scrie „formula” adjectivelor ce indică culori după model: turcoaz = albastru + verde.

13.1. Alcătuieste 3-4 enunțuri cu adjectivele ce indică culori.

14. Transcrie din text îmbinările de cuvinte de tip substantiv + adjectiv. Scrie-le la numărul opus.

Numărul singular	Numărul plural
pădurea seculară	pădurile seculare
...	...

15. Completează textul cu formele potrivite ale adjectivelor.

abil, asemenea, des, egal, excelent, exploziv, forte, gri, gros, maro, negru

Pisica sălbatică este ... unui tigru în miniatură. Blana ... îmbină culorile ... și Coada ... are în mod ... pe toată lungimea câteva inele ...

Pisica sălbatică este un prădător cu simțuri Tactica de vânătoare este punctul ... : după un furișat ..., urmează un salt

16. Lucrați în perechi. Prezentați o informație despre una dintre speciile de plante sau de animale înscrise în „Cartea Roșie”. Utilizați și adjective cu diferite forme.

REPERE:

denumirea speciei;

aspectul exterior;

particularități;

habitatul;

rolul în natură și
în viața omului.

CU OCHII ÎN PATRU!

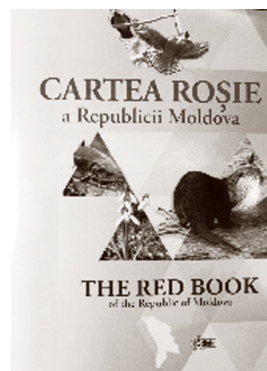
penaj	se întâlnește
blană	se cultivă
scoarță	ajunge la vârsta de...
petale	are o lungime de...
se hrănește	atinge înălțimea de...
înflorește	

16.1. Ascultați răspunsurile colegilor și notați în caiet 1-2 informații relevante despre specia prezentată.

17. Informează-te și descrie, în 6-7 enunțuri, una dintre speciile înscrise în „Cartea Roșie”: Liliac-mare-cu-potcoavă, gărliță-mică, nурcă-europeană, pelican-creț, barză-neagră, acvilă-imperială, șoim-călător, buhă, nisetru, albină-violetă, bujor-de-pădure, ghiocel plicat etc.

17.1. Organizați jocul „Ghici cine ești?”:

- ◆ pregătiți imaginea în culori a unor plante și animale înscrise în „Cartea Roșie a Republicii Moldova”;
- ◆ lipiți o imagine pe spatele unui elev, fără ca acesta să o vadă;
- ◆ pentru a ghici planta sau animalul din imagine, elevul adresează întrebări de tipul: *Sunt plantă sau animal? Ce mediu prefer? Cu ce mă hrănesc? Ce culoare are blana mea?* etc., până află răspunsul corect;
- ◆ colegii răspund la întrebări, utilizând și diverse adjective.

CREEAZĂ!

18. Citește informația și spune câte specii de plante și câte specii de animale sunt incluse în „Cartea Roșie a Republicii Moldova”.

„Cartea Roșie a Republicii Moldova” are scopul de a proteja, a conserva și a restabili ecosistemele. Cartea prezintă starea actuală a speciilor de plante și animale ▲ vulnerabile, ▲ periclitate, ▲ critic periclitate.

„Cartea Roșie” include plante și funghi – 208 specii, animale – 219 specii, dintre care mamifere – 30 de specii, păsări – 62, reptile – 9, pești – 23.

- 18.1. Consultă dicționarul și explică cuvintele subliniate. Înscrie-le în caietul de cuvinte.

- 18.2. Alege varianta potrivită. Argumentează-ți alegerea.

Culoarea roșie a cărții reprezintă:

- a) semnal de alarmă;
- b) pericol;
- c) protecție;
- d) varianta ta.

„Cartea Roșie” este adresată:

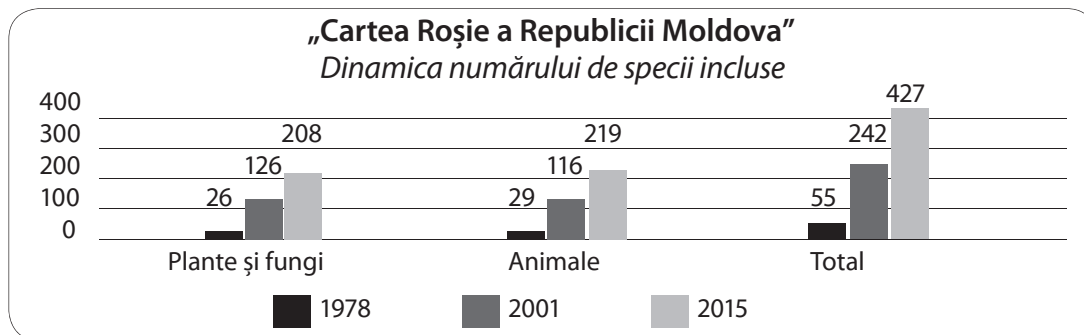
- a) specialiștilor în domeniu;
- b) publicului larg;
- c) organelor de stat;
- d) varianta ta.

19. Lucrați în echipe și calculați cu câte procente s-a mărit numărul de specii incluse în „Cartea Roșie”, edițiile indicate: 1978 → 2001; 2001 → 2015; 1978 → 2015.

Echipa nr. 1: numărul total de specii.

Echipa nr. 2: numărul de specii de plante și funghi.

Echipa nr. 3: numărul de specii de animale.

20. Lucrați în perechi. Examinați informația din tabel și realizați sarcinile propuse:

- ◆ numiți două dintre cauze și soluții pe care le considerați prioritare în ocrotirea naturii;
- ◆ indicați ce soluție se poate implementa în localitatea voastră;
- ◆ argumentați-vă opțiunile.

CAUZE

- braconajul;
- defrișarea pădurilor;
- poluarea aerului și a apelor;
- educația ecologică insuficientă;
- schimbările climatice;
- vânatul și pescuitul excesiv.

SOLUȚII

- aplicarea amenzilor dure;
- crearea mai multor rezervații naturale;
- informarea și sensibilizarea populației prin diverse mijloace de comunicare în masă;
- intensificarea controlului asupra stării mediului;
- organizarea unor acțiuni ecologice.

Comportament ecologic

1. Pronunță corect sunetele [d], [t], [n]. Alcătuieste enunțuri cu două îmbinări de cuvinte.

Materiale textile, sute de ani, aceste probleme, aparate casnice, echipamente electronice, produse din hârtie.

2. Reține!

ambalaj

pungă

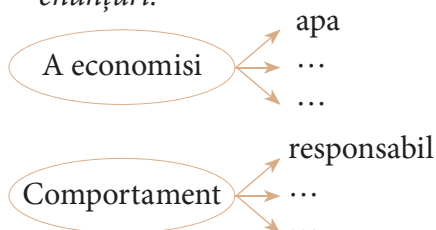

tomberon

3. Citește enunțurile. Tradu cuvintele evidențiate.

- Deșeurile** pot fi substanțe, materiale, obiecte, resturi de materii prime provenite din diverse activități.
- Biodegradabil** este produsul ce se descompune în mod natural.
- A reutiliza** înseamnă a folosi din nou un produs după ce a fost prelucrat.
- A recicla** înseamnă a transforma materialele pentru a le folosi la fabricarea produselor noi.

4. Formează îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

a crește – creștere – crescut
 a produce – producere – produs
 soluție – a soluționa – soluționare
 a fabrica – fabricare – fabricat
 a schimba – schimbare – schimbat

Sinonime

a dona = a dăru
 a gestiona = a controla
 aproximativ = circa
 în totalitate = complet
 a pune în aplicare = a realiza

Antonime

util ≠ inutil
 corect ≠ incorect
 a (se) majora ≠ a (se) micșora
 responsabil ≠ iresponsabil

Compară!

a sorta – сортировать
 ecologic – экологический
 electric – электрический

Acte comunicative

Solicitarea și oferirea sfaturilor

Ce mă sfătuiești să fac?

Îmi dai un sfat?

Dă-mi, te rog, un sfat.

Dați-mi, vă rog, un sfat.

Ce îmi recomanzi/recomandați?

Te sfătuiesc să economisești apa.

Folosește pungi de hârtie!

Nu cumpăra prea multe produse!

Vă recomand să reparați hainele.

Confecționați obiecte de decor!

Nu fiți indiferenți!

Sortează deșeurile!

Economisește energia electrică!

5. Citește textul și spune ce reprezintă principiul celor 3R.

Reduceți, reutilizați, reciclați!

[1] Zilnic consumăm diverse produse și acumulăm deșeuri. Aproximativ 45% dintre deșeurile casnice sunt ambalaje și materiale reciclabile. Această cantitate s-a majorat în ultimii ani și este în continuă creștere.

Ce se întâmplă cu deșeurile pe care nu le sortăm?

Acestea ajung la gropile de gunoi și poluează mediul înconjurător zeci sau chiar sute de ani.

Producerea deșeurilor nu poate fi oprită în totalitate, însă fiecare dintre noi poate contribui la soluționarea acestei probleme.

Ce putem face?

Nimic deosebit, doar să avem un comportament ecologic responsabil și să punem în aplicare principiul celor 3R, ce ne sugerează cum să gestionăm corect deșeurile.

[2] *Ce reprezintă 3R?*

Reduceți!

- Alegeți ambalaje reutilizabile sau biodegradabile!
- La cumpărături, folosiți pungi de hârtie sau din materiale textile.
- Consumați moderat energia electrică și apa!
- Practicați mersul pe jos sau folosiți bicicleta!

Reutilizați!

- Reparați obiectele uzate!
- Donați haine, mobilier și articole de uz casnic persoanelor care au nevoie de acestea!
- Confectionați din materiale reciclabile diverse obiecte utile sau de decor!

Reciclați!

- Sortați deșeurile pentru a fabrica produse noi!
- Depozitați deșeurile în locuri și tonneroare speciale!
- Predați fierul uzat, hârtia, aparatele de uz casnic și echipamentele electronice ieșite din uz etc. organizațiilor autorizate!

Deci **reduceți**, **reutilizați**, **reciclați**! Doar împreună putem face schimbarea!

LEXIC

a consuma – *sin.*: a folosi, a utiliza

a acumula – *sin.*: a aduna

deșeuri – отходы

cantitate – количество

a contribui – способствовать

a gestiona – управлять

moderat – умеренно

articol – *aici*: изделие

a recicla – a prelucra deșeurile
în scopul refolosirii lor

a depozita – хранить

a preda – *sin.*: a transmite

fier uzat – железный лом

de uz casnic – folosit în casă

REPRODU!

6. Citește enunțurile ce indică:

o cifră;

categorii de deșeuri;

tipuri de ambalaje.

7. Citește câte un enunț ce se potrivește cel mai bine cu fiecare imagine ce însoțește textul.

8. Răspunde la întrebări, utilizând informații din text.

- Ce deșeuri casnice acumulăm cel mai mult?
- Cât timp durează descompunerea anumitor deșeuri?
- Ce înseamnă comportament ecologic responsabil?
- Ce reprezintă principiul celor 3R?
- Cum putem reduce cantitatea de deșeuri?
- Ce presupune reutilizarea deșeurilor?
- Ce deșeuri pot fi reciclate?
- Cum putem remedia problema creșterii cantității de deșeuri?

9. Modifică enunțurile, înlocuind substantivele cu verbe.

MODEL: Cantitatea deșeurilor în ultimii ani este în continuă *creștere*.
Cantitatea deșeurilor în ultimii ani *crește* continuu.

- Fiecare dintre noi poate contribui la *soluționarea* problemei.
- Sortați deșeurile pentru a contribui la *fabricarea* produselor noi!
- Principiul celor 3R ne sugerează *gestionarea* corectă a deșeurilor.
- Doar împreună putem face *schimbarea*!

REZUMĂ!

10. Redă informațiile din caseta „Reduceți!”, utilizând verbele la modul indicativ, timpul prezent.

MODEL: Când merg la cumpărături, *folosesc* pungi reutilizabile.

11. Lucrați în perechi. Formulați întrebări și răspunsuri pe baza informațiilor din caseta „Reutilizați!”.

MODEL: — De ce nu repari obiectele uzate?
— Voi încerca să le repar.

12. Formulează sfaturi, utilizând informațiile din caseta „Reciclați!”.

MODEL: Te încurajez să sortezi deșeurile!

13. Alege și argumentează una dintre opțiuni.

Scopul textului „Reduceți, reutilizați, reciclați!” este...

- de a informa despre principiul celor 3R;
- de a atenționa asupra unei probleme;
- de a încuraja un comportament ecologic;
- de a îmbogăți vocabularul.

**CU OCHII
ÎN PATRU!**

E bine...
Îți recomand...
Te sfătuiesc...

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Modul imperativ

Compară! Tu **sortezi** deșeurile. **Sortează** deșeurile!
Voi **sortați** deșeurile. **Sortați** deșeurile!

Reține! Modul imperativ exprimă o poruncă, o rugămintă, un îndemn sau un sfat.

Formele imperati- vului		Tu (forma afirmativă) = el, ea, verbul la tim- pul prezent	Tu (forma negativă) = nu + verbul la infinitiv	Voi (forma afirmativă) = voi, verbul la tim- pul prezent	Voi (forma negativă) = nu + voi, verbul la timpul prezent
Infinitivul					
-a:	a repara	Repară!	Nu repara!	Reparați!	Nu reparați!
-e:	a alege	Alege!	Nu alege!	Alegeți!	Nu alegeți!
-i:	a folosi	Folosește!	Nu folosi!	Folosiți!	Nu folosiți!
-î:	a hotărî	Hotărăște!	Nu hotărî!	Hotărâți!	Nu hotărâți!
	a se informa	Informează-te!	Nu te informa!	Informați-vă!	Nu vă informați!
	a-și pregăti	Pregătește-ți!	Nu-ți pregăti!	Pregătiți-vă!	Nu vă pregătiți!

Atenție! Unele verbe au forme speciale la modul imperativ.
Tu (imperativ, forma afirmativă) = tu, verbul la timpul prezent

Infinitivul		Modul indicativ, timpul prezent	Modul imperativ
-ea:	a tăcea	Tu taci	Taci!
	a șede	Tu șezi	Șezi!
-e:	a trece	Tu reci	Treci!
	a merge	Tu mergi	Mergi!
-i:	a dormi	Tu dormi	Dormi!
	a ieși	Tu ieși	Ieși!
	a fugi	Tu fugi	Fugi!

CU OCHII ÎN PATRU!

a fi – Fii! (tu)
a face – Fă! (tu)
a duce – Du! (tu)
a aduce – Adu! (tu)
a zice – Zi! (tu)
a veni – Vino! (tu)

14. Completează enunțurile cu verbe potrivite la modul imperativ, numărul singular și plural.

Forma afirmativă

... produse moderat!
... ambalaje și materiale reciclabile!
... în aplicare principiul celor 3R!
... corect deșeurile!
... moderat apa!
... sacose din materiale textile!

Forma negativă

... mediul înconjurător!
... multe deșeuri!
... exagerat energia electrică!
... de sortarea deșeurilor!
... pungi de polietilenă!
... excesiv apa!

15. Citește fragmentul al doilea al textului, utilizând verbele la modul imperativ, persoana a doua, numărul singular (tu).

16. Răspunde la întrebările colegului, utilizând verbele la modul imperativ, forma afirmativă.

Ce să fac dacă...	
• nu știu răspunsul? • mă simt prost?	• sunt obosit? • nu accept părerea prietenului?

17. Scrie 3-4 sfaturi pentru un coleg/o colegă, utilizând verbele la modul imperativ.

REPERE:

a fi atent la consumul apei; a reface obiectele uzate; a produce cât mai puține deșeuri;

a-și alege pungi potrivite pentru cumpărături; a se deplasa pe jos sau cu bicicleta.

18. Lucrați în perechi. Improvizați dialoguri după model.

— Radu sortează deșeurile?	— Consumați moderat energia electrică?
— Firește.	— Nu întotdeauna.
— Tu de ce nu le sortezi? Sortează-le și tu!	— Nu e bine! Consumați, vă rog, moderat!
A contribui la soluționarea problemei.	A gestiona corect deșeurile.
A pune în aplicare principiul celor 3R.	A dona haine persoanelor nevoiașе.
A utiliza ambalaje biodegradabile.	A depozita deșeurile în tomberoane speciale.

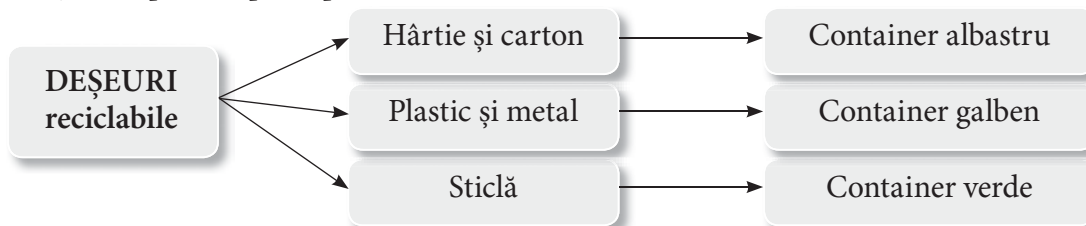

CREEAZĂ!

19. Lucrați în perechi. Continuați dialogul cu 5-6 informații potrivite, utilizând și verbe la modul imperativ.

— Trebuie să pregătesc un proiect cu tema: „Comportament ecologic”. Ce informații mă sfătuiești să prezint?

20. Examinează schema și spune cum contribui tu la micșorarea cantității acestor tipuri de deșeuri, aplicând principiul celor 3R.

a) Predau hârtia la bibliotecă. Utilizez repetat cutiile de carton.

...

b) Cumpăr mai puține produse în ambalaje de plastic.

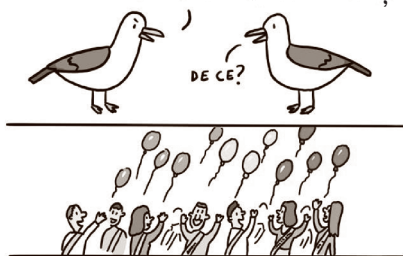
...

c) Arunc sticlele în containerul verde.

...

21. Descrie, în 6-7 enunțuri, imaginile. Continuă mesajul pescărușului cu un sfat copiilor.

NU ÎMI PLACE SĂRBĂTOAREA „ULTIMUL CLOPOȚEL”.

Sursa: „EcoVisio”, fără deșeuri

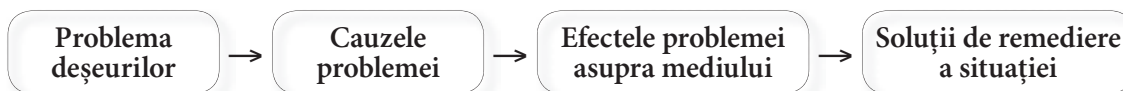
22. Lucrați în perechi. Citiți informațiile și realizați sarcinile propuse.

	În Republica Moldova, suprafața depozitelor de deșeuri este de 5 ori mai mare decât suprafața lacurilor.		Plasticul ce ajunge în oceane este depistat în stomac la 90% dintre păsări și la peste jumătate din populația de țestoase marine și balene.
	Aproximativ 40% din plasticul produs anual revine ambalajelor, ce ajung la groapa de gunoi.		E nevoie de 10 generații de oameni, pentru ca plasticul aruncat să se descompună.

Sursa: „EcoVisio”, fără deșeuri

- 22.1. Formulați, pe baza informațiilor, patru întrebări și propuneți-le colegilor să răspundă la ele.
- 22.2. Adresați colegilor 4-5 sfaturi, utilizând informațiile propuse.
23. Simulați emisiunea „Codul eco” de la TV Moldova 1, o emisiune dedicată protecției mediului. Moderatoarea discută cu un reprezentant al proiectului „Fără deșeuri”. Tema discuției este comportamentul ecologic responsabil.

REPERE:

24. Lucrați în echipe și realizați sarcinile propuse:

- elaborați, după model, proiectul unei acțiuni ecologice;
- desfășurați acțiunea ecologică în școală;
- elaborați un reportaj foto sau video despre acțiune;
- postați reportajul pe pagina web a instituției sau pe rețelele de socializare.

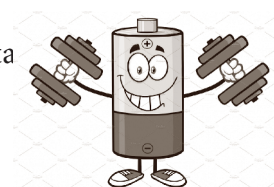
Acțiunea ecologică „Eroul Baterel”

Scopul: Colectarea în școală a deșeurilor electrice de mici dimensiuni și a bateriilor uzate.

Activitățile:

- Desfășurarea lecțiilor de informare despre importanța colectării selective.
- Elaborarea reportajelor foto sau video despre acțiune.

Parteneri: compania e-reciclare.

Un arbore pentru dăinuirea noastră

1. Citește imbinările de cuvinte. Alcătuieste enunțuri cu trei dintre ele.

Patruzeci de ani, acest cioban, călătorie lungă, zonă străveche, grămăjoară de ghinde, vârful dealului, câine devotat.

2. Reține!

3. Citește enunțurile. Tradu cuvintele evidențiate.

În vacanță, părinții m-au lăsat în **grija** bunicilor.
Am scris un anunț cu mare **grijă**.

Visul meu de a ajunge campion a devenit realitate.
Noaptea, am avut un **vis** frumos.

Pentru prima **dată** am văzut magnolii la Grădina Botanică.
Acțiunea ecologică va avea loc pe **data** de 28 octombrie, Ziua Națională a Plantării Arborilor.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

vigoare – viguros
veche – străveche – a se învechi
plantă – a planta – plantat
datorie – a datora – dator
grămadă – grămăjoară – a îngrămădi
a lovi – lovitură – lovit

Sinonime

a planta = a sădi
a vărsa = a răsturna
a separa = a despărți

Antonime

deal ≠ vale
lipsă ≠ prezență
lung ≠ scurt
a urca ≠ a coborî
a acoperi ≠ a descoperi

Compară!

pustie – пустынная
realitate – реальность
a sădi – сажать

Acte comunicative

Formularea concluziei

Duminică vom planta arbori, prin urmare, vom crea un mediu sănătos.
Vom crea zone verzi în localitate, astfel vom da dovadă de comportament ecologic.
Vă așteptăm, așadar, la acțiunea ecologică.
În concluzie, oricine poate deveni prieten al naturii.
Din cele menționate, rezultă că arborii sunt plămânii verzi ai planetei.
În încheiere, voi spune că acțiunile ecologice sunt importante.
Pentru a încheia, voi spune că trebuie să preluăm această experiență.

4. *Describe coperta cărții și presupune:*

- a) despre ce este vorba în carte?
- b) când și unde are loc acțiunea?
- c) cine este personajul principal?
- d) care este mesajul cărții?

5. *Lecturează textul și spune ce vis a avut personajul.*

Omul care planta copaci

În urmă cu aproape patruzeci de ani, am pornit într-o lungă călătorie în zona străveche a Alpilor. După trei zile, m-am pomenit în mijlocul celei mai mari pustietăți. **Cât** vezi cu ochii, doar pământ pârjolit.

Aici am întâlnit un cioban. El mi-a dat să beau apă și m-a invitat în casa lui. Odaia era ordonată, vasele spălate, podeaua era măturată. Pe foc avea o oală cu supă. Lângă ușa sta culcat câinele ciobanului, la fel de tăcut și prietenos ca și stăpânul lui. După prânz, ciobanul a scos un săculeț și a vărsat pe masă o grămăjoară de ghinde. A început să le studieze, **câte** o ghindă, cu mare atenție, separându-le pe cele bune de cele rele. Adunând o sută de ghinde perfecte, s-a oprit și s-a dus la culcare.

A doua zi dimineață, a udat bine săculețul cu ghinde și și-a dus turma la pajiște. A lăsat turma în grija câinelui și a urcat două sute de metri spre vârful dealului. Odată ajuns, a început să lovească în pământ cu toiagul – o țeavă metalică groasă și lungă. În gaura formată, pune a ghindă și o acoperea cu pământ. Rând pe rând, a plantat cu mare grijă cele o sută de ghinde.

Mi-a povestit că, în ultimii trei ani, a sădit peste o sută de mii de ghinde. Dintre acestea, numai douăzeci de mii au încolțit.

Elzéard Bouffier, un bărbat de cincizeci și cinci de ani, a avut o fermă la câmpie. Unicul său fiu și soția au murit, de aceea a preferat să trăiască aici, în singurătate. Se gândea că, în lipsa copacilor, locurile acestea vor muri. Neavând de făcut nimic mai important, s-a hotărât să remedieze situația...

Au trecut două războaie, dar Elzéard Bouffier continua, cu îndârjire, să-și transforme visul în realitate.

Peste ani, m-am îndreptat din nou spre regiunea aceea pustie. Spectacolul era impresionant: o pădure de unsprezece kilometri lungime și trei kilometri lățime, șuvoaie de apă, sate reconstruite, femei și bărbați plini de vigoare. Aici locuiau peste zece mii de oameni **care**-i datorau lui Elzéard Bouffier fericirea.

Într-o zi, Elzéard Bouffier a fost vizitat de un pădurar, **care** a rămas uimit de cele văzute:

„Ce frumusețe! Este pentru prima dată, i-a zis acel om naiv, când se întâmplă ca o pădure să crească, pur și simplu, de una singură”.

Jean Giono „Omul care planta copaci”, text adaptat

LEXIC

a se pomeni – aici: очутиться

pajiște – луг

grămăjoară –

a separa – отделять

a lovi – sin.: a bate

pârjolit – ars de foc

țeavă – труба

încolțit – пустивший ростки

câmpie – равнина

a remedia – sin.: a îmbunătăți

îndârjire – упорство

șuvoi – поток

vigoare – sin.: forță

REPRODU!

6. Stabilește în text enunțurile ce indică informații despre personajul principal:

a) numele și prenumele;	c) locul de trai;	e) ocupațiile;
b) vârsta;	d) gospodăria;	f) visul acestuia.

7. Citește enunțurile și alege varianta corectă.

Dintr-o sută de mii de ghinde au încolțit	55.000,	20.000,	11.000.
Elzéard Bouffier planta copaci	pe pajiște,	pe deal,	în câmpie.
Ciobanul avea	familie,	o fermă,	o turmă de oi.

8. Identifică fragmentul ilustrat pe coperta cărții. Vezi pagina 87.

9. Răspunde la întrebări, utilizând informații din text.

a) Unde are loc acțiunea?	e) Cum făcea ciobanul găuri?
b) Cum erau acele locuri?	f) Ce vis avea Elzéard Bouffier?
c) Cum a primit ciobanul oaspetele?	g) A reușit să-și realizeze visul?
d) De ce ciobanul studia cu atenție fiecare ghindă?	h) Ce a spus pădurarul?

10. Rescrie enunțurile, înlocuind cuvintele evidențiate cu sinonime potrivite contextului.

După prânz, ciobanul a scos un săculeț și a *vărsat* pe masă o grămăjoară de ghinde. A început să le *studieze*, câte o ghindă, cu *mare* atenție, *separându-le* pe cele bune de cele rele. Adunând o sută de ghinde *perfecte*, s-a oprit și s-a *dus* la culcare.

REZUMĂ!

11. Povestește istoria vieții lui Elzéard Bouffier în numele acestuia.

REPERE:

Cândva locuiam... Am avut... M-am mutat aici, deoarece... M-am gândit că...
Am hotărât să... Îmi doream să... Până la urmă, am reușit să... Acum acest loc...

12. Descrie, în 4-5 enunțuri, peisajul văzut de către povestitor.

Peisajul văzut pentru prima dată

Peisajul văzut peste ani

13. Identifică în text informațiile ce justifică calitățile lui Elzéard Bouffier:

ospitalier; meticulos; insistent; generos; altruist; visător.

14. Formulează două concluzii pe care le-ai tras în urma lecturii textului.

15. Lucrați în perechi. Continuați unul dintre dialogurile propuse cu 4-5 replici.

Naratorul și ciobanul la prima întâlnire	Naratorul și ciobanul la întâlnirea de peste ani
— Unde pot găsi puțină apă?	— Ce loc impresionant!
— ...	— ...

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Pronumele și adjectivul pronominal interogativ-relativ

Compară!

— **Ce** făcea ciobanul?

— **Ce** ocupație avea ciobanul?

Reține!

Pronumele relative sunt omonime cu pronumele interogative: **cine, ce, care, cât**.

La rândul lor, pronumele și adjectivele pronominale interogative au forme omonime cu pronumele relative. Pronumele interogative, cu excepția pronumelui **cine?**, pot deveni adjective pronominale interogative.

Pronumele interogativ exprimă interogația și ține locul unui cuvânt sau al unor cuvinte așteptate ca răspuns la întrebare.

Pronumele relativ introduce o propoziție subordonată unui cuvânt din propoziția regentă.

Adjectivul pronominal interogativ-relativ stă înaintea unui substantiv nearticulat, cu care se acordă în gen, număr și caz.

Pronumele și adjectivele pronominale relative se utilizează în enunțuri ce nu alcătuiesc o întrebare.

	Adjective pronominale	Pronume
interogative	–	Cine te-a vizitat? Cu cine ai călătorit?
	Ce visuri aveți? La ce concluzie ai ajuns?	Ce dorești să faci în vacanță? De ce nu sortezi deșeurile?
	Despre care cioban este vorba în text? Care elevi au plantat copaci?	Care dintre voi va participa la acțiune? Care dintre ei e Mircea?
	De cât timp ai nevoie? Câți arbori ai plantat? Câtă vreme ai lucrat? Câte ghinde ai ales?	Cât ai mâncat din tortul de sărbătoare? Câți dintre arbori au fost plantați? Pe câte dintre colege le-ai invitat? Câți ați fost la acțiunea ecologică?
relative	–	Am aflat cine este autorul cărții. Am decis cu cine voi soluționa problema.
	Știu despre ce eveniment este vorba. Ți-am explicat ce cărți prefer.	O pădure este ceea ce și-a dorit ciobanul. Iată problema ce merită atenție.
	Am aflat care om planta copaci. Am înțeles care autori îți plac mai mult.	Am înțeles care este visul tău. Aceștia sunt arborii pe care i-am sădit noi.
	Nici el nu știe câți arbori a sădit. Cu câtă atenție ai ales ghindele! Am luat câte flori am dorit.	Este impresionant pe câți i-ai ajutat. Au plecat toți câți erau în sală. Toți se mirau câte are? (cărți)

16. Completează întrebările cu adjective pronominale și pronume interogative, potrivite contextului.

a) În ... timp călătorul a ajuns în zona Alpilor?	e) ... dintre personaje ți-a plăcut?
b) ... ani avea Elzéard Bouffier?	f) ... i-a povestit ciobanul călătorului?
c) ... ghinde perfecte aduna zilnic ciobanul?	g) Cu ... ai plantat copaci?
d) ... suprafață avea pădurea?	h) ... s-a întâmplat dimineața?

16.1. Răspunde la întrebările formulate.

17. Formulează întrebări pornind de la cuvântul subliniat.

- a) Călătorul a vizitat zona pârjolită a Alpilor.
- b) Ciobanul a urcat două sute de metri spre vârful dealului.
- c) Rând pe rând, a plantat cu mare grijă cele o sută de ghinde.
- d) Mi-a povestit că, în ultimii trei ani, a sădit peste o sută de mii de ghinde.
- e) Aici locuiau peste zece mii de oameni.
- f) Oamenii îi datorau lui Elzéard Bouffier fericirea.

18. Modifică enunțurile după model: **Câte** ai rezolvat? → **Câte** probleme ai rezolvat?

a) Cine știe răspunsul la întrebare?	e) Câți au plantat?
b) Câte ai consumat?	f) Care te-a impresionat?
c) Câte ați colectat?	g) Cu cine ai vizitat Grădina Botanică?
d) Pe care i-ai îndrumat?	h) Pe cine ai întâlnit-o?

19. Organizați jocul „Recunoaște persoana”. Fiecare elev va descrie o persoană din clasă. Colegii vor numi persoana.

REPERE:

Aceasta este persoana

{
care întotdeauna vorbește deschis.
pe care ...
cu care ...
despre care ...

20. Continuă enunțurile, utilizând adjective pronominale și pronume relative.

a) M-a impresionat textul ...	c) M-a bucurat modul ...
b) Am înțeles ...	d) Am decis ...

21. Citește informația. Formulează cinci întrebări, utilizând adjective pronominale și pronume interogative.

Grădina Botanică de la Montreal (Canada) se extinde pe o suprafață de aproape 75 de hectare și prezintă publicului peste 26.000 de specii de plante din toate colțurile lumii. În anul 2013, cei mai buni designeri din 25 de țări au expus aproximativ 50 de sculpturi realizate din plante. Printre acestea se numără și sculptura omului care planta copaci. Cum crezi, de ce?

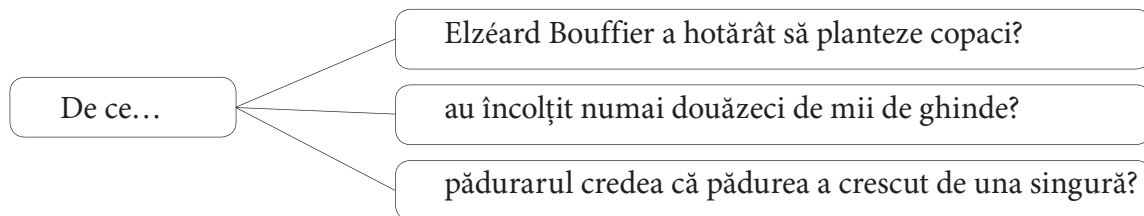
22. Lucrați în echipe. Scrieți pe o foaie de hârtie zece întrebări pe tema „Copilul și natura”, utilizând adjective pronominale și pronume interogativ-relative. Propuneți-le colegilor să răspundă la întrebări.

MODEL: **Câte** specii de plante și de animale sunt înscrise în „Cartea Roșie”?
Ce ambalaje folosești mai des?

CREEAZĂ!

23. *Lucrați în perechi. Expuneți-vă opinia și argumentați-o.*

24. *Lucrați în perechi. Examinați posterul și identificați:*

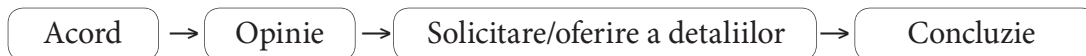
- denumirea campaniei;
- scopul;
- data desfășurării acesteia;
- participanții.

24.1. *Explicați, în 3-4 enunțuri, denumirea campaniei.*

24.2. *Continuați dialogul cu 7-8 replici, respectând structura propusă.*

- Sâmbătă voi participa la campania „Un arbore pentru dăinuirea noastră”. Vrei să te implici și tu?
- ...

Structura dialogului:

28 octombrie
ZIUA NAȚIONALĂ DE ÎNVERZIRE A PLAIULUI
Un arbore pentru dăinuirea noastră

Vino și tu să plantăm:

25. *Lucrați în echipe. Examinați informația și realizați sarcinile propuse.*

Orice râu trebuie să aibă o fâșie forestieră
de cel puțin 20 de metri lățime pe fiecare mal pentru:

- a întări malurile;
- a reduce riscurile de inundații;
- a preveni înnămolirea albiei;
- a spori umiditatea aerului;
- a opri vântul;
- a purifica aerul;
- a crea habitat pentru plante și animale;
- a deveni o zonă de odihnă și sport.

- Numiți motivele pentru plantarea arborilor pe malurile râurilor.
- Numiți două motive pe care le considerați mai importante și argumentați alegerea.
- Relatați faptul cum pădurea lui Elzéard Bouffier a întors la viață acea regiune.

26. *Citește parabola „Fluturele albastru” și spune cum înțelegi ultima replică a înțeleptului.*

Un înțelept avea răspuns la orice întrebare. Două fete-surori au decis să-l pună la încercare. Una dintre surori a prins un fluture albastru și, ținându-l la spate, l-a întrebat pe înțelept:

— Spune-mi, fluturele este viu sau mort?

Foarte calm, înțeleptul i-a răspuns:

— Depinde de tine, fiindcă este în mâinile tale.

26.1. *Continuă parabola cu o concluzie pe care o pot formula fetele.*

26.2. *Răspunde, în 1-2 enunțuri, la întrebarea: ce legătură are parabola cu textul „Omul care planta copaci” cu acțiunile de împădurire?*

RECAPITULARE

Jocul cu zaruri

Start

Demonstrează, în 3-4 enunțuri, că Grădina Botanică este bijuteria verde a Chișinăului.

Regulile jocului:

1. Formați 2 echipe.
2. Aruncați pe rând zarul.
3. Înaintați pe careu în funcție de cifra indicată pe zar.
Dacă zarul, de exemplu, indică cifra 3, înaintați cu 3 pași.
4. Realizați sarcina. Pentru fiecare răspuns corect acumulați câte 1 punct.
5. Câștigă echipa care a obținut mai multe puncte.

Formează câte 4 îmbinări de cuvinte cu adjectivele: **roz** și **maro**.

Describe, în 4 enunțuri, una dintre plantele din Grădina Botanică.

Numește antonimele cuvintelor: **variat**, **lent**, **responsabil**, **a urca**.

Numește 4 sinonime pentru sintagma **m-a impresionat**.

Numește sinonimele cuvintelor: **promenadă**, **a confecționa**, **aproximativ**.

Numește 3-4 soluții pentru a salva speciile înscrise în „Cartea Roșie”.

Alcătuiește 2 enunțuri despre speciile din „Cartea Roșie” utilizând cuvintele **ce** și **care**.

Formulează 2 întrebări cu privire la activitatea lui Elzéard Bouffier: **Cine ... ? Cât ... ?**

Adresează 2 sfaturi colegilor cu privire la conduita în Grădina Botanică.

Expune, în 3-4 enunțuri, ce înseamnă comportament ecologic.

Exprimă 2 impresii cu privire la omul care planta copaci.

Alcătuiește câte un enunț cu adjectivele: **senzațional** și **popular**.

Formulează 2 concluzii pe care le-ai tras în urma studierii temei „Copilul și natura”.

Numește 4 acțiuni interzise în Grădina Botanică.

Numește 4 acțiuni prin care putem reduce deșeurile.

Spune în ce constă principiul 3R.

Spune care este scopul editării „Cărții Roșii”.

Numește 4 sinonime pentru cuvântul **așadar**.

Explică, în 3 enunțuri, ce presupune **reciclarea**.

Adresează 2 sfaturi colegilor pentru reutilizarea deșeurilor.

Continuă enunțul cu 3 argumente: Trebuie să plantăm arbori...

Explică, în 3-4 enunțuri, cum și-a transformat Elzéard Bouffier visul în realitate.

Describe, în 4 enunțuri, o plantă înscrisă în „Cartea Roșie”.

Numește câte un cuvânt din familia lexicală a termenilor: **a cânta**, **podoabă**, **a schimba**, **plantă**.

Întoarce-te la start!

Numește 4 zone ale Grădinii Botanice din Chișinău.

+ 2 puncte

1. Citește cu atenție textul și:

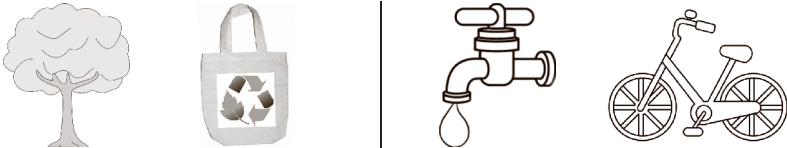
- realizează sarcinile propuse;
- la realizarea itemilor 2 și 3, utilizează cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut.

Pe 18 martie, de Ziua Mondială a Reciclării, elevii din clasa a IX-a au organizat „Atelierul creativ de reutilizare a deșeurilor”. Mai întâi, am discutat despre importanța reutilizării deșeurilor pentru protejarea mediului. Am aflat, spre exemplu, că o sticlă de plastic se descompune timp de 500 de ani, pe când din 10 sticle reciclate se poate fabrica un tricou sau un metru pătrat de covor.

Ne-a impresionat ce lucruri minunate putem crea dintr-o banală sticlă de plastic pe care o aruncăm la gunoi. Împreună cu colegii, am confecționat obiecte utile și admirabile: jucării, suporturi pentru bijuterii, vase pentru flori, căsuțe pentru păsări și chiar portofele.

Activitățile din cadrul atelierului ne-au demonstrat ce înseamnă comportament responsabil.

Fii creativ și tu! Dă o viață nouă unei sticle de plastic!

Nr.	Itemi	Puncte
1.1	Completează enunțurile cu informații potrivite din text. a) Ziua Mondială a Reciclării se marchează b) Elevii din clasa a IX-a au vorbit despre c) În cadrul atelierului, participanții	3
1.2	Formulează întrebări pe baza textului. a) Cine ... ? b) Ce ... ? c) Câte ... ? d) Câți ... ?	4
1.3	Scrive câte 2 sinonime pentru sintagmele: ne-a impresionat, în fine.	4
1.4	Rescrie enunțurile subliniate în text, înlocuind cuvintele evidențiate cu adjective invariabile potrivite contextului.	2
1.5	Formulează 2 concluzii pe baza textului.	2
2.	Scrive 4 curiozități despre Grădina Botanică din Chișinău.	5
3.	Describe, în 4 enunțuri, un animal înscris în „Cartea Roșie a Republicii Moldova”. Repere: a) aspectul exterior; b) habitatul; c) particularități; d) rolul în natură și în viața omului.	5
4.	Completează dialogul cu replici potrivite. — Duminică se organizează o acțiune ecologică. _____? — _____. _____? — Vom planta copaci _____. — _____. Este o acțiune importantă. — Ai dreptate, astfel _____.	7
5.	Formulează, pe baza reperelor, câte un sfat cu privire la un comportament ecologic adecvat (modul imperativ, persoana a II-a singular și plural: tu și voi). 	8
	Scris lizibil/Corectitudinea exprimării	6
	Total:	46

ELABOREAZĂ UN PROIECT!

Unitatea de învățare:	COPILUL ȘI NATURA
Produsul:	poster
Denumirea proiectului:	DICȚIONAR ECOLOGIC
Scopul proiectului:	activizarea și îmbogățirea vocabularului tematic pentru utilizarea acestuia în situații reale de comunicare.
Forma de activitate:	în perechi.
Forma de prezentare:	scris și oral.
Format:	A3/A4.
Activități:	prezentarea conținutului posterului; evaluarea activității în cadrul proiectului.

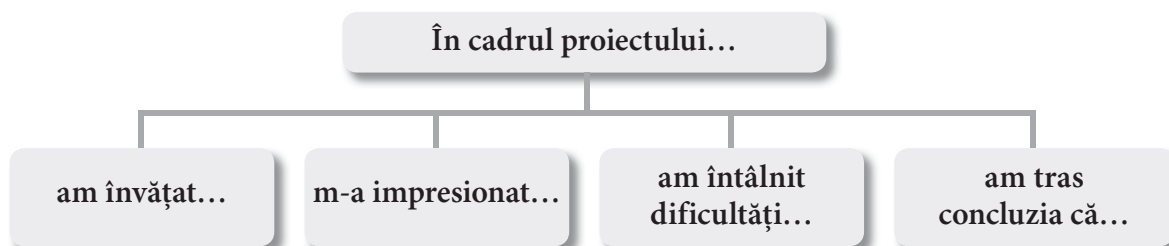
Sarcina de lucru: *Alegeți, din lista propusă, un cuvânt-cheie, pentru a elabora un vocabular tematic, conform modelului prezentat. Realizați un poster după model.*

Cuvinte-cheie: *ambalaj, a degrada, deșeu, ecologie, habitat, a polua, a proteja, a recicla, specie, plantă, animal, responsabilitate.*

MODEL:

Cuvânt:	vulnerabil
Sens:	care poate fi rănit cu ușurință fizic sau moral
Familia lexicală:	a vulnera, vulnerant, vulnerabilitate
Sinonime:	atacabil, slab
Antonime:	invulnerabil, invincibil
Îmbinări de cuvinte/ expresii:	specie vulnerabilă, punct vulnerabil, situație vulnerabilă, perioade vulnerabile
Exemple de utilizare a cuvântului-cheie:	Speciile vulnerabile de plante și de animale sunt înscrise în „Cartea Roșie”. Comportamentul ecologic iresponsabil este punctul vulnerabil al cetățenilor.

Evaluarea activității în cadrul proiectului, conform reperelor propuse

INVITAȚIE LA LECTURĂ

1. *Lecturează cartea „Omul care planta copaci”, de Jean Giono.*
2. *„Omul care planta copaci” se consideră un text-manifest. Consultă dicționarul explicativ și explică de ce textul este un manifest.*
3. *Ce reprezintă mesajul de la începutul cărții? Argumentează-ți opinia.*
a) o admirație; b) un îndemn; c) o concluzie.
4. *Citește fragmentul ce descrie:*
a) locul desfășurării acțiunii; b) casa ciobanului.
5. *Identifică enunțurile în care se demonstrează că ciobanul era:*
a) ospitalier; b) tăcut; c) meticulos; d) insistent.
6. *Răspunde succint la întrebări.*
a) Ce copaci a plantat Elzéard Bouffier de-a lungul anilor?
b) Ce a făcut ciobanul pentru ca fagii să se prindă?
c) Ce dușmani aveau copacii?
d) Cu ce risc s-a confruntat pădurea în anul 1939?
e) De ce a renunțat ciobanul la turma de oi și a ales să crească albine?
f) Câți ani a trăit Elzéard Bouffier?
g) Care a fost soarta pădurii după moartea lui?
7. *Describe, în 3-4 enunțuri, cum era acea zonă a Alpilor în anul:*
a) 1910; b) 1920; c) 1945?
8. *Stabilește cui aparține opinia cu privire la apariția pădurii.*

Vânătorului Autorităților Pădurarului	A. A apărut datorită puterii unui om. B. A crescut, pur și simplu, de una singură. C. Este o pădure naturală și trebuie protejată. D. Este un capriciu al pământului.
---	--
9. *Cum crezi, pentru Elzéard Bouffier plantarea copacilor a fost:*
a) un hobby; b) un capriciu; c) o dorință de a face lumea mai frumoasă.
- 9.1. *Argumentează-ți opinia în 2-3 enunțuri.*
10. *Completează posterul cu informații potrivite.*

SĂ CITIM ÎMPREUNĂ O CARTE BUNĂ!

Dorești să cunoști o întâmplare senzațională? Citește _____ !
Vei afla _____ .
Vei înțelege _____ .
Te vei convinge că semințele plantate de cioban sunt simbolul tuturor acțiunilor noastre, frumoase sau urâte. Depinde de noi _____ .
Citește și _____ !

COPILUL ȘI PATRIA

Simbolurile de stat ale Republicii Moldova

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetele [d], [t], [n]. Alcătuieste enunțuri cu îmbinările evidențiate.

Moștenire strămoșească, **cer senin**, culori tradiționale, putere de viață, cântec îndrăgit, **loc ocrotit**, recolte bogate, **ramură de măslin**.

2. Reține!

drapel

lan de grâu

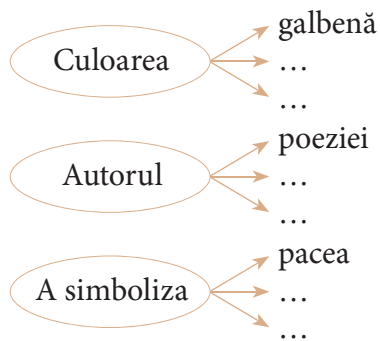

scut

3. Identifică sensurile cuvintelor evidențiate în enunțurile propuse.

- a) Prefer hainele **unicolore**.
- b) Pe masă erau stegulețe **bicolore**.
- c) Drapelul Republicii Moldova este **tricolor**.
- d) Curcubeul este un arc **multicolor** pe cer.
- e) Apa este **incoloră**.

4. Alcătuieste îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

lună – semilună

a deveni – devenire – devenit

moș – strămoș – strămoșesc

a simboliza – simbol – simbolic

Sinonime

major = important

aspirație = dorință

recoltă = rod

roză = trandafir

a proteja = a ocroti = a apăra

Antonime

forță ≠ slăbiciune

protejat ≠ neprotejat

dependență ≠ independență

Acte comunicative

Solicitarea/oferirea unei informații

Știi care sunt simbolurile unui stat?

Ce simbolizează culorile tricolorului?

Explică-mi, te rog, semnificația culorilor drapelului.

Este important să știi în ce ordine sunt dispuse culorile drapelului.

În ce cazuri se arborează Drapelul de Stat?

Când va avea loc festivitatea dedicată Zilei Drapelului Național?

Știi cine sunt autorii Imnului de Stat?

Bineînțeles! E firesc să știu acest lucru.

Cine este autorul Stemei de Stat?

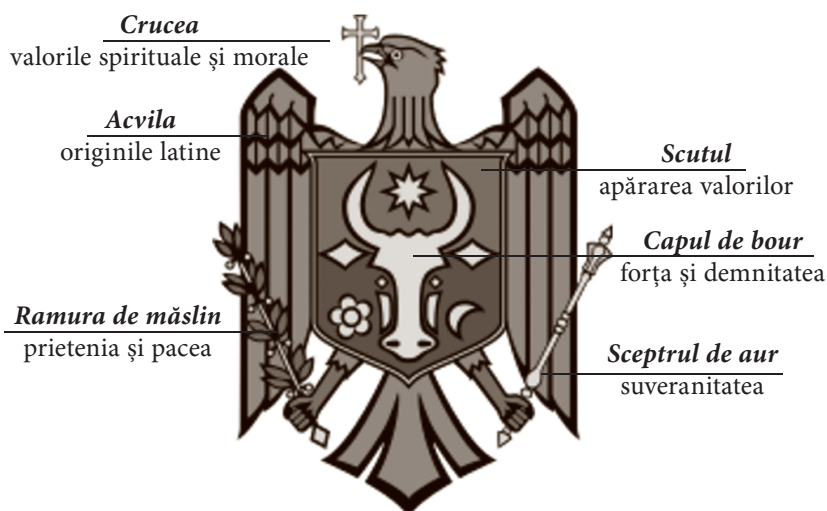
Cunoști care sunt elementele stemei?

Despre ce ați discutat la lecție?

E bine să discutăm și despre sărbătorile naționale.

5. Citește textul și spune ce reprezintă simbolurile de stat.

Drapelul, Stema și Imnul de Stat ale Republicii Moldova

Drapelul, Stema și Imnul de Stat sunt simboluri oficiale majore ale suveranității și independenței **Republicii Moldova**. Simbolurile de stat reprezintă devenirea istorică, trecutul, prezentul și aspirațiile de viitor ale poporului.

Drapelul de Stat al Republicii Moldova este tricolor. Culorile sunt dispuse vertical, în ordinea următoare: albastru, galben, roșu. În centru, pe fâșia de culoare galbenă, este imprimată Stema de Stat a Republicii Moldova.

Culorile Drapelului de Stat al Republicii Moldova simbolizează:

- ✓ culoarea albastră – cerul senin, pacea;
- ✓ culoarea galbenă – recolte bogate ale lanurilor;
- ✓ culoarea roșie – sângele vărsat în lupte de strămoșii neamului nostru pentru libertate și independență.

Stema de Stat a Republicii Moldova reprezintă o acvilă, purtând în cioc o cruce, iar în gheare, un sceptru de aur și o ramură verde de măslin. Pieptul păsării este protejat de un scut cu însemnele tradiționale ale Moldovei: capul de bour, o stea cu opt raze, o roză cu cinci petale și o semilună.

Stema conține cele trei culori ale tricolorului: albastru, galben și roșu.

Autorul Stemei de Stat este artistul plastic **Gheorghe Vrabie**.

Imnul de Stat al Republicii Moldova este cântecul „**Limba noastră**”, autorul versurilor – **Alexei Mateevici**, muzică – **Alexandru Cristea**.

Simbolurile de stat ale Republicii Moldova sunt ocrotite prin lege.

După Boris Negru ș.a. „Constituția Republicii Moldova. Comentariu”

LEXIC

fâșie – bucată lungă și îngustă

imprimat – care este tipărit

lan – câmp cu cereale

vărsat – пролитый

luptă – *sin.*: bătălie

suveranitate – independența unui stat față de alte state

origine – происхождение

valoare – ценность

spiritual – духовный

demnitate – *sin.*: destoinicie

lege – закон

artist plastic – creator din domeniul artelor plastice

REPRODU!

6. Stabilește enunțurile ce indică:

- a) importanța simbolurilor de stat;
- b) ordinea culorilor de pe drapel;
- c) autorul stemei;
- d) autorii imnului.

7. Citește câte un enunț ce conține:

o enumerare;

o descriere;

o explicație.

8. Răspunde la întrebări, utilizând informații din text și de pe imagine.

- a) Care sunt simbolurile de stat ale Republicii Moldova?
- b) Ce simbolizează culorile drapelului?
- c) Ce reprezintă Stema de Stat?
- d) Ce semnificație are acvila?
- e) Ce simbolizează ramura de măslin?
- f) De ce simbolurile oficiale sunt ocrotite prin lege?

9. Completează enunțurile cu ajutorul cuvintelor propuse.

- a) ____ au luptat pentru independența țării.
- b) Culoarea roșie ____ energia ____.
- c) Acvila este ____ originii latine a neamului.
- d) Simbolurile de stat sunt ____ prin lege.

CU OCHII ÎN PATRU!

simbol – a simboliza
a proteja = a ocroti = a apăra
strămoș – strămoșesc

REZUMĂ!

10. Numește informațiile despre care:

ai știut;

nu ai știut;

ai vrea să mai știi.

11. Completează tabelul cu informații-cheie.

Simbolul oficial	Elementele esențiale	Semnificația	Autorul

11.1. Descrie, în 5-6 enunțuri, unul dintre simbolurile oficiale, utilizând informațiile din tabel.

12. Lucrați în perechi. Completați unul dintre dialoguri cu informații potrivite. Improvizați-l.

— Despre ce ați discutat la lecție?	— Ai auzit despre concursul „Simbolurile de stat”?
— _____.	— Firește, _____?
— Acum știi _____?	— E necesar _____.
— Desigur. Am aflat și despre _____.	— E bine să cunoaștem și _____.
— Poți să-mi explici _____?	— Cum crezi, _____?
— Cu plăcere. _____.	— _____.

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Utilizarea substantivelor proprii în propoziții

Compară! Duminică vom sărbători **ziua** de naștere a bunicii.
La 27 august sărbătorim **Ziua** Independenței Republicii Moldova.

Reține! Substantivele proprii desemnează nume de persoane/personaje, sărbători, denumiri geografice, nume de instituții/organizații, evenimente istorice etc. Acestea se ortografiază cu majusculă.

Ortografierea substantivelor proprii

Se ortografiază cu majusculă <i>toate componentele</i> numelor proprii ce indică	
nume de persoane:	Mihai Eminescu, Gheorghe Vrabie, Alexei Mateevici, Ion Druță, Alexandru Cristea, Grigore Vieru, Ion Aldea-Teodorovici etc.
denumiri geografice:	Europa, Republica Moldova, Cahul, Ungheni, Tvardița, Congaz, Delta Dunării, Nistru, Răut, Marea Neagră, Carpații etc.
instituții și organizații:	Parlamentul Republicii Moldova, Organizația Națiunilor Unite, Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Muzeul Național de Istorie a Moldovei etc.
sărbători:	Ziua Internațională a Păcii, Ziua Independenței, Ziua Drapelului Național, Paștele, Crăciunul, Kasım, Maslenița etc.
Se ortografiază cu majusculă doar <i>primul element</i> al numelor proprii ce indică:	
opere literare, titluri de ziare și reviste, emisiuni, documente de importanță internațională/națională etc. <i>De exemplu:</i> poezia „În limba ta”, romanul „Cartea junglei”, revista „Florile dalbe”, emisiunea „Ora copiilor”, „Declarația universală a drepturilor omului” etc.	

Declinarea substantivelor proprii

Cazul Genul	Nominativ: cine? ce? Acuzativ: pe cine? ce?	Genitiv: al/a/ai/ale cui? Dativ: cui?
Masculin	Acesta este <i>Mihai Bujor</i> . <i>Chișinăul</i> este un oraș frumos. Am vizitat <i>Muzeul Național de Artă</i> .	I-am scris un mesaj <i>lui Mihai Bujor</i> . M-am plimbat pe străzile <i>Chișinăului</i> . Orice exponat al <i>Muzeului Național de Artă</i> este impresionant.
Feminin	<i>Paula</i> a scris un anunț. Le-am invitat pe <i>Olga</i> și pe <i>Viorica</i> . <i>Ziua Europei</i> este o sărbătoare importantă. În excursie am admirat <i>Nistrul</i> .	Gestul <i>Paulei</i> este lăudabil. M-au bucurat cadourile <i>Olgăi</i> și ale <i>Vioricăi</i> . Am participat la festivitățile dedicate <i>Zilei Europei</i> . Malurile <i>Nistrului</i> sunt impresionante.

13. Identifică pe hartă substantivele proprii. Spune ce indică acestea.

14. Completează tabelul cu substantive proprii specifice localității tale.

Localități	Ziare	Personalități	Obiective turistice	Sărbători marcante

14.1. Prezintă un discurs, din 7-8 enunțuri, despre zona în care locuiești, utilizând substantivele din tabel.

POȚI ÎNCEPE ASTFEL: Orașul Bălți este situat în nordul Republicii Moldova. Orașul se mândrește cu Universitatea de Stat „Alec Russo”, Teatrul Național „Vasile Alecsandri”, Complexul „Aleea Clasicilor”... .

15. Rescrie textul, utilizând formele potrivite ale substantivelor proprii.

Pe 31 august, de (ziua limbii române), am fost în vizită la rudele mele din (chișinău). Împreună cu verișorii mei, am vizitat mai multe expoziții în (grădina publică Ștefan cel Mare). M-am plimbat pe (aleea clasicilor), în scuarul (catedrala mitropolitană). Seara am fost la (palatul național Nicolae Sulac) la un concert susținut de orchestra (lăutarii). A doua zi, am mers cu unchiul meu și mătușa mea la (grădina botanică). Am revenit acasă cu impresii de neuitat.

16. Potrivește elementele din cele două coloane, apoi alcătuiește enunțuri după modelul propus.

Cine? Ce?	(Al/a/ai/ale) cui?	Model:
Familie	Cartea „Rebela”	Familia lui Gheorghe Eminovici.
Autoare	„Cartea Roșie a Republicii Moldova”	Familia lui Gheorghe Eminovici
Declarația	Elzéard Bouffier	a locuit la Ipotești.
Rege	Franța	
Povești	Gheorghe Eminovici	
Zone	Grădina Botanică	
Scop	Hans Christian Andersen	
Vis	Organizația Națiunilor Unite	

CREEAZĂ!

17. Continuă enunțurile, utilizând cuvintele propuse.

- Pentru mine culoarea albastră semnifică ... , deoarece
- Pentru mine culoarea galbenă reprezintă ... , căci
- Pentru mine culoarea roșie înseamnă ... , fiindcă

CU OCHII ÎN PATRU!

credință	putere
curaj	risc
dragoste	spiritualitate
energie	succes
fericire	tristețe
intelență	vigoare
optimism	viață

18. Lucrați în perechi. Citiți informația, apoi identificați variantele de răspuns adecvate situației.

Drapelul de Stat se arborează:

- pe edificiile autorităților publice;
- pe edificiile instituțiilor publice;
- pe clădirile avariate.

La arborarea Drapelului de Stat:

- asistența stă în picioare;
- bărbații stau cu capul acoperit;
- militarii dau onorul.

18.1. Argumentează-ți opinia în 2-3 enunțuri.

19. Lucrați în perechi. Informați-vă și stabiliți ce evenimente legate de simbolurile de stat au avut loc în datele indicate.

03.11.1990	aprobarea Declarației de independență a Republicii Moldova
27.08.1991	declararea Zilei Drapelului Național
22.07.1995	adoptarea Stemei de Stat
27.04.2010	aprobarea Imnului de Stat

19.1. Relatați, în 4-5 enunțuri, despre importanța acestor evenimente.

20. Completează mesajul de felicitare cu cuvinte potrivite. Prezintă-l colegilor.

Stimați profesori, părinți, elevi,
Sincere _____ cu ocazia Zilei Drapelului Național.
Tricolorul este un _____. El simbolizează _____, reflectă _____ și _____.
Le dorim tuturor cetățenilor _____ pentru prosperitatea Republicii Moldova.

21. Lucrați în echipe. Examinați programul de activități de Ziua Independenței Republicii Moldova.

21.1. Alegeți două activități ce ar prezenta interes pentru adolescenți. Argumentați-vă opțiunea.

21.2. Propuneți câte un generic pentru activitățile alese.

MODEL: Flashmob „Sus inima și Tricolorul”.

27 august – Ziua Independenței Republicii Moldova
Program:

- Flashmob
- Spectacol muzical
- Expoziție de carte
- Recital de poezie
- Concursul „Dictare pentru fiecare”
- Vizionarea unor filme documentare

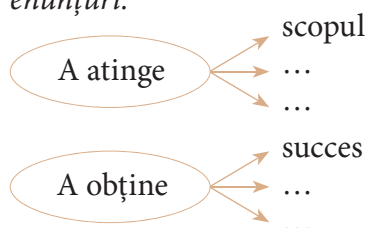
Personalități celebre din sport

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetele [d], [t], [n]. Alcătuieste enunțuri cu două îmbinări la alegere.

Dezvoltare personală, jucător profesionist, antrenamente dificile, descoperirea talentelor, meci de tenis, continentele lumii, ultima minge.

2. Alcătuieste îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

3. Identifică nuanțele de sens ale cuvintelor evidențiate în enunțurile propuse.

La Jocurile Olimpice participă sportivi din întreaga **lume**.

Competiția de tenis „Cupa Davis” este urmărită de multă **lume**.

La ceremonie au participat echipele sportive **în frunte** cu antrenorii lor.

Îmi doresc un loc **de frunte** la concurs.

Pentru a te relaxa, **inspiră** adânc timp de 3 secunde, apoi expiră ușor.

Orice antrenor își **inspiră** echipa pentru victorie.

Punctul marchează finalizarea unui enunț.

În fotbal, fiecare gol reprezintă un **punct** în favoarea echipei.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

sport – sportiv

tenis – tenismen

a juca – jucător – joc

a propune – propunere – propus

a admira – admirator – admirație

profesie – profesionist – profesional

Sinonime

celebru = vestit

permanent = întotdeauna

perseverență = stăruință

performanță = record

major = principal

Antonime

dificil ≠ ușor

eșec ≠ victorie

a câștiga ≠ a pierde

a accepta ≠ a refuza

succes ≠ insucces

Compară!

meci – матч

carieră – карьера

interviu – интервью

Acte comunicative

Exprimarea unei condiții/dorințe

Dacă aș putea, aș participa la întâlnirea cu sportivul îndrăgit.

Dacă te-ai strădui, ai reuși la meci.

Dacă ați învăța din greșeli, ați avea succese.

Am vrea să știm care este echipa ta favorită.

Ai putea să-mi spui cine a devenit campion olimpic?

Aș dori un loc de frunte în clasament.

Ei ar vrea să știe formula succesului în sport.

4. Citește textul și spune ce asigură succesul sportivului.

Nu mă dau bătut până la ultima minge!

Radu Albot este un jucător profesionist de tenis, cel mai bun din istoria Republicii Moldova. Sportivul are la activ peste 900 de meciuri la cele mai prestigioase competiții de tenis.

A câștigat 9 turnee „Challenger”, 14 turnee „Futures” și un turneu ATP. Este membru permanent al echipei Republicii Moldova la „Cupa Davis”.

Și-a început cariera de jucător profesionist în anul 2008, iar în 2019, Radu Albot ajunge pe locul 39 în clasamentul mondial la tenis.

— Domnule Albot, vă mulțumim că ați acceptat să ne acordați un interviu.

— Cu deosebită plăcere!

— **Am vrea** să știm: când ați început să jucați tenis?

— Am început să joc de la 8 ani, la propunerea tatălui meu. Mi-a plăcut din start și am continuat să joc.

— Cum ați reușit să îmbinați școala cu antrenamentele?

— A fost destul de dificil, dar m-au susținut părinții și profesorii mei, care au dat dovadă de răbdare și indulgență.

— Călătoriți mult?

— Călătoriile mele au început în adolescență, într-un an am efectuat 72 de zboruri. Am vizitat toate continentele lumii.

— Cine este cel mai mare admirator al dumneavoastră?

— În primul rând, familia: părinții, soția, fiica Adeline și amatorii de tenis din Republica Moldova.

— Care este formula succesului dumneavoastră?

— Perseverența, multe antrenamente și investiții. Succesul vine odată cu experiența.

— Ce **i-ați recomanda** unui tânăr sportiv pentru a nu se descuraja în cazul unui insucces?

— Când pierzi, gândește-te mereu la următorul punct pe care trebuie să-l câștigi, în niciun caz la eșec. Învață din greșeli și mergi înainte!

— Care este scopul dumneavoastră major?

— **Aș spune** că am mai multe scopuri. Atunci când îmi ating un scop, îmi stabilesc altul și tind să-l realizez. Desigur, cel mai mult îmi doresc un loc de frunte în clasamentul ATP.

— Aveți un slogan de care vă ghidați în viață?

— Nu, dar gândul să nu mă dau bătut până la ultima minge mă inspiră.

— **Ați accepta** să participați la o lecție cu elevii din clasa a VII-a?

— Cu drag. Putem organiza și un master-class. De ce nu?

— Ce mesaj **ați dori** să le adresați copiilor?

— Dragi copii, nu pierdeți timpul în zadar, practicați sportul, descoperiți-vă talentele, investiți în dezvoltarea personală!

Acum este momentul!

— Vă mulțumim pentru interviu și vă dorim performanțe de top.

Inga Rebuțchi, elevă

LEXIC

a (nu) se da bătut – a (nu) renunța

competiție – concurs cu caracter sportiv

a câștiga – a obține o victorie

clasament – рейтинг

mondial – la care participă întreaga lume

a îmbina – сочетать

a susține – sin.: a ajuta

indulgență – sin.: toleranță

a da dovadă de... – sin.: a demonstra

adolescență – подростковый возраст

perseverență – настойчивость

în zadar – fără folos, inutil

admirator – persoană care admiră pe cineva

REPRODU!

5. *Identifică în text enunțurile în care este vorba despre:*

- a) primii pași în lumea tenisului;
- b) adolescența sportivului;
- c) călătoriile tenismenului;
- d) debutul său profesionist.

6. *Citește fragmentele ce conțin:*

- a) o apreciere;
- b) o recomandare;
- c) o dorință;
- d) un îndemn.

7. *Răspunde la întrebări, utilizând informații din text.*

- a) La ce competiții prestigioase a obținut victorii Radu Albot?
- b) Care este, în opinia tenismenului, formula succesului?
- c) Ce sfat le dă Radu Albot tinerilor sportivi?
- d) Ce performanță dorește să atingă tenismenul?
- e) Ce gând îl încurajează pe Radu Albot?
- f) Ce urări i-au fost adresate sportivului?

8. *Lucrați în perechi. Citiți expresiv interviul pe roluri.*

9. *Citește fragmentele ce justifică titlul textului.*

10. *Stabilește informația care:*

te-a impresionat; ți-a trezit interesul; te-a surprins; ți-a plăcut cel mai mult.

REZUMĂ!

11. *Informează-te și spune ce reprezintă turneele Challenger, Futures la simplu sau Cupa Davis.*

12. *Lucrați în perechi. Răspundeți argumentat la una dintre întrebările propuse.*

Cum credeți,
de ce...

- profesorii erau răbdători și indulgenți cu tânărul sportiv?
- e bine să gândim pozitiv și să învățăm din greșeli?
- pentru elevi acum este momentul pentru descoperirea unor talente și dezvoltarea personală?
- Radu Albot este considerat cel mai bun jucător de tenis din istoria Republicii Moldova?

13. *Intitulează altfel textul, utilizând unul dintre reperele propuse:*

un cuvânt; un enunț din text; o îmbinare de cuvinte; o întrebare.

14. *Formulează trei întrebări pe care ai vrea să i le adresezi domnului Radu Albot la o eventuală întâlnire.*

15. Completează, pe baza textului, fişa de identitate a lui Radu Albot.

Numele, prenumele _____
 Sportul practicat _____
 Debut ca profesionist _____
 Performanţe _____

 Calităţi _____

15.1. Lucraţi în perechi. Continuaţi dialogul cu 7-8 replici, utilizând informaţii din fişa de identitate a sportivului.

— Bună, Alex, mă bucur să te văd. Ce mai e nou?

— Salut, Iulia. Măine voi participa la o întâlnire cu sportivul Radu Albot.

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Modul condițional-optativ, timpul prezent

Compară! $\frac{\text{Aş merge}}{\text{dorinţă}}$ şi eu la meci! Dacă $\frac{\text{aş putea}}{\text{condiţie}}$, $\frac{\text{aş merge}}{\text{dorinţă}}$ şi eu la meci.

Reţine! Modul condițional-optativ, timpul prezent exprimă o acţiune dorită sau o acţiune a cărei realizare depinde de îndeplinirea unei condiţii. Se formează cu ajutorul verbului auxiliar **a avea** (forme speciale) şi **infinitivul verbului de conjugat** (fără **a**).

Modul condițional-optativ, timpul prezent					
			a participa	a se antrena	a-şi dori
Eu	aş	+ infinitivul verbului de conjugat	eu aş participa	eu m-aş antrena	eu mi-aş dori
Tu	ai		tu ai participa	tu te-ai antrena	tu ţi-ai dori
El, ea	ar		el, ea ar participa	el, ea s-ar antrena	el, ea şi-ar dori
Noi	am		noi am participa	noi ne-am antrena	noi ne-am dori
Voi	aţi		voi aţi participa	voi v-aţi antrena	voi v-aţi dori
Ei, ele	ar		ei, ele ar participa	ei, ele s-ar antrena	ei, ele şi-ar dori

16. Alege, dintre paranteze, forma verbului potrivită contextului.

- a) Ieri (ai participat/ai participa) la competițiile raionale?
- b) Ce (ai făcut/ai face), în cazul în care (ai suferit/ai suferi) eșec?
- c) (Am avut/am avea) succes, dacă (am învățat/am învăța) din greșeli.
- d) (Ne-am dorit/ne-am dori) un loc de frunte, dar (am pierdut/am pierde) meciul.
- e) (Ați dat/ați da) dovadă de răbdare când (ați lucrat/ați lucra) la proiect.
- f) În ce caz (ați organizat/ați organiza) un meci amical de fotbal?

17. Citește enunțurile, utilizând verbele la modul condițional-optativ, timpul prezent, la diferite persoane.

- a) Dacă (a merge) la competiții, (a susține) echipa favorită.
- b) Dacă (a da dovadă) de indulgență, (a avea) mai mulți prieteni.
- c) Dacă (a fi) perseverenți, (a-și atinge) scopul.
- d) Dacă (a se gândi) la sănătate, (a alege) sportul.

18. Alcătuieste enunțuri după model.

MODEL: Sportivul nu s-ar descuraja dacă ar gândi pozitiv.

noi	a afla mai multe despre vedetele sportului	a accepta
eu	a lua un loc de frunte la olimpiadă	a gândi pozitiv
sportivul	a nu pierde timpul în zadar	a putea
tu	a nu se descuraja	a se informa
adolescenții	a organiza un masterclass	a se strădui
voi	a vizita toate continentele lumii	a-și dori

19. Lucrați în perechi. Completați enunțurile, utilizând verbele la modul condițional-optativ, timpul prezent.

MODEL: Dacă **am fi** mai buni, ne-**am ajuta** reciproc, **am comunica** civilizat, în familie **ar predomina** relații armonioase.

- a) Dacă _____, _____, _____, adolescenții (a soluționa) conflictele în mod civilizat.
- b) Dacă _____, _____, _____, noi (a trăi) într-un mediu curat.
- c) Dacă _____, _____, _____, fiecare elev (a vorbi) perfect în limba română.

20. Alcătuieste enunțuri, utilizând verbele la modul condițional-optativ + conjunctiv.

MODEL: Eu ți- (a recomanda a nu se da) bățut. → Eu ți-aș recomanda să nu te dai bățut.

- a) Noi (a vrea; a ști) când va avea loc meciul.
- b) Voi (a trebui; a da) dovadă de răbdare.
- c) Tu (a dori; a călători) pe toate continentele?
- d) (A fi bine) ca oricine (a învăța) din greșelile proprii, dar și ale altora.
- e) Eu te (a sfătui; a nu se descuraja) în cazul unor probleme sau al unui eșec.
- f) Colegii (a prefera; a-și realiza) scopurile.

21. Alege una dintre situațiile propuse și continuă enunțul cu 5-6 informații sugestive.

Ce s-ar întâmpla dacă...

- a) întotdeauna am respecta codul bunelor maniere?
- b) ai avea o baghetă magică?
- c) ar dispărea copacii?
- d) ai practica serios sportul?

CREEAZĂ!

- 22.** *Lucrați în perechi. Alcătuiți enunțuri, utilizând și verbe la modul condițional-optativ, timpul prezent.*

MODEL: Un sportiv/o sportivă ar trebui să fie echilibrat(ă) și să-și gestioneze emoțiile.

ferm – a fi încrezător în forțele proprii

perseverent – a-și urma scopurile

Portretul moral al unui sportiv/unei sportive de succes

politicos – a comunica civilizată

instruit – a cunoaște diverse tehnici

- 22.1.** *Numiți o calitate prioritară pentru un sportiv/o sportivă. Argumentați-vă opinia.*

- 23.** *Lucrați în perechi. Continuați fiecare enunț, utilizând verbele la diferite persoane.*

MODEL: A se antrena sistematic → Dacă **ai dori** să fii campion, **te-ai antrena** sistematic.

A fi campion/campioană...

- a se alimenta sănătos;
- a respecta regimul de muncă și odihnă;
- a învăța noi tehnici;
- a-și gestiona timpul;

- a ține cont de sfaturile antrenorului;
- a gândi pozitiv;
- a învăța din greșeli;
- a nu ceda în fața greutăților.

- 24.** *Lucrați în perechi. Citiți revista „Panorama olimpică” sau urmăriți filmul documentar „Laudă olimpicilor Republicii Moldova”.*

- 24.1.** *Completați tabelul și prezentați, în 9-10 enunțuri, un sportiv/o sportivă.*

Numele sportivului/sportivei	Genul de sport practicat	Performanțele
...	...	...

- 24.2.** *Formulați întrebări, utilizând informațiile din tabel. Adresați-le colegilor.*

MODEL: — **Ați putea** să-mi spuneți la câte olimpiade a obținut medalii...?

- 25.** *Lucrați în perechi. Continuați dialogul cu 8-9 replici, utilizând verbele la modul condițional-optativ, timpul prezent.*

— De Ziua Sportivului **aș vrea** să organizez o lecție olimpică. **Ai putea** să mă ajuti?
— Bineînțeles. ...

19 mai, ora 14.00, sala de festivități
LECȚIE OLIMPICĂ

- Istoria mișcării olimpice
- Medaliații olimpici
- De vorbă cu un sportiv/o sportivă

- 26.** *Completează mesajul de felicitare adresat sportivului favorit/sportivei sau echipei favorite cu ocazia unei victorii obținute.*

Stimat _____,

Vă felicit cu ocazia _____

Vă doresc _____

Cu respect, _____

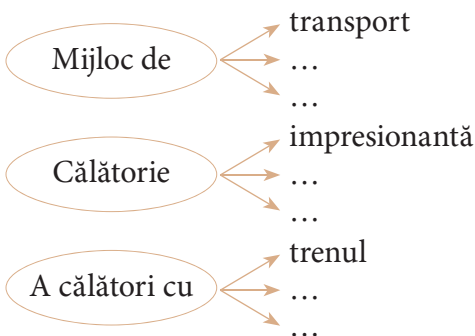
Călătorii prin Republica Moldova

1. Formează substantive de la verbele date, apoi îmbinări de cuvinte.

a urca → a privi →
a vizita → a călători →
a traversa → a amplasa →

2. Alcătuieste îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

3. Citește enunțurile, observă nuanțele de sens ale cuvintelor evidențiate.

- Complexul **Muzeal** Orheiul Vechi păstrează urmele diferitelor civilizații.
- Patrimoniul **muzeului** se îmbogățește din an în an.
- De pe stâncă se deschide **o priveliște** încântătoare.
- Tabloul reprezintă **un peisaj** de toamnă.
- La Orheiul Vechi, **cadrul natural** este spectaculos.
- Ghidul** ne-a dat explicațiile necesare.
- Un ghid** conține informații și hărți de călătorie.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

muzeu – muzeal
ghid – a ghida – ghidat
vizitator – vizită – a vizita
călător – călătorie – a călători
amplasare – a amplasa – amplasat
priveliște – privire – a privi

Sinonime

cotitură = curbă
localitate = așezare
spectaculos = impresionant
fortăreață = cetate
amplasat = situat = așezat

Antonime

a urca ≠ a cobori
atrăgător ≠ respingător

Compară!

peșteră – пещера
gigantic – гигантский
reședință – резиденция

Acte comunicative

Îndeplinirea indicațiilor

Ocupați, vă rog, locurile!
Astăzi vom călători la Orheiul Vechi.
Spuneți-ne, cât va dura călătoria?
Excursia va dura trei ore.
Vom vizita complexul muzeal.
Nu atingeți exponatele!
Veniți mai aproape!
Fiți atenți, malul e abrupt!
Spune-mi, cum să ajung la Orheiul Vechi?
Cotiți la stânga și mergeți drept înainte.
Cum este Orheiul Vechi?
Orheiul Vechi este un loc deosebit.
Ce te-a impresionat?
M-a impresionat mult priveliștea de aici.

4. *Lecturează textul și spune ce a impresionat-o cel mai mult pe Gabriela.*

Muzeul de sub cerul liber

Mă numesc Gabriela. Îmi place să călătoresc. În vacanța de vară, împreună cu prietenii mei am pornit **spre** Orheiul Vechi. Complexul muzeal în aer liber Orheiul Vechi, fiind amplasat între satele Butuceni și Trebujeni, are aspectul unei fortărețe naturale. Aici, Răutul face două cotituri uluitoare, formând două promontorii gigantice: Peștera și Butuceni.

Am vizitat muzeul, am traversat râul Răut, urcând apoi creasta pietroasă. O priveliște impresionantă se deschide în fața ochilor.

Ghidul ne-a condus spre celelalte obiective, povestindu-ne despre istoricul acestei localități. Fiind un loc atrăgător **pentru** popoarele migratoare, care au ajuns pe aceste meleaguri, în secolul al XIV-lea, localitatea e cucerită de Hoarda de Aur, care îi schimbă numele în Orașul Nou.

După recucerirea acestor locuri de către moldoveni, în perioada de început a Moldovei medievale, urmează o nouă etapă a localității.

Orheiul Vechi devine una dintre cetățile importante ale Moldovei.

Pe timpul lui Ștefan cel Mare, cetatea din piatră este reparată și transformată în reședința pârcălabilor de Orhei. În secolul al XVI-lea începe decăderea acestei cetăți. Noul oraș Orhei va fi construit la circa 15 kilometri de Orheiul Vechi.

Am vizitat Mănăstirea Butuceni săpată în piatră, care este considerată drept principala atracție dintre vestigiile păstrate aici. Am văzut ruine ale cetății getice, ruine ale unor locuințe și ale băilor turcești; biserica nouă, Muzeul „Casa Țărănească” și câteva pensiuni agroturistice.

M-a impresionat ceasul solar, format dintr-un grup de pietre așezate circular.

Am făcut multe fotografii, dar în mod special, lângă crucea din piatră, veche de peste 200 de ani. Mi-am pus și eu o dorință. Potrivit legendei, dacă atingi crucea, dorința ți se va împlini.

Orheiul Vechi este un loc îndrăgit de turiști, este atractiv și **pentru** turiștii străini cu care ne-am întâlnit pe traseu. Vizitatorii afirmă că sunt profund impresionați de farmecul acestor locuri.

La Orheiul Vechi, cel mai spectaculos lucru îl constituie cadrul natural în sine.

Gabriela Mărgineanu, elevă

LEXIC

amplasat – *sin.*: situat

fortăreață – крепость

cotitură – изгиб

uluitor – *sin.*: extraordinar

promontoriu – высокий скалистый мыс

a traversa – *sin.*: a trece

obiectiv – *aici*: loc ce prezintă interes
pentru turiști

creastă – *aici*: хребет

priveliște – *sin.*: peisaj, vedere

a cuceri – завоевать

pârcălab – начальник крепости

decădere – упадок

vestigiu – след

cadru – *aici*: mediu

REPRODU!

5. Identifică, apoi citește enunțurile în care:

- a) este vorba despre râul Răut;
- b) se vorbește despre istoricul localității;
- c) se enumeră obiectivele vizitate;
- d) sunt redată impresiile turiștilor.

6. Citește fragmentul care ți-a plăcut cel mai mult.

7. Răspunde la întrebări:

- a) Unde este amplasat Complexul Orheiul Vechi?
- b) Cu cine a fost Gabriela în excursie?
- c) Ce obiective au reușit să viziteze?
- d) Când devine Orheiul Vechi una dintre cele mai importante cetăți?
- e) Unde a făcut Gabriela fotografii?
- f) Ce lucru este cel mai spectaculos la Orheiul Vechi?

Crucea Dorințelor

8. Rescrie enunțurile, înlocuind cuvintele evidențiate cu sinonimele acestora.

Complexul muzeal Orheiul Vechi este **amplasat** între **satele** Butuceni și Trebujeni, având aspectul unei **fortărețe** naturale. Aici, Răutul face două **cotituri uluitoare** și formează două promontorii **gigantice**. **O pravești impresionantă** se deschide în fața ochilor.

9. Alcătuieste enunțuri cu ajutorul cuvintelor din text care să aibă diferite sensuri:

vară (anotimp) – **vară** (verișoară);

nouă (adjectiv) – **nouă** (numeral);

călătorii (cei care călătoresc) – **călătorii** (excursii).

REZUMĂ!

10. Redă conținutul unui fragment, la alegere.

11. Redă succint textul la persoana a III-a, numărul singular. Vezi reperele din caseta C, pagina 158.

12. Alege unul dintre titlurile propuse care ți se pare cel mai potrivit textului. Argumentează.

O fortăreață naturală

Un loc impresionant

Atracție turistică

Complex natural de excepție

Orheiul Vechi

13. Descrie imaginea în 4-5 enunțuri.

REPERE:

- Cine sunt persoanele?
- Unde se află?
- Cum se simt?
- Ce le-ar povesti colegilor despre excursie?

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Prepoziții care cer cazul acuzativ

Amintește-ți!

Acuzativul, fiind un caz al subordonării, exprimă raporturi dintre obiecte și acțiuni. Obiectul denumit de cazul acuzativ reprezintă ținta asupra căreia se îndreaptă direct, nemijlocit acțiunea.

Prepoziții	Substantive, pronume, numerale	Exemple de utilizare
spre	ghid, Victor, ele, tine	Vin spre tine, imediat!
după	copac, cină, voi, lecții	După cină voi merge la plimbare.
lângă	Orheiul Vechi, tine, trei, pădure	Sora mea locuiește lângă Orheiul Vechi.
pentru	călători, mine, doi	El lucrează pentru doi.
până la	râu, mănăstire, noi, patru	Ne-am urcat până la mănăstire.
pe lângă	muzeu, râu, ei	Zilnic merg pe lângă muzeu.

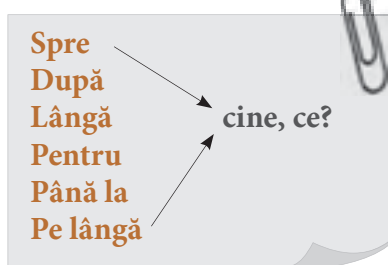
14. Dezvoltă propozițiile, adăugând substantive, pronume sau numerale:

- a) Călătorii au mers spre ...
- b) Ana a rămas la munte pentru ...
- c) Noi vom ajunge până la ...
- d) Părinții au venit după ...
- e) Voi ați face totul pentru ...
- f) Traseul trece pe lângă ...

15. Completează spațiile libere cu prepozițiile necesare.

- a) El se îndreaptă ... Mănăstirea Saharna.
- b) Prietena mea merge ... Brașov.
- c) Mihaela a arătat ... mine.
- d) Vom lua cina ... excursie.
- e) Vom vizita peștera dacă vom trece ... ea.
- f) Ei au pregătit masa ... zece persoane.
- g) E mult de mers ... voi.

CU OCHII ÎN PATRU!

16. Construiește enunțuri pe baza reperelor. Utilizează și prepoziții care cer cazul acuzativ. Consultă rubrica „Cu ochii în patru!”.

a merge
a ajunge
a se afla
a se duce

spre
după
(pe) lângă
până la

Drochia
amiază
râu
stâncă

17. Alcătuieste enunțuri după model. Utilizează, acolo unde este necesar, prepoziții care cer cazul acuzativ.

MODEL: Eu am ieșit din casă. → Am trecut **pe lângă** farmacie. → Am mers **până la** stație. → Am luat troleibuzul. → M-am îndreptat **spre** liceu.

- a) A urca, autobuz. → A porni, rezervație. → A trece, lac. → A se odihni, excursie.
- b) A merge, bibliotecă. → A se afla, parc. → A împrumuta, lectură. → A returna, data de...
- c) A se îndrepta, sala de sport. → A se antrena, ora 17.00. → A practica, sănătate.

CREEAZĂ!

18. *Lucrați în perechi. Scrieți câte cinci indicații unor călători, utilizând și prepoziții care cer cazul acuzativ.*

Înainte de călătorie

Pregătiți-vă încălțăminte comodă!
(a lua, a nu uita, a alege, a afla)

În timpul excursiei

Uitați-vă la dreapta!
(a merge, a nu atinge, a fi atenți, a nu se grăbi)

După călătorie

Povestiți-mi despre acest loc!
(a explica, a arăta, a spune, a-și împărtăși)

19. *Organizați o călătorie virtuală la Orheiul Vechi:*

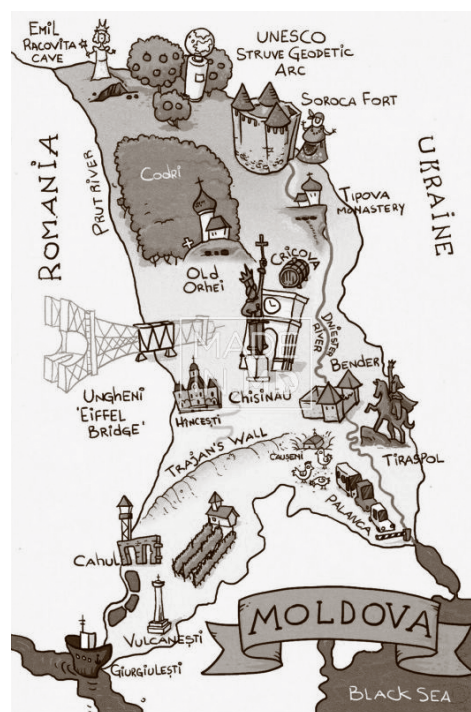
- alegeți doi ghizi;
- ghizii le vor povesti turiștilor despre istoricul acestui obiectiv;
- turiștii le vor adresa ghizilor întrebări cu privire la obiectivele turistice.

20. *Examinează cartea poștală și exprimă-ți opinia cu privire la:*

- designul cărții poștale;
- scopul editării acesteia.

21. *Lucrați în perechi. Improvizați un dialog pe baza întrebărilor propuse.*

- Ce destinații turistice din Republica Moldova sunt indicate pe hartă?
- În ce zonă a republicii se află acestea?
- Ce obiective turistice îți sunt cunoscute?
- Despre ce obiectiv nou ai aflat?
- Ce loc ai vizitat?
- Ce ai vrea să mai vizitezi?

22. *Alcătuiește o relatare, din 7-8 enunțuri, despre un loc memorabil vizitat.*

MODEL: Vara aceasta am vizitat Mănăstirea Rudi din raionul Soroca. Am călătorit împreună cu familia. Ne-am pornit spre mănăstire dimineața devreme. Rudi este o mănăstire străveche, situată chiar în mijlocul pădurii. Am parcurs un traseu cu peisaje minunate. Am vizitat și „Farfuria Turcului” – o așezare foarte veche, care a fost împrejmuită cu un zid de până la 6 metri înălțime. Am adunat impresii noi. Ziua a fost superbă.

23. *Lucrați în perechi. Alcătuiți un dialog similar, despre o călătorie recentă prin republică. Folosiți și acte comunicative de la rubrica **Nota bene!** Improvizați dialogurile.*

MODEL:

- Salut, Irina!
- Salut, Dragoș!
- Ai călătorit în vacanță?
- Da! Am fost la lacul cu nuferi din satul Bardar.
- Ce te-a impresionat acolo?
- M-au impresionat florile de nufăr de multe culori.
- Ai făcut și poze?
- Desigur! E un loc minunat pentru o ședință foto.
- Mă bucur mult pentru tine.
- Ți mulțumesc!

24. *Lucrați în echipe. Scrieți, în 7-8 enunțuri, un text publicitar în scopul promovării unui traseu turistic în zona în care locuiți. Vedeți și reperele din caseta N, pagina 160.*

MODEL:

Stimați concetățeni și oaspeți ai Republicii Moldova!

Vă propunem o călătorie de neuitat prin raionul Cahul!

La Slobozia Mare, lacul Beleu vă va surprinde cu diversitatea de păsări și nuferi.

În satul Văleni, veți cunoaște istoria pâinii festive. Veți gusta cel mai delicios cozonac la Muzeul Pâinii. De asemenea, puteți dansa o horă în compania Bunicii care a bătut toba, alături de „Zdob și Zdub”, la concursul „Eurovision 2005”.

În satul Vadul lui Isac, veți admira Valul lui Traian, construit pe timpul împăratului roman Traian.

Nu ratați șansa de a cunoaște bijuteriile culturale ale Republicii Moldova!

25. *Lucrați în echipe. Alcătuiți un plan de vizitare a locurilor memorabile din republică, până la încheierea etapei gimnaziale. Folosiți reperele:*

data/perioada;

obiectivul turistic/
localitatea;

numărul de persoane;

mijlocul de transport;

modalități de împărtășire
a impresiilor;

organizatori.

26. *Citește informația.*

Revista *Lonely Planet* a făcut un top al celor mai atractive destinații turistice din Europa de Est. Astfel, Complexul Muzeal-Arheologic Orheiul Vechi din Republica Moldova a ocupat locul patru în clasament. „Complexul Arheologic Orheiul Vechi, cu mănăstirea antică sculptată în stâncă, oferă cele mai fantastice priveliști”, consideră autorii studiului. Alte zone de atracție turistică din Europa de Est sunt după cum urmează:

- Alpii Iulieni, Slovenia;
- Sarajevo, Bosnia și Herțegovina;
- Insula Mljet, Croația;
- Tallinn, Estonia;
- Locket, Cehia;
- Toruń, Polonia;
- Ždiar, Slovacia;
- Riga, Letonia.

- 26.1. *Lucrați în echipe. Informați-vă, apoi prezentați 4-5 argumente în favoarea vizitării unei destinații turistice enumerate.*

Tradiții culinare

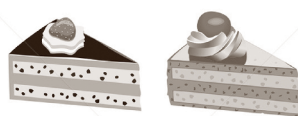
1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect diftongii [ea], [ei], [oa]. Alcătuieste enunțuri cu îmbinările evidențiate.

Cea mai mare, tradiție frumoasă, ardei dulce, **dulceață din petale de trandafir**, **obicei strămoșesc**, colegii mei, **grădina noastră**.

2. Reține!

O bucată de tort

Două bucăți de tort

Coarne

3. Citește enunțurile și tradu cuvintele evidențiate.

- Gastronomie** – arta de a prepara mâncăruri alese.
- Beci** – construcție subterană în care se păstrează alimente.
- Grătar** – obiect alcătuit din bare metalice pe care se frig diverse alimente.
- Cuptor** – construcție de cărămidă/pia-tră sau aparat electrocasnic pentru copt pâine și alte produse.
- Furnicar** – locuința furnicilor; totalitatea furnicilor dintr-un mușuroi; mulțime de oameni care mișună.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

furnică – furnicar
tradiție – tradițional
gust – gustos – a gusta
a surprinde – surprins – surprinzător
a provoca – provocare – provocator

Sinonime

a decide = a hotărî
delicios = gustos
bucate = mâncare
o doime = jumătate
o pătrime = un sfert
a dăruî = a oferi
a pregăti = a prepara
harbuz (reg.) = pepene-verde

Antonime

ales ≠ obișnuit
împotrivă ≠ pentru
a accepta ≠ a refuza
a aprecia ≠ a neglija

Acte comunicative

Exprimarea mulțumirii/
răspunsului la mulțumiri

Îți mulțumesc din suflet pentru invitație!
Plăcerea e de partea mea.
Vă mulțumim pentru mâncăruri gustoase!
Cu mult drag!
Sincerele noastre mulțumiri!
Vă suntem recunoscători pentru suvenir.
Cu plăcere!
Vă mulțumesc anticipat!
Pentru puțin!
Este foarte drăguț din partea ta.
Plăcintele au fost gustoase!
Mă bucur că v-au plăcut plăcintele.
Mulțumesc din inimă!
Oricând, cu plăcere.

4. Citește textul și spune ce concluzie a tras Aldina.

Gustul Moldovei

Bogdan, fratele meu, este student la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Vine acasă, de obicei, de sărbători și în vacanță. Recent, ne-a surprins cu următorul mesaj:

Dragii mei,

Duminică organizez o excursie la Cetatea Soroca pentru colegii mei, studenți din Israel, India, Ucraina, România și Turcia. La prânz, aș vrea să-i primiți cu bucate alese. Sper că nu sunteți împotriva. Vă mulțumesc anticipat.

Vă sărut, Bogdan

Bineînțeles, am acceptat provocarea. Casa s-a transformat într-un furnicar. Toată familia s-a pus pe treabă. Mai întâi de toate, am întocmit meniul. Am decis să preparăm bucate tradiționale, pentru ca oaspeții noștri să înțeleagă gustul Moldovei.

Bunica a pus piftia de pui la foc și peștele umplut la cuptor. Eu am făcut sarmalele cu frunze de varză și viță-de-vie, iar tata s-a ocupat de tocănița cu ardei, de mititei și de costițe la grătar. Mama și mătușa au gătit plăcinte cu brânză și dovleac, iar la desert: cornulețe cu dulceață din petale de trandafir, prăjițe, prune cu nuci și, desigur, tortul „Cușma lui Guguță”.

Duminică, am aranjat frumos masa cu bucate delicioase, multe legume și fructe. Între timp, a venit Bogdan împreună cu colegii săi de la Cetatea Soroca. Ne-am așezat cu toții la masă. Am mâncat, am glumit, am discutat. Colegii lui Bogdan au apreciat bucatele noastre tradiționale, apoi ne-au povestit despre gastronomia tradițională a țărilor lor. După prânz, bunicul le-a făcut studenților o excursie în beci. S-a lăudat cu harbujii murați, compotul de coarne și vinul dulce-acrișor.

Colegii lui Bogdan ne-au oferit suvenire, iar noi le-am dăruit câte un coșuleț cu fructe, din grădina noastră.

„Moldova este nu doar frumoasă, ci și foarte gustoasă”, ne-a spus Aldina din India, iar noi am înscris această zi în calendar și am numit-o „Gustul Moldovei”.

Inga Rebuțchi, elevă

LEXIC

recent – nu demult

a surprinde – *sin.*: a uimi

ales – *aici*: deosebit

anticipat – *заранее*

provocare – *вызов*

piftie – *холодец*

furnicar – (fig.) mulți oameni care lucrează ca niște furnici

a întocmi – *sin.*: a alcătui

murat – *квашеный*

prăjițe – *хрустики*

a aranja masa – *aici*: накрыть стол

a aprecia – *оценить*

coarne – fructe comestibile roșii, acrișoare

a se pune pe treabă – a se apuca serios de lucru

REPRODU!

5. Stabilește în text enunțurile ce indică denumirea:

- a) unei instituții de învățământ;
- b) unor țări;
- c) unui obiectiv turistic;
- d) unor produse culinare.

6. Citește fragmentul ce descrie:

- a) intenția lui Bogdan;
- b) decizia familiei;
- c) mândria bunicului;
- d) impresiile oaspeților.

7. Continuă enunțurile, utilizând informații din text.

- a) Bogdan își face studiile ...
- b) Colegii lui sunt originari din ...
- c) Studenții au vizitat ...
- d) Bucatele au fost pregătite de către ...
- e) Bunicul s-a lăudat ...
- f) Colegii lui Bogdan ...

8. Completează tabelul cu informații potrivite, după model. Alcătuieste trei enunțuri.

Cine?	Ce a gătit?	Unde a gătit?
Bunica	pește umplut	la cuptor

9. Examinează imaginile. Identifică bucatele preparate de către familia lui Bogdan.

a)

b)

c)

d)

9.1. Informează-te, apoi spune ce ingrediente au fost folosite pentru prepararea acestor bucate.

10. Alcătuieste enunțuri cu ajutorul cuvintelor: **provocare** – **provocator**, **tradiție** – **tradițional**, **gust** – **gustos**.

MODEL: Tortul „Cușma lui Guguță” este un **deliciu** preferat de toți.
Tortul „Cușma lui Guguță” este **delicios**.

11. Înlocuiește cuvintele evidențiate cu antonimele acestora.

- a) Studenții **au refuzat** să meargă în excursie.
- b) Părinții au fost **împotriva** să primească oaspeți.
- c) Am gătit bucate **obișnuite**.
- d) Oaspeții **au neglijat** bucatele.

REZUMĂ!

12. Lucrați în perechi. Exprimați-vă și argumentați-vă opinia.

Cum credeți, de ce...

Bogdan a organizat o excursie la Cetatea Soroca?

familia a fost surprinsă de mesajul lui Bogdan?

gazdele și oaspeții și-au oferit suvenire?

această zi a fost înscrisă în calendar?

13. Redă, în 7-8 enunțuri, conținutul textului în numele unui personaj.

Bogdan;

mama;

bunicul;

Aldina.

14. Lucrați în perechi. Improvizați un dialog, din 8-9 replici, utilizând informațiile din tabel.

Personaje	Mama și Inga	Bunica și Aldina	Un oaspete și bunicul
Perioada	După citirea mesajului lui Bogdan	În timpul prânzului	La despărțire
Repere	Ce surpriză! Nu pot să cred! Să alcătuim meniul!	Este pur și simplu delicios! Cum ați gătit piftia de pui? Vă spun rețeta, cu plăcere!	Sunt încântat(ă) de cunoștință! Sincerele noastre mulțumiri. Vă mulțumim pentru ospitalitate.

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Numeralul fracționar

Compară!

Am mâncat **un măr întreg**.

Am mâncat **un sfert de măr**.

Reține!

Numeralul fracționar exprimă una dintre părțile egale în care este împărțit un întreg. Se formează de la numeralul cardinal la care se adaugă sufixurile **-ime/-imi**. Numeralesle fracționare se redau prin cifre, sub formă de fracții ordinare sau de fracții zecimale.

Fracții ordinare			Fracții zecimale
1/5 o cincime	1/4 o pătrime/ un sfert	2/3 două treimi	0,7 șapte zecimi

Singular, -ime		Plural, -imi	
1/2	o doime/ o jumătate	2/4	două pătrimi/ două sferturi
1/10; 0,1	o zecime	6/10; 0,6	șase zecimi
1/100; 0,01	o sutime	7/100; 0,07	șapte sutimi
1/1000; 0,001	o miime	8/1000; 0,008	opt miimi

15. Spune câte părți de cerc sunt colorate, utilizând numere fracționare.

16. Rezolvă exercițiile, apoi citește conținutul și răspunsul fiecăruia.

a) $\frac{7}{8} + \frac{3}{4} = ?$	c) $\frac{6}{9} : \frac{1}{2} = ?$	e) $25,8 + (0,2 + 6,25) = ?$
b) $\frac{2}{5} \times \frac{1}{6} = ?$	d) $\frac{5}{6} - \frac{7}{3} = ?$	f) $14,123 + (5,71 + 7,29) = ?$
		g) $(73,185 + 18,68) - 4,68 = ?$

16.1. Scrie cu litere fiecare număr fracționar.

17. Rescrie enunțurile, înlocuind numerele subliniate cu numere fracționare. Citește enunțurile.

MODEL: Din 500 de grame de zahăr am folosit doar 250 de grame.

Din 500 de grame de zahăr am folosit doar o doime.

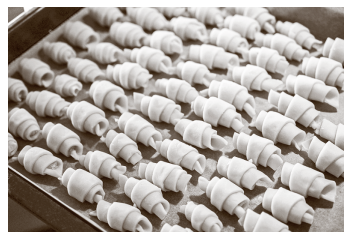
- a) Am cumpărat 1 kilogram de făină. 400 de grame le-am folosit pentru tort, 250 de grame – pentru prăjiței și 350 de grame – pentru cornulețe.
- b) Pentru a găti plăcinte, am nevoie de o oră: 10 minute pentru pregătirea ingredientelor, 20 de minute – pentru preparare și 30 de minute pentru coacerea plăcintelor la cuptor.

CREEAZĂ!

18. Prezintă, în 3-4 enunțuri, o informație despre un fel de mâncare preferat în familia ta.

MODEL: Cornulețele sunt simbolul tuturor sărbătorilor. Sunt niște prăjituri umplute cu nucă sau gem. Eu prefer cornulețele cu vișine. Ador contrastul: pudra dulce de zahăr și vișinele acrișoare.

19. Lucrați în echipe a câte trei persoane. Aranjați replicile într-o ordine logică. Improvizați dialogul.

Interlocutori: ospătarul, Rodica, Gabriel.

- Bună ziua, putem vedea meniul?
- Comanda dumneavoastră. Poftă bună!
- Desigur. Poftim.
- E pur și simplu delicioasă. Vrei să guști?
- Eu voi comanda învârtită cu nucă.
- Bună ziua, bine ați venit!
- Eu voi lua alivancă.
- Hm, învârtita este foarte gustoasă, dar alivanca?
- Mulțumim.
- Nu, mulțumesc. Este foarte drăguț din partea ta.
- Pentru puțin, vă așteptăm oricând.
- Poftim nota de plată.
- Mulțumim pentru bucatele delicioase.

Meniu

Deserturi:

- Babă neagră
- Prune umplute cu nuci
- Alivancă cu brânză
- Învârtită cu nucă

20. *Lucrați în perechi. Citiți informațiile din tabel și descrieți etapele de preparare a tortului.*

PUTEȚI ÎNCEPE ASTFEL: **Toarnă** într-un bol smântâna, untul, zahărul, praful de copt și făina.

TORTUL „CUȘMA LUI GUGUȚĂ”			
Ingrediente	Mod de preparare		
pentru aluat: 250 g de smântână 150 g de unt rece 150 g de zahăr 450 g de făină 300 g de vișine fără sâmburi 2 lingurițe de praf pentru copt			
			
	a turna a frământa a pune la frigider (30 de minute)	a împărți a întinde a aranja	a forma a coace (20-25 de minute, la 180°C)
pentru cremă: 500 g de smântână 150 g de zahăr 100 g de ciocolată			
			
	a amesteca a bate	a aranja a unge a lăsa la rece (4-5 ore)	a presăra a servi

20.1. *Continuați dialogul despre prepararea tortului cu 6-8 replici.*

MODEL: — Ai preparat tortul „Cușma lui Guguță”?
— Da, împreună cu mama.

21. *Lucrați în echipe. Elaborați un dicționar de bucate tradiționale:*

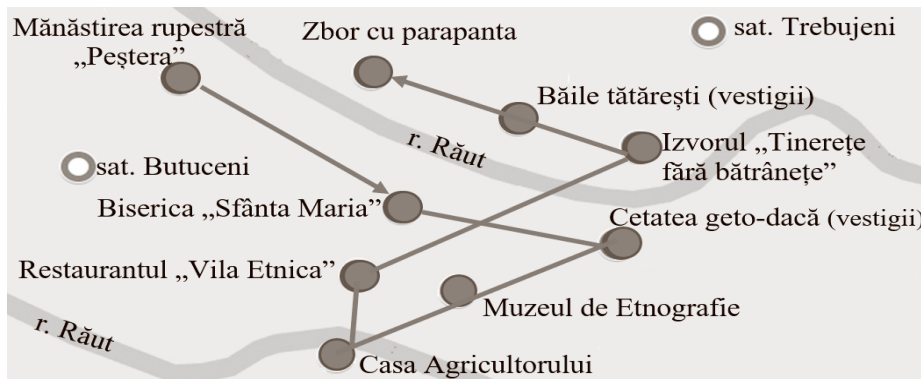
gătite la o sărbătoare de familie; ale etniei din care faci parte; ale altor popoare.

MODEL:

Dicționar culinar românesc	
Sarma – sarmale.	
Cuvântul „sarma” este un împrumut din limba turcă, „sarmak”, și are sensul de „înfășurat” sau „rulat”.	
Este un preparat culinar dintr-un amestec de orez cu carne tocată, condimente și alte ingrediente, rulat în foi de varză sau de viț-de-vie.	
Sarmalele se servesc cu garnitură de mămăligă și smântână.	

RECAPITULARE

1. *Lucrați în perechi și examinați harta Complexului Muzeal Orheiul Vechi.*

2. *Completați tabelul cu substantive proprii potrivite.*

Localități	Ape	Obiective turistice
...	...	...

3. *Sunteți în rolul unui ghid. Descrieți traseul, utilizând prepozițiile: spre, după, lângă, până la, pe lângă.*

4. *Completați dialogul cu replici potrivite, utilizând verbe la modul condițional, timpul prezent.*

— Ai vrea să mergem în vacanță la Orheiul Vechi?
 — ...
 — Ce ai prefera să vizităm în primul rând?
 — ...
 — Dacă dorești, am putea lua masa la Restaurantul „Vila Etnica”.
 — ...
 — Sunt sigură că aici se gătesc cele mai delicioase sarmale.
 — ...

5. *Rezolvați problema și explicați cum ați aflat răspunsul.*

Drapelul Republicii Moldova reprezintă un tricolor cu trei dungi verticale de mărime identică. În centrul benzii galbene este amplasată stema. Lățimea stemei reprezintă $\frac{1}{5}$ din lungimea drapelului, iar lățimea drapelului reprezintă $\frac{1}{2}$ din lungimea acestuia.

Știind că lungimea drapelului este de 3 metri, aflați: a) lățimea drapelului; b) lățimea stemei.

6. *Alcătuți enunțuri, utilizând verbele la modul condițional, timpul prezent.*

MODEL: Eu → echilibrat. Dacă **mi-aș gestiona** emoțiile, **aș fi** mai echilibrat.

Eu	perseverent	Ana	afectuoasă	Voi	responsabili
Tu	disciplinat	Noi	sociabili	Colegii	fermi

7. *Exprimați-vă impresiile cu privire la unitatea de învățare „Copilul și Patria”.*

Am învățat...

Am aflat...

Mi-a plăcut...

PER ASPERA AD ASTRA

1. Citește mesajul și:

- realizează sarcinile propuse;
- la realizarea itemului 4 utilizează cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut.

or. Treviso, Italia

*Dragă Inga,
Îți mulțumesc pentru invitație. Aștept cu nerăbdare să cunosc
Republica Moldova. Am luat bilet pentru data de 31 mai.*

Cu recunoștință, Renato

Nr.	Itemi	Puncte
2.	<i>Răspunde la întrebări.</i> a) Cui îi este adresat mesajul? d) Unde locuiește Renato? b) Cine este autorul mesajului? e) Pentru ce îi mulțumește Renato Ingăi? c) Unde locuiește Inga? f) Ce așteaptă Renato?	6
3.	<i>Renato se interesează de Simbolurile de Stat ale Republicii Moldova. Completează relatarea Ingăi cu informații potrivite.</i> Drapelul Republicii Moldova, ca și drapelul Italiei, este Culoarele drapelului sunt ..., ... și Ele simbolizează ..., ..., Pe fâșia galbenă este imprimată ..., al cărei autor este Pe data de 27 aprilie sărbătorim	10
4.	<i>Renato este pasionat de sport. Se interesează de succesele unui sportiv/unei sportive din Republica Moldova. Scrie, în numele Ingăi, un text din 5 enunțuri, urmând reperele:</i> • prenumele, numele sportivului/sportivei; • performanțe; • sportul practicat; • calități.	5
5.	<i>Inga și Renato au mers în călătorie la Orheiul Vechi. Continuă, în numele lui Renato, fiecare enunț cu câte o informație potrivită.</i> Am aflat... Am văzut... M-a impresionat...	3
6.	<i>Scrie denumirile a patru bucate tradiționale cu care Inga l-ar putea servi pe Renato.</i>	4
7.	<i>Răspunde, în numele Ingăi, la întrebările lui Renato.</i> a) Inga, ce mâncare tradițională preferi tu? b) Ce ingrediente folosești? c) La ce sărbători pregătești această mâncare? d) Cu ce alte mâncăruri sau ingrediente se servește aceasta?	4
8.	<i>Rescrie enunțurile, utilizând verbele la modul condițional și modul conjunctiv, timpul prezent.</i> a) Inga, (a vrea; a-ți mulțumi) pentru zilele minunate petrecute în Moldova. b) Când (a prefera; a veni) în vizită în Italia? c) Împreună (a putea; a călători) prin cele mai frumoase locuri. d) Mama mea (a fi bucuroasă; a găti) cele mai delicioase bucate tradiționale.	8
	<i>Scris lizibil/Corectitudinea exprimării</i>	6
	<i>Total:</i>	46

ELABOREAZĂ UN PROIECT!

Unitatea de învățare:	COPILUL ȘI PATRIA
Produsul:	broșură, poster sau prezentare Power Point
Denumirea proiectului:	INIMA MEA E REPUBLICA MOLDOVA!
Scopul proiectului:	extinderea cunoștințelor despre Republica Moldova.
Forma de activitate:	în echipe.
Forma de prezentare:	în scris și oral.
Activități:	prezentarea broșurii/posterului/PPT; evaluarea activității în cadrul proiectului.

- Sarcina de lucru:**
- Alegeți, din tabel, una dintre temele proiectului.
 - Elaborați o broșură/un poster sau o prezentare PPT ce ar conține patru informații similare.

Inima mea e Republica Moldova!

Echipa nr. 1

Republica Moldova în cifre

Râul Nistru izvorăște din munții Carpați și se varsă în Marea Neagră. Are o lungime de 1.352 km, dintre care aproximativ ½ se întinde pe teritoriul Republicii Moldova.

Echipa nr. 2

Tradiții culinare

Alivanca este o turtă dulce din făină de porumb cu brânză. Se servește fierbinte cu smântână sau dulceată.

Echipa nr. 3

Viața sportivă

În anul 2021, în cadrul Jocurilor Olimpice de la Tokyo, canoistul Serghei Tarnovski a cucerit medalia de bronz la proba de o mie de metri caiac-canoe, simplu. Republica Moldova se numără printre cele 93 de state ce au câștigat cel puțin o medalie. În total au participat sportivi din 205 țări.

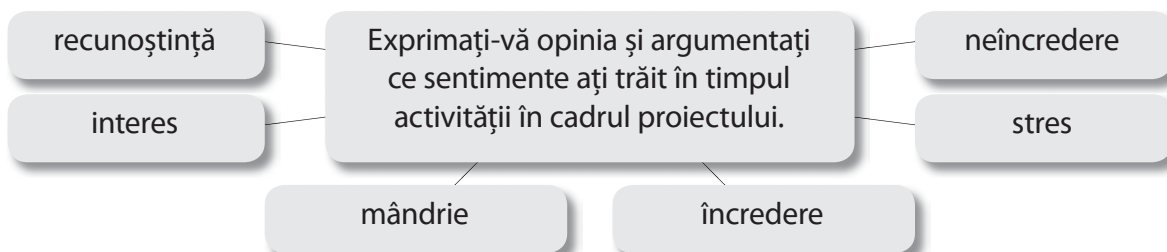
Echipa nr. 4

Locuri pitorești

Căpriană este una dintre cele mai vechi mănăstiri situate în zona centrală a republicii, la aproximativ 40 km nord-vest de Chișinău. Prima mențiune documentară a mănăstirii datează cu anul 1420.

Evaluarea activității în cadrul elaborării proiectului

INVITAȚIE LA LECTURĂ

1. Citește independent textul *Imnului de Stat al Republicii Moldova*.

Limba noastră

Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i foc, ce arde
Într-un neam, ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte,
Ca viteazul din poveste.

Limba noastră-i frunză verde,
Zbuciumul din codrii veșnici,
Nistrul lin, ce-n valuri pierde
Ai luceferilor sfeșnici.

Limba noastră-i limbă sfântă,
Limba vechilor cazanii,
Care-o plâng și care-o cântă
Pe la vatra lor țărâni.

Răsări-va o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

2. Consultă dicționarul și completează tabelul cu informații potrivite.

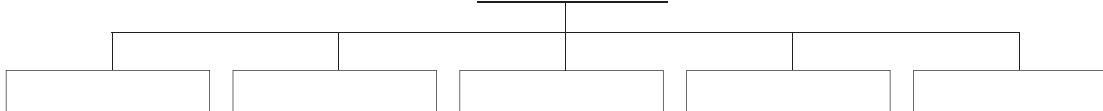
Semnificația cuvintelor		Sinonimele cuvintelor	
limbă –	cazanie –	moșie =	zbucium =
comoară –	vatră –	neam =	sfânt =

3. Continuă enunțul cu informații potrivite.

În timpul lecturii am văzut... am auzit... am simțit... am înțeles...

4. Identifică cuvintele/versurile prin care este descrisă limba română.

Limba noastră

5. Explică, în 4-5 enunțuri, ce înseamnă limba română pentru tine.
6. Spune în ce cazuri se intonează *Imnul de Stat al Republicii Moldova*.
7. Învață, apoi cântă imnul împreună cu colegii.

COPILUL ȘI UNIVERSUL PREFERINTELOR

Preferințe de lectură

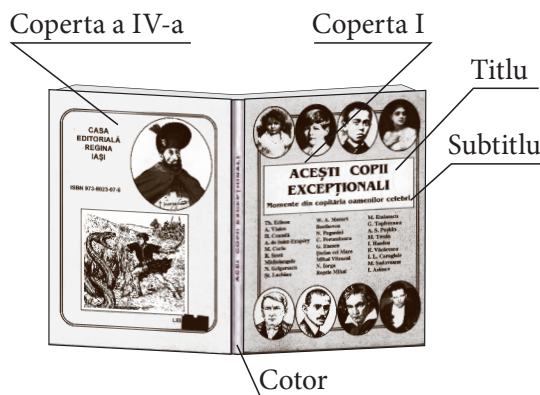
1. Citește expresiile. Pronunță corect sunetele [ă], [i].

A avea voie, sete de lectură, a citi ce-ți cade în mână, a-și obosi ochii.

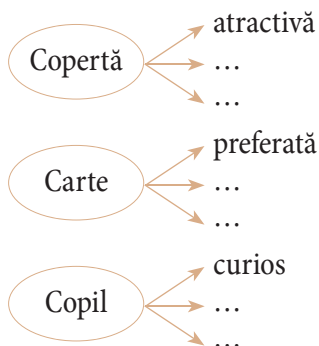
- 1.1 Găsește echivalentele expresiilor de mai jos în exercițiul numărul 1. Alcătuiește enunțuri.

Dorință mare de a citi, a citi prea mult, a avea permisiune, a citi la întâmplare (orice).

2. Examinează imaginea. Memorizează cuvintele.

- 2.1. Formează îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

foaie – a răsfoi – răsfoit
titlu – a intitula – intitulat
a cunoaște – cunoscut – necunoscut
a se întrista – trist – întristat

Sinonime

a citi = a lectura
a explica = a lămuri
discuție = convorbire

Antonime

admis ≠ respins
a termina ≠ a începe
a interzice ≠ a permite

Compară!

nuvelă – новелла
catastrofă – катастрофа

Acte comunicative

Exprimarea preferinței/afirmației

Îți place să citești?
Desigur! Foarte mult!
Ai citit cartea...?
Da! Am citit-o!
Nu! Nu am citit-o!
Ți-a plăcut?
Da! Mi-a plăcut tare mult!
Ai citit acest roman?
Bineînțeles, l-am citit!
Ce cărți preferi să citești?
Prefer să citesc cărți despre...
Citești/Citiți zilnic?
Da!/Nu!/În zilele de odihnă!
Ce părere ai despre cartea „Minunea”?
În opinia mea, această carte...

3. *Lecturează textul și spune ce fel de cărți avea voie să citească elevul Mircea Eliade.*

Cele dintâi lecturi

...Odată am dat peste cartea de citire a fratelui meu și, după prima pagină, n-am mai putut s-o las din mână. Eram **fermecat**, parcă aș fi descoperit un joc nou, căci am înțeles că din fiecare rând citit voi afla lucruri necunoscute. Dar după o săptămână, când am terminat cartea lui Nicu, am descoperit **deodată** că lucrurile nu erau **atât de simple** pe cât mă gândeam eu. Nu mai aveam o a doua carte pe care s-o pot începe imediat.

Tata avea vreo sută-două de volume frumoase legate în piele, dar erau încuiate într-o bibliotecă cu geamuri. Erau volume care se intitulau „Roman” și a fost o lungă discuție între părinți dacă trebuie sau nu să-mi explice acest cuvânt. Mulți ani, tata îmi va interzice să citesc „romane”.

Nici măcar nuvele nu-mi permitea să citesc. Singurele cărți admise de el erau cele care purtau titlul sau subtitlul *Povestiri*.

Mi s-a permis să citesc *Basmele* lui Ispirescu, amintirile și povestirile lui Creangă, când a intervenit un episod care mi-a întristat toată copilăria. Intrasem în clasa întâi primară și tata l-a invitat odată pe învățător, ca să se consulte

asupra cărților pe care le-aș putea citi. Eram toți trei în fața bibliotecii. Învățătorul părea **entuziasmat** de cărți. Răsfoind un volum de Nicolae Iorga – îl văd și acum, era *Pe drumuri depărtate* –, a spus, arătându-mă:

Mircea Eliade

„Dar să nu-l lăsați să citească prea mult, căci își obosește ochii. Și deja nu are ochi prea buni. L-am pus în prima bancă, și totuși nu vede întotdeauna ce scriu pe tablă”.

Descoperirea aceasta a însemnat o adevărată catastrofă. Tata a hotărât că nu trebuie să-mi mai obolesc ochii cu alte cărți în afară de cele de școală. Nu mai aveam voie deci să citesc în timpul liber. Tata nu mai deschidea biblioteca cu geamuri și nu mă mai lăsa să răsfoiesc volumele legate. Mai târziu, mi-am dat seama că anii aceia au fost pierduți. Setea mea de lectură o potoleam **la întâmplare**. Citeam ce-mi cădea în mână, romane, *Psaltirea*, *Sherlock Holmes*, *Cheia visurilor*, și citeam **pe ascuns**, în fundul grădinii, în pod, în beci.

După Mircea Eliade, *Memorii*

LEXIC

fermecat – *sin.*: încântat

a descoperi – *aici*: a afla

volum – *aici*: carte

a interzice – *sin.*: a opri

a admite – *sin.*: a accepta, a permite

a interveni – *aici*: произойти

entuziasmat – *sin.*: încântat

a răsfoi – перелистывать

sete de lectură – dorință de a citi

a potoli – утолить

REPRODU!

4. *Recitește textul în gând. Spune câte cărți conținea biblioteca tatălui lui Mircea Eliade.*

5. *Identifică în text enunțurile în care:*

- a) se vorbește despre prima carte citită de către Mircea Eliade;
- b) se spune ce a aflat el nou în urma lecturii.

6. Citește alineatul al doilea. Alcătuieste 2-3 întrebări pe baza lui.

7. Răspunde, cu ajutorul textului, la întrebări.

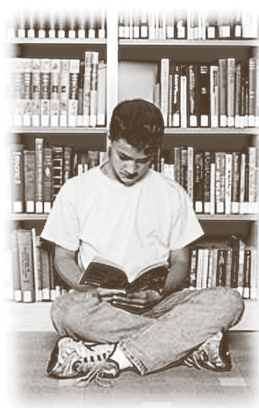
- a) Unde păstra cărțile tatăl lui Mircea Eliade?
- b) Ce cărți i-au fost interzise copilului de către tatăl său?
- c) Ce l-a sfătuit învățătorul pe tatăl lui Mircea Eliade?
- d) Ce cărți i-a permis tatăl său să citească?

8. Identifică dacă afirmația este adevărată (A) sau falsă (F).

Argumentează cu informații din text.

- A F Tata avea în biblioteca sa vreo patru sute de volume frumos legate în piele.
- A F Lui Mircea nu-i permiteau să citească *Basmele* lui Ispirescu.
- A F Mulți ani la rând, tata i-a interzis copilului său să citească „romane”.
- A F Învățătorul a spus, arătându-l: „Lăsați-l să citească!”.
- A F Elevul Mircea Eliade nu avea voie să citească în timpul liber.
- A F El și-a dat seama că acei ani au trecut în zadar.

9. Demonstrează, pe baza textului, că Mircea Eliade citea cărți împotriva voinței tatălui său.

REZUMĂ!

10. Stabilește, apoi numește echivalentele rusești ale expresiilor de mai jos. Alcătuieste enunțuri cu două dintre ele:

a avea voie;
a-și obosi ochii;

sete de lectură;
a citi ce-ți cade în mână.

11. Redă conținutul textului în numele tatălui lui Mircea Eliade.

12. Împarte textul în fragmente și intitulează-le. Poți alege titluri potrivite dintre cele propuse.

Cartea de citire

Amintirile copilăriei

Biblioteca încuiată

Probleme de vedere

Biblioteca tatălui

Lecturi permise

13. Realizează, în 5-6 enunțuri, portretul moral al unui personaj, la alegere.

Mircea Eliade

Tatăl său

Învățătorul

14. Citește enunțurile. Recitește-le, înlocuind cuvintele evidențiate cu sinonime potrivite contextului.

- a) Mircea citea tot ce-i cădea în mână. c) Discuția a durat câteva ore.
- b) Învățătorul părea entuziasmat de cărți. d) Tata nu mă lăsa să răsfoiesc volumele legate.

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Adverbe de mod

Ce este adverbul?	Adverbul este o parte de vorbire neflexibilă, ce determină sensul unui verb, al unui adjectiv ori al altui adverb.
Ce exprimă adverbele de mod?	<i>Adverbele de mod</i> exprimă modul sau felul în care se desfășoară acțiunea verbului.
La ce întrebare răspund adverbele de mod?	Adverbele de mod răspund la întrebarea <i>cum?</i>
Adverbele de mod reprezintă cea mai numeroasă clasă.	Bine/rău, încet/tare, repede/încet, ușor/greu, puțin/mult, serios/în glumă, abia, așa, desigur, numai, probabil, posibil, bineînțeles, altfel, nicidecum, alene, adesea, frumos, des, prietenește, românește, englezește, franțuzește, ucrainește, rusește, vitejește, bărbătește, frățește ș.a.
Exemple de utilizare.	Așa procedează doar prietenii. Mihai mi-a zâmbit prietenește . Fratele meu citea neîncetat în adolescență. Bunicul se ridică alene și pornește spre ușă. Mergea adesea prin parc. Antrenorul mi-a strâns bărbătește mâna.

15. Identifică în text 3-4 enunțuri ce conțin adverbe de mod. Citește-le.

16. Completează proverbele de mai jos cu adverbe de mod potrivite.

- Cine aleargă ... mănâncă unt.
- Cine promite multe uită ...
- Cine întreabă ... află ...
- Mergi ..., c-ajungi departe.
- Cine multe vorbește, ... greșește.
- Râde ... cine râde la urmă.
- Veștile rele circulă ...
- Copiii cresc ... în ograda vecinului.

CU OCHII ÎN PATRU!

ușor	mult
repede	încet
puțin	bine
des	

17. Completează enunțurile cu adverbe de mod adecvate contextului.

a) Mihaela a citit romanul ...	f) Mircea Eliade citea ...
b) Elevii au răspuns ...	g) Profesorul a vorbit cu el ...
c) Sora mea vorbește ...	h) Părinții ne ajută ...
d) Sportivii se îmbracă ...	i) Cărțile interesante se citesc ...
e) Mama a revenit ...	j) Prietenul meu vorbește ...

18. Transformă enunțurile astfel, încât adjectivul să devină adverb de mod.

MODEL: Gabriela a scris un mesaj **frumos**.

Gabriela a scris **frumos**.

a) A fost o călătorie minunată.	...
b) Victor are o vorbire clară.	...

- c) El a dat un răspuns afirmativ. ...
 d) Am avut o discuție colegială. ...
 e) Bunicul face glume reușite. ...

19. Transformă, apoi scrie enunțurile.

MODEL: Eu vorbesc limba română. → Eu vorbesc românește.

- a) Eu învăț să vorbesc în limba bulgară. ...
 b) Eu citesc în limba ucraineană. ...
 c) Eu comunic ușor în limba găgăuză. ...
 d) Eu scriu în limba rusă. ...

19.1. Scrie enunțurile transformate la persoana a doua plural.

20. Scrie un text, din 6-7 enunțuri, în care să relatezi despre o carte citită. Utilizează și adverbe de mod. Vezi reperele din caseta I, pagina 159.

MODEL:

Am citit cartea *Minunea* de R.J. Palacio. Mi-a plăcut **mult**. August, personajul principal, este un băiat de 10 ani, care are o deformare facială din naștere. El este respins **mereu** de către colegi. Dar, până la urmă, se împrietenește cu toți.

Cartea ne învață, **bineînțeles**, să nu judecăm **adesea** după aparențe.

21. Lucrați în echipe. Aduceți argumente pro sau contra deciziei tatălui lui Mircea Eliade de a nu-i permite să citească alte cărți în afară de cele de școală.

Argumente pro		Argumente contra	
1.	...	1.	...
2.	...	2.	...

CREEAZĂ!

22. Argumentează de ce adultul Mircea Eliade considera că anii în care avea dreptul să citească doar cărți pentru școală au fost „ani pierduți”?

23. Prezintă, în 6-7 enunțuri, ultima carte pe care ai citit-o.

REPERE:

- aspectul exterior (coperta I, autorul, titlul, cotorul, coperta a IV-a);
- detalii de interior (foaia de titlu, cuprinsul, numărul de pagini);
- conținutul cărții (personaje, locuri, idei, valori promovate, sentimente transmise).

24. Recomandă-le colegilor, în 4-5 enunțuri, cartea care te-a impresionat cel mai mult.

25. Citește informația și spune dacă ai trăit o situație asemănătoare. Relatează, în 5-6 enunțuri, despre această experiență.

Cine n-a citit niciodată pe ascuns, sub plapumă, la lumina unei lanterne de buzunar, fiindcă tata, mama sau vreo altă persoană grijulie a stins lumina? Motivul era bine intenționat că acum trebuie să dormi, căci mâine te scoli devreme.

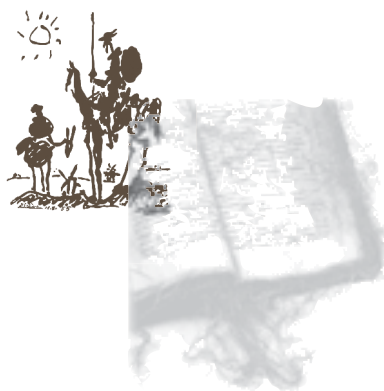
Michael Ende

26. Spune care dintre afirmațiile propuse redă cel mai fidel mesajul textului „Cele dintâi lecturi”.

- a) „Că nu este alta și mai frumoasă, și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților.” – Miron Costin
- b) „Nu poți deschide o carte și să nu înveți ceva.” – Confucius
- c) „Probabil că nu există zile mai fericite din copilărie ca acelea petrecute citind o carte extraordinară.” – Marcel Proust

27. Citește sugestiile de lectură pentru adolescenții de vârsta ta. Recomandă-le colegilor una dintre cărțile pe care le-ai citit. Argumentează.

Alice în Țara Minunilor, Lewis Carroll
Pippi Șosețica, Astrid Lindgren
Mowgli, Rudyard Kipling
Ivanhoe, Walter Scott
Ultimul mohican, James Fenimore Cooper
Romanul adolescentului miop, Mircea Eliade
Eu, Robotul, Isaac Asimov
Mary Poppins, Pamela Lyndon Travers
Robinson Crusoe, Daniel Defoe
Mizerabilii, Victor Hugo
Insula misterioasă, Jules Verne
Micul Prinț, Antoine de Saint-Exupéry

28. Alcătuiește o listă din cel puțin cinci cărți pe care le-ai citit tu și le recomanzi colegilor. Argumentează-ți selecția.

29. Lucrați în perechi. Alegeți una dintre temele propuse, pe baza căreia să realizați un dialog din 8-9 replici. Utilizați și adverbe de mod.

- a) Cartea în care aș dori să fiu un personaj.
- b) Cartea pe care aș recomanda-o unui prieten.
- c) Cartea care oferă un frumos exemplu de prietenie.

MODEL:

— Îți recomand cartea: „Fetița căreia nu-i plăcea numele său”, de Elif Shafac. Ai citit-o?

— Nu! Despre ce este cartea?

— Despre o fetiță cu numele Sakız Sardunya, căreia îi plăcea mult lectura, dar nu-i plăcea numele său, deoarece colegii o ironizau pentru numele ei ciudat.

— Care era problema cu numele fetei?

— În traducere din limba turcă, acesta înseamnă „Mușcată curgătoare”.

— Prin ce te-a impresionat cartea?

— Personajele trec **adesea** prin multe aventuri, eșecuri și victorii, fiind nevoite să ia decizii corecte cu privire la drumul pe care să-l aleagă ca să-și atingă scopul.

— Ce ai învățat din această carte?

— Din această carte am învățat că trebuie să te accepți **mereu** așa cum ești, să ignori răutățile altora, să-ți urmezi **insistent** pasiunile, să-ți pui **mereu** imaginația la încercare.

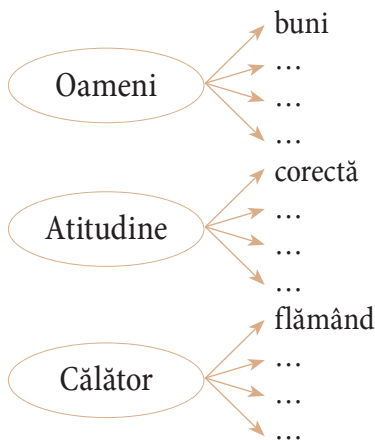
Personajul îndrăgit (I)

1. Citește îmbinările de cuvinte. Pronunță corect diftongii [oa], [ea]. Alcătuieste enunțuri cu unele îmbinări.

Salcie pletoasă, a scoate pâinile, a-și da seama, călător străin, oameni buni, parte dreaptă, a mânca împreună, împărțea dreaptă, a bea apă.

2. Alcătuieste îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

3. Alcătuieste enunțuri cu expresiile:

- din vorbă-n vorbă;
- de la o vreme;
- a da bună ziua;
- a face parte dreaptă;
- a-și căuta de drum.

4. Formează enunțuri cu perechile de antonime de la rubrica **Nota bene!**

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

trei – tustrei – întreit
 parte – a împărți – împărțire
 mâncare – a mânca – mâncat
 vedere – revedere – a se revedea
 dispreț – a disprețui – disprețuit
 întâmplare – întâmplător – a se întâmpla

Sinonime

vreme = timp
 a zice = a spune
 a judeca = a condamna

Antonime

zi ≠ noapte
 a începe ≠ a termina
 dispreț ≠ admirație
 cunoscut ≠ necunoscut
 mulțumire ≠ nemulțumire

Compară!

sfânt – святой
 a primi – принять

Acte comunicative

Exprimarea atitudinii

Îmi place acest personaj, pentru că...
 Mi-a plăcut acest personaj, deoarece...
 Este un personaj...
 M-a uimit prin...
 Am îndrăgit acest personaj, fiindcă...
 Este un personaj minunat/neobișnuit!
 Ai/ați citit această carte?
 Îți/vă place cartea aceasta?
 Fantastică carte!
 Ce gen de cărți îți place cel mai mult?
 Prefer să citesc...
 E o carte solicitată de către adolescenți.
 Cum crezi, de ce?
 În opinia mea, este o carte pe care...

5. *Lecturează fragmentul și spune de ce era nemulțumit călătorul cu două pâini.*

Cinci pâini

(text prescurtat și adaptat)

Doi oameni, cunoscuți unul cu altul, călătoreau odată, vara. Unul avea trei pâini și celălalt, două pâini. De la o vreme, fiindu-le foame, se opresc la umbra unei sălcii pletoase, scoate fiecare pâinile ce le aveau și încep să mănânce împreună.

Când au scos pâinile, un al treilea drumeț, necunoscut, se oprește lângă dâșii, dându-le ziua bună. Apoi se roagă să-i dea și lui ceva de mâncare, căci e tare flămând.

— Poftim, om bun, au zis cei doi drumeți călătorului străin; căci **unde** mănâncă doi, mai poate mânca și al treilea.

Călătorul străin, flămând **cum** era, s-a așezat jos lângă cei doi, și încep a mânca cu

toții pâine goală și a bea apă rece. Și mănâncă tustrei, și mănâncă pâna ce termină de mâncat toate cele cinci pâini.

După ce-au terminat de mâncat, călătorul străin scoate cinci lei din pungă și-i dă, din întâmplare, celui care a avut trei pâini, zicând:

— Primiți, vă rog, oameni buni, această mică mulțumire de la mine, pentru că mi-ați dat de mâncare la nevoie.

Cei doi nu prea voiau să primească, dar, după multă insistență din partea celui de-al treilea, au primit. Apoi, călătorul străin și-a luat la revedere, căutându-și de drum. Ceilalți au rămas puțin sub salcie, la umbră. Și, din vorbă-n vorbă, cel ce-a avut trei pâini îi dă doi lei celui cu două pâini, zicând:

— Ține, frate, partea dumată. Ai avut două pâini, ia doi lei. Și mie îmi opresc trei lei, fiindcă am avut trei pâini.

— Cum așa?! zise celălalt cu dispreț; de ce doar doi lei și nu doi și jumătate? Trebuie făcută parte dreaptă!

— Mai dreaptă împărțea decât aceasta nu cred că se mai poate...

— Ba nu, prietene, zise cel cu două pâini. Nu mi-ai făcut parte dreaptă. Haide să ne judecăm, și **cum** va zice judecata, așa va rămâne.

— Haide și la judecată, zise celălalt, dacă nu te mulțumești...

După Ion Creangă

LEXIC

pletos – *aici:* ветвистый

drumeț – *sin.:* călător

flămând – голодный

străin – *sin.:* necunoscut

pungă – *aici:* săculeț în care se țin banii

umbră – тень

din vorbă în vorbă – слово за слово

din întâmplare – *sin.:* întâmplător

cu dispreț – с презрением

a se cuveni – *sin.:* a avea dreptul

a judeca – судить

bună pace – *aici:* вот и всё

REPRODU!

6. Identifică în text enunțurile în care:

- a) se spune unde au mâncat călătorii;
- b) este vorba despre rugămintea drumețului al treilea;
- c) se arată cum le-a mulțumit cel de-al treilea călător pentru mâncare;
- d) se spune cum au împărțit banii câștigați cei doi călători.

7. Lucrați în perechi. Citiți expresiv dialogul dintre cei doi drumeți.

8. Citește fragmentul:

- a) în care se arată nemulțumirea călătorului ce a avut două pâini;
- b) ce reflectă hotărârea celor doi călători;
- c) care ți-a plăcut cel mai mult.

9. Răspunde la întrebări:

- a) De ce s-au așezat cei doi călători la umbra unei sălcii?
- b) Ce i-a rugat cel de-al treilea călător?
- c) Cum au împărțit banii cei doi drumeți?
- d) De ce călătorul care avea două pâini a rămas nemulțumit de împărțirea banilor?

REZUMĂ!

10. Formulează întrebări asupra conținutului povestirii, pe baza reperelor:

Când?

Unde?

Care?

Cine?

Cu cine?

10.1 Propune-i colegului/colegei să răspundă la ele.

11. Alcătuieste enunțuri cu fiecare dintre cuvintele propuse.

leu (monedă) – **leu** (animal)

dar (talent) – **dar** (cadou)

dreaptă (linie dreaptă) – **dreaptă** (împărțire corectă)

gol (copac gol) – **gol** (pahar gol)

12. Identifică în text expresiile cu sensul:

a merge mai departe;

a împărți egal;

a discuta;

a-și lua rămas-bun.

13. Cele mai îndrăgite povești ale lui Ion Creangă au fost animate de către echipa de producție „Kreyon”. Printre ele se numără și povestirea „Cinci pâini”. Vizionați primul fragment din povestire, până la minutul 3'37. Lucrați în perechi. Completați tabelul cu informațiile solicitate.

Cuvinte pe care le aud pentru prima dată	Deosebiri dintre textul citit și cel vizionat
1.	1.
2.	2.
3.	3.

14. Alcătuieste planul textului citit.

14.1 Redă conținutul textului pe baza planului alcătuit. Vezi reperele din caseta C, pagina 158.

15. Propune un titlu pentru fragmentul întâi al povestirii „Cinci pâini”. Argumentează.

16. Spune care dintre cei trei călători este personajul tău preferat. Argumentează.

16.1. Selectează cuvintele care îl caracterizează pe călătorul cu două pâini. Caracterizează personajul, în 4-5 enunțuri, folosind cuvintele selectate.

serios
orgolios
educat

curajos
lacom
ordonat

nemulțumit
binevoitor
îndrăzneț

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Adverbe pronominale interogative și relative

Reține!

De unde provine cuvântul adverb?	Cuvântul adverb provine din limba latină și este compus din <i>ad</i> (pe lângă) și <i>verbum</i> (verb).
Ce exprimă adverbele pronominale?	Adverbele pronominale exprimă indirect, prin raportarea la context, caracteristica sau circumstanța în care se desfășoară o acțiune.
Care este funcția adverbelor interogative și a celor relative?	Adverbele interogative introduc propoziții interogative, iar cele relative stabilesc relația dintre propoziții.
Adverbe interogative: <i>cum?</i> <i>unde?</i> <i>când?</i> <i>cât?</i> <i>încotro?</i>	Exemple de utilizare: Cum este acest personaj? Unde vrei să călătorești? Când vei merge la librărie? Cât ai stat la bibliotecă? Încotro te grăbești?
Adverbe relative: <i>cum,</i> <i>unde,</i> <i>când,</i> <i>cât,</i> <i>încotro.</i>	Exemple de utilizare: Cum îți vei așterne, așa vei dormi. Am întrebat-o unde a pus cărțile. El citește doar atunci când are timp. Voi explica atât cât trebuie. Nu știu încotro a plecat.

17. Identifică în enunțurile de mai jos adverbele interogative și relative.

a) Sunt mulți ani de când nu ne-am văzut.	d) N-am cum să cumpăr această carte.
b) Unde este biblioteca?	e) Atunci voi veni când mă vei chema.
c) Cum dai, așa primești.	f) Când citești cartea?

- g) Cât costă rucsacul?
 h) N-am când să termin proiectul.
- i) Ai unde pleca în vacanță?
 j) Când îmi merge bine, toți sunt cu mine.

18. Continuă enunțurile, ținând seama de context.

- a) Voi face așa cum ...
 b) Am pus actele acolo unde ...
 c) Atunci îți voi telefona când ...
 d) Oprește acolo unde ...
 e) Vei lucra cât ...
 f) A citit textul cum ...
- g) Am hotărât să plecăm unde ...
 h) El va proceda cum ...
 i) Ei vor citi zilnic cât ...
 j) Atunci a răspuns la telefon când ...
 k) Ei se odihnesc în vacanță acolo unde ...
 l) Vei merge la antrenament când ...

19. Completează frazele cu adverbele relative corespunzătoare.

- a) Voi scrie atât ... mi-ai cerut.
 b) S-a dus acolo ... l-ai rugat.
 c) Voi porni atunci ... îmi va spune.
 d) Am făcut totul ... ai zis.
 e) Așa voi face ... ai ordonat tu.
 f) Te vei duce ... te-am rugat?
- g) A recitat poezia așa ... i-am sugerat eu.
 h) A fost la muzeu atunci ... l-ai sfătuit tu.
 i) Într-acolo m-am uitat ... a parcat mașina.
 j) Voi veni la tine ... voi avea timp.
 k) Am pus cartea acolo ... o poți găsi.
 l) Atunci îți voi scrie ... voi avea timp.

20. Răspunde complet la întrebări, utilizând adverbe relative.

MODEL: Când îmi vei aduce cartea? → Atunci când îmi vei spune.

- a) Unde te vei odihni?
 b) Cum este această carte?
 c) Cât va dura spectacolul?
 d) Încotro te-ai pornit?
 e) Când vei termina proiectul?
- f) Cât ai plătit pentru cursuri?
 g) Încotro te grăbești?
 h) Cum ai ajuns la bunici?
 i) Unde te întâlnești cu colegii?
 j) Cât ai de așteptat?

21. Alcătuieste întrebări pentru răspunsurile de mai jos. Utilizează adverbe interogative și relative.

- ...
 — Voi sta aproximativ trei ore.
 — ...
 — Aștept un coleg de 30 de minute.
 — ...
 — Eu am revenit pentru două zile.
- ...
 — Am cartea de la colega mea.
 — ...
 — Eu sunt din orașul Ungheni.
 — ...
 — El vorbește bine românește.

22. Completează proverbele cu adverbele relative lipsă.

- 1) ... doi se ceartă, al treilea câștigă. 2) ... dai, atâta ai. 3) ... îi lucrul, așa-i și plata.
 4) ... ți-i mintea, așa-i și îmbrăcămintea. 5) ... mănâncă doi, mănâncă și al treilea.
 6) ... nu-i cap, vai de picioare!

23. Alcătuieste un text coerent, din 5-6 enunțuri. Utilizează adverbe relative și interogative.

MODEL:

Irina este colega mea. Recent mi-a spus că vrea să fim prietene. **Cum** să fim prietene? Ea vorbește cu mine doar atunci **când** are nevoie. Nu înțeleg **încotro** se grăbește mereu. Oare **când** va avea timp și pentru mine?

CREEAZĂ!

24. Propune o soluție pentru rezolvarea conflictului apărut între cei doi călători.
- 24.1. Argumentează care dintre poveștile lui Ion Creangă este povestea ta preferată.
25. Amintește-ți textele citite în clasa a VI-a și răspunde argumentat la întrebări.

REPERE:

- Cele patru piersici, parabolă;
 - Pârția, Ion Druță;
 - Lumea furnicilor, Constantin Dragomir;
 - Întâlnirea cu Joy, Eugen Doga.
- a) Ce personaj ți-a plăcut cel mai mult?
 - b) Ce calități ale personajului apreciezi?
 - c) Prin ce te-a impresionat acesta?
 - d) Ce lecție ai învățat de la acest personaj?

26. Spune care este personajul tău îndrăgit dintre cele enumerate. Ce calități are acesta?

Personaje: Alice, Robinson Crusoe, Nică, Micul Prinț, Mowgli.

Calități: perseverent, sânguincios, copilăros, curajos, politicos, iubitor, dezinteresat, ager la minte, rușinos, laconic, inventiv, vesel, activ, sociabil, muncitor, poznaș, blând, curios, fricos, personaj fantastic, cu suflet mare, cu o imaginație bogată.

27. Argumentează cum preferi să citești o carte: în mod tradițional sau în variantă electronică.
28. **Situație de comunicare:** Vrei să participi la concursul de lectură, organizat în cadrul școlii în care înveți. Una dintre probele concursului constă în prezentarea unui personaj îndrăgit dintr-o carte citită în mod particular. Prezintă personajul îndrăgit în 6-7 enunțuri. Vezi reperele din caseta D, pagina 158.

Titlu și autorul cărții

Numele personajului

Date generale

Acțiuni relevante

Calități importante

Relația cu alte personaje

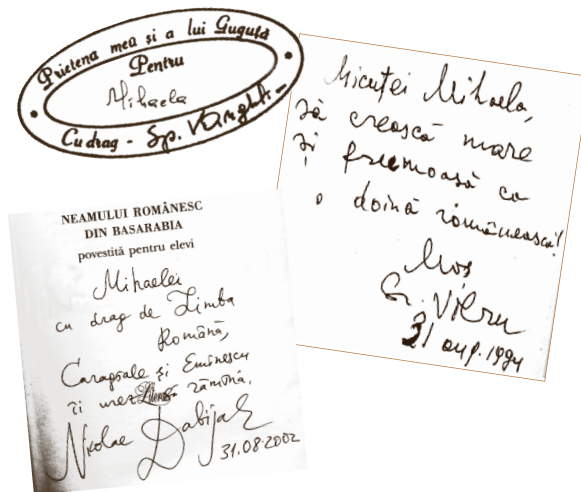
29. Citește poezia și spune dacă ești de acord cu poetul: timpul într-o bibliotecă este altul decât cel din afara ei. Argumentează.

* * *

dacă n-ar fi, nu s-ar povesti,
dar este:
timpul dinlăuntrul unei biblioteci
este altul decât cel din afara ei,
aici, într-o zi, crești cât alții, din afară,
într-un an, într-un veac, într-o viață.

Vasile Romanciuc

30. Citește conținutul autografelor care i-au fost oferite Mihaelei. Care dintre ele ți-a plăcut mai mult? Cine sunt autorii autografelor? Ce știi despre acești scriitori?

Personajul îndrăgit (II)

1. Citește cuvintele. Pronunță corect sunetele [d], [t], [n]. Alcătuiește enunțuri cu unele cuvinte.

Pâine, oaspete, dreptate, a veni, înainte, dumneata, a nedreptăți, liniștit, judecător, prieten, adevărat, pretutindeni.

2. Alcătuiește enunțuri cu expresiile propuse:

- a ține minte;
- a ține de mână;
- a ține un jurnal;
- a-și ține lacrimile;
- a ține un discurs.

3. Încadrează în enunțuri următoarele cuvinte, ce au sensuri diferite:

{ bine – (substantiv)
{ bine – (adverb)

{ drept – substantiv (știință)
{ drept – adjectiv (antonimul lui stâng)

4. Citește proverbele. Numește echivalentele lor în limba maternă.

- Nemulțumitului i se ia darul.
- Cine vrea să înșele se înșală.
- Cinste dai, cinste găsești.
- Cinstea e o calitate rară.
- Cinstea nu se cumpără, nici nu se vinde.
- Cinstea valorează mai mult decât banul.
- Dreptatea niciodată nu pierde.
- Dreptatea nu primește milă.
- Dreptatea își va găsi locul.

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

uimire – a uimi – uimit
mirare – a se mira – mirat
drum – drumet – drumetie
oaspete – ospitalier – a ospăta
parte – a împărți – împărțit
a se rușina – rușinat – rușine
judecatorie – judecător – a judeca

Sinonime

liniștit = calm
a zice = a spune
mulțumit = satisfăcut
pretutindeni = peste tot

Antonime

a ieși ≠ a intra
a începe ≠ a termina
mulțumit ≠ nemulțumit
dreptate ≠ nedreptate
a îndreptăți ≠ a nedreptăți

Compară!

a dăru – дарумъ
plată – плата
în veci – во веку

Acte comunicative

Exprimarea opiniei

Care este personajul tău îndrăgit?
Personajul meu îndrăgit este judecătorul.
Cum a procedat judecătorul?
Judecătorul a procedat corect.
Ce părere ai despre călătorul nemulțumit?
Opinia mea este că...
Ți-a plăcut concluzia judecătorului?
Desigur! Mi-a plăcut mult!
Ce putem învăța din cărți?
Putem învăța multe lucruri utile.
Ce carte ai recitat?

Cinci pâini

(partea a II-a)

[...] Și așa, pornesc ei la drum. Și cum ajung la judecătorie, încep să povestească întâmplarea, pe rând fiecare.

Judecătorul, după ce i-a ascultat pe amândoi cu atenție, i-a zis celui cu două pâini:

— Și nu ești mulțumit de împărțirea ce s-a făcut, omule?

— Nu, domnule judecător, zise nemulțumitul; noi n-am avut de gând să luăm plată de la drumețul străin pentru mâncare, dar, dacă s-a întâmplat așa, trebuie să împărțim în două ceea ce ne-a dăruit oaspetele nostru.

— Dacă e vorba de dreptate, zise judecătorul, apoi înapoiază-i un leu acestui om, care spui că a avut trei pâini.

— Domnule judecător! Eu am venit înaintea judecății să se facă dreptate, însă văd că dumneata și mai tare mă nedreptățești.

— Așa ți se pare dumitale, zise judecătorul liniștit, dar ascultă, să vezi că nu-i așa. Ai avut dumneata două pâini?

— Da, domnule judecător, două am avut.

— Tovarășul dumitale a avut trei pâini.

— Da, domnule judecător.

— Adineaori, mi-ai spus că ați mâncat toți la fel de mult.

— Așa este, domnule judecător.

— Acum, să vedem care și câtă pâine a mâncat. Să zicem că s-a tăiat fiecare pâine în câte trei bucăți la fel de mari: câte bucăți ai fi avut dumneata, care spui că ai avut două pâini?

— Șase bucăți aș fi avut.

— Dar prietenul dumitale, care spui că a avut trei pâini?

— Nouă bucăți ar fi avut, domnule judecător.

— Acum, cât fac la un loc șase bucăți și nouă bucăți?

— Cincisprezece bucăți, domnule judecător.

— Câți oameni au mâncat aceste bucăți de pâine?

— Trei oameni.

— Bine! Câte bucăți îi revin fiecărui om?

— Câte cinci bucăți, domnule judecător.

— Acum, ții minte câte bucăți ai fi avut dumneata?

— Șase bucăți aș fi avut.

— Dar de mâncat, câte ai mâncat dumneata?

— Cinci bucăți, domnule judecător.

— Și câte ți-au rămas?

— Numai o bucată.

— Ții minte câte bucăți de pâine ar fi avut tovarășul dumitale?

— Nouă bucăți, domnule judecător.

— Și câte a mâncat el?

— Cinci bucăți, ca și mine.

— Dar câte i-au rămas?

— Patru bucăți, domnule judecător.

— Bine! Acum ne vom înțelege cât se poate de bine. Deci, dumitale ți-a rămas numai o bucată, iar prietenului dumitale, patru bucăți. La un loc fac cinci bucăți?

— Întocmai, cinci bucăți.

— Este adevărat că aceste bucăți de pâine le-a mâncat oaspetele dumneavoastră, care spui că v-a dat cinci lei drept mulțumire?

— Adevărat este, domnule judecător.

— Așadar, dumitale ți se cuvine doar un leu, fiindcă doar o bucată de pâine ți-a rămas. Iar tovarășului dumitale i se cuvin patru lei, fiindcă i-au rămas patru bucăți de pâine. Acum, înapoiază-i tovarășului dumitale un leu.

Văzând că nu mai are încotro, i-a înapoiat un leu tovarășului său și a plecat rușinat.

Cel cu trei pâini însă, uimit de așa judecată, i-a mulțumit judecătorului și apoi a ieșit, zicând cu mirare:

— Dacă ar fi pretutindeni asemenea judecători, cei ce n-au dreptate n-ar mai îndrăzni în veci să vină la judecată. [...]

Ion Creangă

După Ion Creangă

LEXIC

judecătorie – суд
a împărți – делить
oaspete – *sin.*: invitat
a înapoia – *sin.*: a întoarce
adineaori – nu demult
a ține minte – *sin.*: a nu uita
a se cuveni – a avea dreptul la ceva

a avea de gând – намереваться
întocmai – *sin.*: exact, la fel
nedreptățit – обиженный
rușinat – пристыженный
uimit – потрясённый
mirare – удивление

REPRODU!

6. Citește textul pe roluri împreună cu colegul tău/colega ta.
7. Identifică în text enunțurile ce conțin echivalentele expresiilor:

если бы везде были такие судьи;

ушёл пристыженным;

не имеет выхода.

8. Vizionați al doilea fragment din povestirea „Cinci pâini”, de Ion Creangă, începând cu minutul 3'37, apoi răspundeți la întrebări.
- a) Ce l-a întrebat judecătorul pe omul care a avut două pâini?
 - b) Cum dorea călătorul care a avut două pâini să fie împărțiți banii?
 - c) Cum i-a demonstrat judecătorul călătorului „nedreptățit” că nu are dreptate?
 - d) Câți lei trebuia să înapoieze drumețul care a avut două pâini. De ce?
 - e) Ce concluzie a tras călătorul cu trei pâini?
9. Demonstrează, pe baza textului, că cel de-al doilea călător și-a înțeles greșeala.

REZUMĂ!

10. Alcătuieste enunțuri cu fiecare dintre cuvintele propuse:

nouă (numeral) – **nouă** (adjectiv);

s-a făcut de rușine – pâinea **sa**;

v-a împărțit – **va** fi bine;

ții minte – **ți-i** foame.

11. Redă conținutul fragmentului al doilea al povestirii pe baza planului.

PLAN: • Expunerea problemei.

- Nemulțumirea călătorului cu două pâini.
- Judecată dreaptă.
- Concluzia judecătorului.
- Uimirea călătorului cu trei pâini.

12. Lucrați în echipe a câte 3 persoane. Dramatizați un fragment de text. Vedeți reperele din caseta F, pagina 159.

13. Caracterizează-l pe judecător în 5-6 enunțuri.

REPERE: Om deștept, om cinstit, multă răbdare, metodă eficientă.

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Utilizarea pronumelor personale la cazul dativ

Numărul	Cazul nomina- tiv	Cazul dativ (cui?)		Exemple de utilizare
		Formele		
		accentuate	neaccentuate	
Singular	eu	mie	îmi, mi, mi-, -mi	Mie îmi place cartea <i>Cei trei muschetari</i> . Mi s-a oferit o carte rară. Ștefan mi -a dăruit o agendă. Nu- mi mai telefona!
	tu	ție	îți, ți, ți-, -ți	Ți s-a făcut dreptate. Ți -a plăcut spectacolul? Nu- ți face griji! Îți place atitudinea judecătorului?
	el, ea	lui, ei	îi, i, i-, -i	Lui i -au demonstrat că nu are dreptate. Eu ii explic problema. Ei i -am dat răspunsul așteptat. Judecătorul i -a spus adevărul. Călătorul i -a înapoiat un leu.
Plural	noi	nouă	ne, -ne, ne-, ni, ni-	Nouă ne place să citim în vacanță. Dați- ne caietele! Ei ne -au propus să citim această carte. Ni s-a explicat problema. Ni -l prezinți pe prietenul tău?
	voi	vouă	vă, -vă, v-, vi, vi-	Vi s-a citit mesajul? Vă place acest personaj? Aducându- vă o veste bună, v -ați bucurat. V -au spus noutatea?
	ei, ele	lor	le, le-, -le, li, li-	Lor le aducem mulțumiri. Copiilor le este dor de mama. Le -am adus cărțile solicitate. Dă- le această carte! La școală li se cere să fie atenți. Am înțeles că li -i drag să citească.

14. Identifică în text și citește câteva enunțuri ce conțin pronume personale la cazul dativ. Pune întrebarea **cui?** și răspunde la ea.

MODEL: — Noi trebuie să împărțim în două ceea ce **ne**-a oferit oaspetele nostru.

→

Cui i-a oferit?
Nouă ne-a oferit.

15. Completează enunțurile cu pronume personale la cazul dativ.

- a) Am vrut să le spun ... de ce mi-a plăcut cartea.
- b) ... îmi place personajul principal din cartea „Coliba unchiului Tom”.
- c) Mama ... citea povești în fiecare seară.
- d) Mihaela ... -a cumpărat bilet de avion verișoarei.
- e) Judecătorul nu ... -a făcut dreptate călătorului cu două pâini.

16. Răspunde la întrebări, folosind pronume personale neaccentuate.

Ce vrei să-**mi** povestești? → Vreau să-**ți** povestesc o parabolă.

- a) Ce să-**ți** aduc din Franța? →
- b) Puteți să-**mi** aduceți cartea? →
- c) Ce **le**-a spus tatăl feciorilor? →
- d) **Vă** place acest personaj? →

17. Modifică enunțurile la aceeași persoană, numărul plural.

Eu **ți**-am răspuns la mesaj. → Noi **v**-am răspuns la mesaj.

- a) Tu **mi**-ai răspuns la telefon. →
- b) Eu **îți** mulțumesc pentru surpriză. →
- c) Ea **îi** povestește fratelui său romanul „Peter Pann”. →
- d) Tu **mi**-ai trimis o carte. →
- e) El **ți**-a adus o invitație. →

18. Alcătuieste enunțuri, folosind verbele de mai jos. Utilizează și pronume personale la cazul dativ.

a împărți, a dăru, a spune, a răspunde,

a mulțumi, a da, a se cuveni, a înapoia.

19. Descoperă pronumele personale accentuate și neaccentuate „ascunse” în cuvintele ce urmează: televizor, fetei, feciorilor, viață, a împărți, miere, frații, copile, liniște, mirați, vise, colivie, păsările, nimic, neam, bătrâneți, puii, moștenirea.

MODEL: livadă → **livadă**

19.1. Alcătuieste 2-3 enunțuri cu unele dintre ele.

20. Citește expresiile. Reține-le.

(Nu) **Mi**-e
Ți-e
Lui îi este
Ei îi este

sete
somn
frig
bine
dor
drag

(Nu) **Ne** este
Vă este
Lor le este

foame
cald
rău
drag
urât
plăcut

20.1 Încadrează unele expresii în enunțuri.

20.2 Alcătuieste minidialoguri cu expresiile date.

MODEL: — Gabriel, **ți**-e foame? — Copii, **vă** este dor de bunica?
— Nu, nu **mi**-e foame. **Mi**-e sete. — Desigur, **ne** este dor.

CREEAZĂ!

21. *Scrive care au fost răspunsurile călătorului „nedreptățit”.*

- Tot mai crezi că ai fost nedreptățit?
- ...
- Ce ai înțeles din cele întâmplate?
- ...
- Cum vei proceda în cazuri asemănătoare?
- ...
- Cum crezi, există dreptate pe lume?
- ...

22. *Spune prin ce te-a impresionat povestirea dată.*

23. *Asociază calitățile morale ale judecătorului cu una dintre culori. Argumentează.*

24. *Lucrați în echipe. Faceți un poster, folosind desene și calcule matematice pentru a ilustra cum judecătorul a făcut dreptate. Prezentați-l.*

25. *Scrive replicile lipsă. Încscenează dialogul împreună cu colegul/coleaga.*

- ...
- Personajul meu preferat este Micul Prinț.
- ...
- Autorul cărții este scriitorul francez Antoine de Saint-Exupéry.
- ...
- Eu am îndrăgit acest personaj, pentru că Micul Prinț este neobișnuit, fiind locuitor al unui asteroid. A ajuns pe pământ, în deșertul Sahara, deoarece îi plăcea să călătorească.
- ...
- Din această carte am învățat că noi vedem clar lucrurile numai cu inima, deoarece ceea ce este esențial este invizibil ochilor.

26. *Citiți condițiile activității propuse. Desfășurați această activitate în clasă, astfel veți aduna sugestii de lectură oferite de către colegi.*

- a. Fiecare elev are în față o foaie de hârtie pe care își notează numele și prenumele.
- b. Apoi, foile se transmit pe cerc, în direcția acelor de ceasornic.
- c. Fiecare elev scrie pe foaia primită un titlu de carte care, după părerea sa, merită să fie citită.
- d. Este obligatoriu ca toate foile să treacă pe la fiecare elev și pe fiecare foaie primită să se noteze un titlu de carte.
- e. Se vor citi cu voce tare listele obținute și se vor discuta sugestiile de lectură acumulate.

27. *Numește două cărți care, în opinia ta, ar trebui citite neapărat de către fiecare adolescent. Argumentează-ți opinia.*

Preferințe muzicale

1. Citește corect îmbinările de cuvinte. Alcătuieste enunțuri cu îmbinările evidențiate.

Eveniment muzical, Orheiul Vechi, bucate delicioase, **concert spectaculos**, **instrument exotic**, orchestre cunoscute.

2. Reține!

Horă

Ie

Meșteșug

3. Tradu cuvintele evidențiate în enunțurile propuse.

- Am primit în **dar** un bilet la concert. Au evoluat nu numai artiști iluștri, **dar** și debutanți.
- La festivalul **etno**folcloric au participat diferite **etni**.
- Ia este un element al **portului** popular. Eu **port** ia la sărbătorile naționale.
- Tezaurul** unui popor îl reprezintă pă-mântul, istoria și limba.

NOTA BENE!

Familiile de cuvinte

an – anual
virtuoz – virtuositate
spectacol – spectaculos
divers – diversitate – a diversifica
interpret – a interpreta – interpretat
impresie – a impresiona – impresionant

Sinonime

straie = haine
a rata = a pierde
a surprinde = a încânta
inedit = neobișnuit = nou
consacrat = faimos = celebru

Antonime

talentat ≠ mediocru
celebru ≠ necunoscut
a se bucura ≠ a se întrista

Compară!

talent – талант
spectacol – спектакль
muzical – музыкальный
festival – фестиваль

Acte comunicative

Exprimarea preferinței, admirației

Ce muzică preferi să asculți?
Îmi place muzica pop/jazzul.
Prefer muzica instrumentală.
Sunt pasionat(ă) de muzica clasică.
„Zdob și Zdub” este formația mea îndrăgită.
Ți-a plăcut concertul?
Desigur! O atmosferă extraordinară!
Admir acest interpret!
Ce muzică!
Sunt încântat(ă)!
Este o plăcere să-i asculți!
Am toată admirația pentru acest artist.

4. Citește textul și spune care este scopul festivalurilor muzicale.

Festivaluri pe gustul fiecăruia

Încarcă-te cu energia primăverii la festivalul „Mărțișor”! Anual, în luna martie, te poți bucura de **o atmosferă spectaculoasă** creată de artiști consacrați. **Cele mai talentate colective** îți vor aduce în dar spectacole etnofolclorice, melodii și dansuri populare, muzică clasică și ușoară, jazz și rock. Începe primăvara cu un mărțișor muzical!

„Mărțișor”,
Festival Internațional
de Muzică

Când ai fost ultima dată la un eveniment care să-ți taie răsuflarea? Festivalul „DescOperă” este un eveniment muzical inedit, organizat în mijlocul naturii printre stâncile Complexului Muzeal „Orheiul Vechi”. Artiștii de operă, atât din țară, cât și de peste hotare, te vor impresiona cu **cele mai faimoase melodii** din tezaurul muzical al marilor clasici.

„DescOperă”,
Festival de Muzică
Clasică în aer liber

Vrei să afli ce sunt Casa Mare, hora, trânta și muzica de calitate? Îmbracă straie de sărbătoare și vino la Holercani! Festivalul „IA Mania” îți oferă ocazia să petreci **o zi minunată** în spiritul tradițiilor strămoșești. Vei admira parada portului popular al diferitelor etnii, vei cunoaște tainele meșteșugurilor populare, vei savura **bucate delicioase** și, desigur, te vei distra în compania **îndrăgiților interpreți**.

„IA Mania”,
Festivalul Artelor
Născute din Tradiții

Ai obosit de rutina zilelor de toamnă? Atunci nu rata Festivalul „Ethno Jazz”! Vedetele jazzului din diverse țări încântă publicul prin talent și virtuozitate, fiecare concert devenind **o adevărată sărbătoare** a muzicii și diversității culturale. Cu siguranță te vor surprinde piesele interpretate la instrumente muzicale inedite, exotice, antice și chiar preistorice.

„Ethno Jazz”,
Festival Internațional
de Muzică

LEXIC

a se încărca – зарядиться

a tăia răsuflarea – захватывать дух

stânci – скалы

faimos – foarte cunoscut

tezaur – достояние

spirit – дух

artă – искусство

port popular –

meșteșug – ремесло

a savura – a mânca sau a bea ceva cu plăcere

de peste hotare – из-за границы

a surprinde – удивить

vedetă – persoană de mare talent
și popularitate

REPRODU!

5. Citește din fiecare informație enunțurile ce indică:

locul desfășurării festivalului; perioada desfășurării evenimentului;
genul de muzică promovat.

6. Identifică enunțurile adevărate (A) și false (F). Motivează-ți opțiunea, utilizând informații din text.

- A F Festivalul „Mărțișor” are loc anual, cu începere de la 1 martie.
A F La Festivalul „DescOperă” putem admira melodii moderne și clasice.
A F Festivalul „IA Mania” promovează portul popular.
A F Festivalul „Ethno Jazz” propune piese ce îmbină muzica etnică cu cea modernă.

7. Găsește în text și citește enunțurile ce conțin cuvintele cu următoarele sensuri:

în fiecare an; foarte frumos; din strămoși;
îmbrăcăminte; foarte cunoscut.

8. Răspunde la întrebări, utilizând informații din text.

Ce festival

se desfășoară:

- toamna;
- primăvara;
- vara?

are loc:

- la Chișinău;
- într-o anumită localitate;
- pe tot teritoriul republicii?

își bucură publicul cu muzică:

- clasică;
- populară și etnofolclorică;
- ușoară și modernă?

REZUMĂ!

9. Lucrați în perechi. Potrivii elementele din prima coloană cu cele din a doua coloană.

A. a fi surprins	a. atmosferă spectaculoasă
B. a impresiona	b. energie pozitivă
C. a nu rata	c. eveniment deosebit
D. a participa	d. melodii faimoase
E. a petrece	e. o zi minunată
F. a se bucura de	f. răsuflarea
G. a se încălca	g. sărbătoare a sufletului
H. a tăia	h. talent și virtuozitate

9.1. Imaginați-vă că sunteți la unul dintre festivaluri. Faceți un schimb de replici posibile, utilizând structurile formate.

MODEL: — Sunt surprins de talentul și virtuozitatea artiștilor!
M-am încălcat cu energie pozitivă.

10. Lucrați în perechi. Faceți o relatare, din 6-7 enunțuri, despre unul dintre festivalurile la care ați participat sau ați dori să participați.

MODEL: „Mărțișor” este festivalul meu îndrăgit. Evenimentul se desfășoară anual în perioada 1-10 martie. Am fost la concertul „Mugur, mugurel”, susținut de Alex Calancea Band. Aceasta este una dintre cele mai îndrăgite trupe muzicale autohtone. Artiștii au creat o atmosferă extraordinară. Cu ajutorul muzicii sale, Alex poate face seara de neuitat. Nu în zadar este considerat basistul numărul 1 din Republica Moldova.

CU OCHII ÎN PATRU!

- a avut loc
- s-a desfășurat
- au participat
- au creat o atmosferă extraordinară
- m-am încărcat cu energie
- m-am bucurat de ...

11. Examinează logourile festivalurilor și explică în ce măsură acestea reflectă specificul evenimentelor.

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Topica adjectivului

Compară! Aștept festivalul **impresionant** „DescOperă”.
Aștept **impresionantul** festival „DescOperă”.

Reține! În general, locul adjectivului este după substantivul pe care îl însoțește (artist **îndrăgit**), dar poate sta și înaintea acestuia (**îndrăgitul** artist).

Poziționarea adjectivului înaintea substantivului determinat este frecvent întâlnită în operele literare, atunci când se dorește accentuarea însușirilor unui obiect sau ale unei persoane/ființe (**mândrul** soare, o **prea frumoasă** fată).

Substantiv + adjectiv	Adjectiv + substantiv
M-a impresionat <i>peisajul</i> spectaculos . La festival vor participa <i>artiștii</i> mei îndrăgiți . <i>Viorista</i> talentată a surprins publicul. Am cunoscut <i>tradițiile</i> deosebite ale etniilor.	M-a impresionat spectaculosul <i>peisaj</i> . Vor participa îndrăgiții mei <i>artiști</i> . Talentata <i>vioristă</i> a surprins publicul. Am cunoscut deosebitele <i>tradiții</i> ale etniilor.

12. Rescrie enunțurile, schimbând topica adjectivelor.

MODEL: A sosit evenimentul mult așteptat. → A sosit mult așteptatul eveniment.

Într-o zi frumoasă de vară, am mers la Orheiul Vechi. Am admirat stâncile spectaculoase și peisajul miraculos de aici. Am avut ocazia să ascult melodii faimoase, interpretate de artiști minunați din toate colțurile lumii.

13. Completează enunțurile cu îmbinările de cuvinte potrivite contextului.

Din ... s-au constatat efectele muzicii asupra Anticii considerau că melodiile interpretate la flaut și liră tratează se tratau prin muzica corală. Dacă îți dorești ... și ..., ascultă muzică clasică!

CU OCHII ÎN PATRU!

- diverse boli
- memorie bună
- organism uman
- imaginație bogată
- insomnii insuportabile
- timpuri vechi

14. Completează tabelul după modelul propus.

Substantiv + adjectiv	Adjectiv + substantiv	Substantiv + adjectiv	Adjectiv + substantiv
bucatele delicioase atmosfera spectaculoasă colectivele talentate evenimentul inedit	delicioasele bucate		faimoasele melodii deosebitul festival cunoscutele tradiții îndrăgiții interpreți

14.1. Lucrați în perechi. Alcătuiți un dialog, din 4-6 replici, utilizând și îmbinări de cuvinte din tabel.

MODEL: — Cine a participat la festival?
— Au participat talentatele colective din toate colțurile Republicii Moldova.

CREEAZĂ!

15. Lucrați în perechi. Continuați dialogul, exprimându-vă preferința/admirația raportată la evenimentul la care ați fost.

Până la concert

- Vrei să mergi la un concert de jazz?
- Cu cea mai mare plăcere, dar ...
- ...

După concert

- Îți mulțumesc pentru invitație.
- Am fost sigur(ă) că te va impresiona.
- ...

16. Lucrați în echipe. Examinați informația și faceți colegilor o invitație la festival.

Program de jazz simfonic
Spectacol etnofolcloric

Ansamblul Național de Dansuri Populare „Joc”
Orchestra de Muzică Populară „Lăutarii”
Zdob și Zdub & Frații Advahov

Vitalie Dani • Adrian Ursu
Nelly Ciobanu • Natalia Gordienko

CU OCHII ÎN PATRU!

a se încălca cu energie
a se bucura de...
a tăia răsuflarea
a nu rata șansa
atmosfera spectaculoasă
artiști consacrați
muzică de calitate
eveniment muzical deosebit
faimoasele melodii
îndrăgitele orchestre

17. Lucrați în perechi. Realizați o prezentare Power Point despre un participant la festival.

- REPERE:**
- Interpretul/formația
 - Succese
 - Genul de muzică practicat
 - Hituri
 - Instrumente muzicale specifice
 - Opinia publicului

17.1. Evaluați răspunsurile colegilor pe baza reperelor din casetele K și L, pagina 159.

18. Alcătuiește enunțuri, utilizând reperele propuse.

MODEL: Când sunt cuprins(ă) de fericire, prefer să ascult o melodie ritmică.

19. Caută denumirile cântecelor pe YouTube. Identifică cine și ce melodie interpretează.

• Ion Suruceanu	→	<i>Hora din Moldova</i>
• Pasha Parfeni		<i>Inima mea e Moldova</i>
• Nelly Ciobanu		<i>Sânziene</i>
• „O-Zone”		<i>Dragostea din tei</i>
• „Zdob și Zdub” și Irina Rimes		<i>Acasă</i>

19.1. Exprimă, în 4-5 enunțuri, ce sentimentele ți-a trezit una dintre melodii.

20. Audiază cântecul „Primăvara”, interpretat de formația „Noroc”. Identifică instrumentele muzicale. Numește-le.

20.1. Învață cântecul împreună cu colegii. Interpretați-l.

Primăvara

Muzică: Mihai Dolgan

Versuri: Andrei Strâmbeanu

Îmi șoptește inima, inima, inima,
Simte că-i aproape primăvara.
Și nu știe nimenea, și nu știe nimenea
Gândurile mele unde zboară.
Se trezesc câmpiile, cântă ciocârliile,
Nu oprește nimeni primăvara.

Refren:

Primăvară, primăvară,
Mi-amintești a câta oară
De lumina dragostei dintâi.
Primăvară, primăvară,
Mi-amintești a câta oară
De lumina dragostei dintâi.

Trec în goană clipele, clipele, clipele,
Multe flori de-atunci se scuturară.
Ne-au crescut aripile, ne-au crescut aripile,
Și ne-am rătăcit în lumea mare.
Se trezeau câmpiile, cântau ciocârliile,
Și era ca astăzi – primăvară.

Refren:

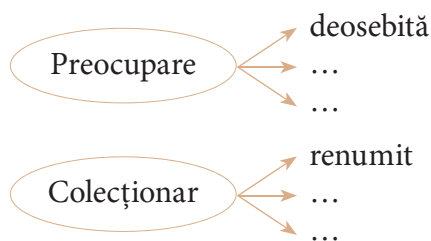
Îmi place să colecționez...

1. Citește cuvintele și îmbinările de cuvinte. Pronunță corect sunetele [c], [che], [chi], [g], [ge], [gi].

Monede vechi, cutii de chibrituri, insigne, cărți, mingi, mașini vechi de cusut, pachetele de zahăr, inteligent, pereche.

2. Formează îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

3. Stabilește sensul cuvintelor evidențiate în enunțurile de mai jos.

- Un cadou **similar** i-am făcut fratelui meu.
- Pardesiul acesta este **asemănător** cu cel al Irinei.
- Îmi place **să colecționez** jucării mici de pluș.
- Colecția** de radiere a colegei mele este impresionantă.

4. Continuă enunțurile.

- Ține** minte sfatul...
- Biblioteca mea **conține**...
- Paula **menține** legăturile de prietenie...
- Ea **reține** foarte ușor...
- Dacă dorește, **obține**...

NOTA BENE!

Familii de cuvinte

a deține – deținător
 copil – copilărie – a copilări
 colecție – colecționar – a colecționa
 preocupare – a se preocupa – preocupat

Sinonime

secol = veac
 diferit = divers
 similar = asemănător
 satisfacție = mulțumire

Antonime

mulți ≠ puțini
 identic ≠ diferit
 celebru ≠ necunoscut
 a aduna ≠ a risipi

Compară!

fotografie – фотография
 a înregistra – регистрировать
 colecționar – коллекционер
 potcoavă – подкова
 eșarfă – шарф

Acte comunicative

Exprimarea preferinței/impresiei

Îți place să colecționezi?

Da, îmi place să colecționez autografe.

Ce preferi să colecționezi?

Prefer să colecționez magneți.

Eu colecționez insigne/timbre.

Tu colecționezi cărți de buzunar?

Da! Este una dintre pasiunile mele.

Ai o colecție de clopoței?

Da! O colecție suficient de mare.

Îmi face plăcere să colecționez...

Ce colecție originală!

Colecția ta este extraordinară!

Ce colecție minunată!

5. Citește textul. Spune ce beneficii ne aduce pasiunea de a colecționa obiecte.

Colecționari pasionați

Cei mai mulți colecționari au început să **adune** obiecte încă din copilărie. Obiectele pe care aceștia le adună sunt foarte diverse: de la șervețele de masă, cutii de chibrituri, magneți, insigne, monede vechi, pixuri, cărți, timbre, autografe, jucării de pluș, pietre, clopoței, măști, ceasuri, eșarfe până la aparate de fotografiat, mașini vechi de cusut, mașini de epocă, tablouri etc.

Să colecționezi inteligent, un tip restrâns de obiecte, este o preocupare interesantă și îți aduce multă **satisfacție**. Printre colecționari întâlnim atât copii, tineri, cât și oameni în vârstă; femei, dar și bărbați, cu venituri mai mari sau mai mici.

Deținătoarea celei mai mari colecții de radiere din lume este Petra Engels din Germania. Le-a colecționat din peste 112 țări și printre cele 19.571 de radiere nu se găsește vreo pereche identică. Petra a început să le colecționeze la vârsta de 9 ani, iar colecția sa a adunat-o pe parcursul a două decenii.

În 2013, Ralf Schröder avea o colecție din 14.502 pachetele de zahăr. A început să le adune din anul 1987, iar unele dintre ele au fost produse încă în anii '50.

Petru Costin, din Republica Moldova, a adunat timp de 50 de ani cea mai mare colecție de potcoave din lume, fapt înregistrat în Cartea Recordurilor Guinness. Colecția sa **conține**

potcoave ce datează din **secolul** al XIV-lea și până în prezent.

Petru Costin s-a născut la 18 mai, de Ziua Internațională a Muzeelor, fapt cu care se mândrește. Are mai multe colecții. Adună diverse obiecte de peste 40 de ani și mai continuă. „Îmi face plăcere”, afirmă **vestitul** colecționar, care locuiește la Ialoveni, unde a deschis și un muzeu.

Avocatul mexican Asher Silva Vargas **deține** cea mai mare colecție de obiecte dedicată celebrului personaj Harry Potter. Timp de 15 ani, a adunat peste trei mii de obiecte ce ne amintesc de faimosul personaj: jucării, haine, reviste și statuete de **diferite** mărimi.

Pasiunea de a colecționa diverse obiecte te ajută să te dezvolti intelectual, dar și social, deoarece majoritatea colecționarilor discută cu persoane cu preocupări **similare**, acestea, **cunoscând** lucruri neobișnuite din domeniul ce îi interesează.

LEXIC

timbru – *sin.*: marcă

chibrituri – спички

preocupare – *sin.*: activitate

a colecționa – a aduna obiecte
de același fel

restrâns – *sin.*: limitat

venit – *aici*: доход

a conține – *sin.*: a număra, a include

a deține – *sin.*: a avea

deceniu – perioadă de zece ani

inteligent – *aici*: с умом

a dedica – посвящать

REPRODU!

6. Citește enunțurile ce conțin cuvinte evidențiate. Înlocuiește cuvintele cu sinonimele lor.
7. Recitește informația care ți-a trezit interes.
8. Răspunde la întrebări cu ajutorul textului.
 - a) Ce obiecte colecționează, de regulă, persoanele care au această pasiune?
 - b) Câte pachetele de zahăr numără colecția lui Ralf?
 - c) Cine este deținătoarea celei mai mari colecții de radiere din lume?
 - d) Pentru ce record a fost inclus Petru Costin în Cartea Recordurilor Guinness?
 - e) Cine este faimosul personaj căruia i-a fost dedicată cea mai mare colecție de obiecte?

REZUMĂ!

9. Alcătuieste enunțuri cu fiecare dintre cuvintele de mai jos.

masă (mobilă) – **masă** (cantitate)

prezent (care este de față) – **prezent** (perioadă actuală)

venit (câștig material) – **venit** (persoană care a venit)

tip (fel de obiecte) – **tip** (persoană, individ)

10. Alcătuieste întrebări, având ca repere cuvintele și numerele propuse:

9 ani;

50;

secolul al XIV-lea;

CU OCHII ÎN PATRU!

15 ani;

14.502;

țări;

Câte? Din câte?
Câți? Cât?
Când? De când? Ce?

2013;

potcoave;

colecție.

11. Completează tabelul cu informații potrivite. Redă textul, în 7-8 enunțuri, pe baza tabelului.

Prenume, nume	Țara	Obiecte colecționate	Numărul obiectelor	Alte informații
Petra Engels		Radiere	19.571	Din 112 țări, de la vârsta de 9 ani
Ralf Schröder	Germania	Pachetele de zahăr		În 2013, adună din 1987, produse în anii '50
Petru Costin	Republica Moldova		Cea mai mare colecție din lume	Timp de 50 de ani, secolul al XIV-lea, Cartea Recordurilor Guinness
Asher Silvia Vargas	Mexic	Jucării, haine, statuete	Cea mai mare colecție de obiecte	

ÎNDRUMAR DE GRAMATICĂ

Reguli frecvente de despărțire în silabe la capăt de rând

I. Despărțirea grupurilor de cuvinte și a abrevierilor

Nu se despart la sfârșit de rând, ci se trec integral pe rândul următor:

- abrevierile (ex.: UNESCO, IP LT – Instituția Publică Liceul Teoretic „Gaudeamus”);
- numele proprii de persoane (ex.: Ana Munteanu, Matei Popescu);
- numerele ordinale scrise cu cifre și litere (ex.: al V-lea, a 5-a).

II. Despărțirea cuvintelor în silabe la capăt de rând

Nr.	Regula	Exemple
1.	Se interzice de a lăsa la sfârșit sau la început de rând o secvență care nu este silabă.	tu îm-par ți , pre-o-cu-pă ri , mul-țu-mi ți , bul-ga ri , mă-r imi , co-pa ci , pă-să ri .
2.	Două litere-vocale alăturate se despart.	fi-in ță , du-e t , cro-i-tor, le-u l , po-lu-a-re, bo-u r , po-e t , con-ti-nu-ă m , tri-un ghi .
3.	Diftongii sunt alcătuiți dintr-o vocală + o semivocală. Se rostesc și se scriu în aceeași silabă. Diftongii alăturați se despart. Diftongii și triftongii se despart de vocala sau de diftongul care le precedă.	doam-nă, ce ar -tă, ca-do u , dea l , soa-re, vre i , bea u . ploa-ie, foa-ie, pro-iect, zi-u ă , ro-u ă , do-u ă , vo-ia u , tă-ia i , cre-ia o -ne.
4.	O consoană între vocale trece la silaba următoare.	ma-să, ta-x i , ma-re, va-ză, me-re, ta-re, re-ce, a-fi ș , Li-na, Do-r in , co-pa c , mo-de l , me-reu, va-se, va-ză.
5.	Două consoane între vocale se despart.	ac-t iv , az-vâ r -li, drep-ta-te.
6.	În interiorul unui cuvânt grupurile de consoane – bl, cl, br, dr, gr, hr, pl, pr, tl, tr, vr – trec în silaba următoare.	tim-br e , chi-bri-turi, pie-tr e , co-dr u , li-tr u , nea-gră, su-pl u , ca-pră, ti-tl u , prin-tr e , in-tră, de-vre-me.
7.	În interiorul unui cuvânt, atunci când avem un grup de trei sau patru consoane, acestea se despart după prima consoană.	fil-tr u , cin-st e , con-tra, vâ r -stă, cus-cr u , as-pr u , as-tr u , dez-gr o -pa, ab-str act , con-struc-tor.

12. *Transcrie 1-2 șiruri de cuvinte. Împarte-le în silabe pentru trecerea dintr-un rând în altul. Indică/spune numărul regulii de care te-ai condus.*

- Tineri, bărbați, venituri, mari, vechi, ceasuri, preocupări, măști, mașini, tricouri, cactuși, frați, coloranți, numai, tocmai, Cernăuți.
- Obiectele, munte, șervețele, potcoave, eșarfe, satisfacție, identice, a colecționa, dezvoltare, intelectual, persoană, despărțire, dreptate.
- Foarte, oameni, frumoasă, seara, ușoară, valorează, dreptatea, iunie, geam, iarnă, iepure, broască, leoaică, priveai, lupoaică.
- Restrâns, ministru, a transmite, pentru, înregistrat, interpret, strop, struț, transplant, vârstnic, monstru, distructiv, timbre.

- Ie, felie, ne aliniam, păun, aer, poezie, idee, caisă, biologie, zoologie.
- Chibrituri, fotografie, tablouri, dintre, Petru, celebru, pietre, Gabriela, republică, patru, binocluri, impresie, codru, neagră, capră, devreme, umblă, umbră, acri.
- Are, zece, pere, casă, mese, mure, Marin, Ina, temă, lină, zonă, zice, cadă, bile, vară, vise, tare, Tina, Dinu, Lora.

13. *Citește informația. Transcrie textul în caiet. Respectă regulile de despărțire în silabe la capăt de rând.*

Un nou record mondial

Petru Costin, colonel în rezervă, a înregistrat, în anul 2011, primul său record Guinness, datorită colecției sale de 3.200 de potcoave. Însă, în 2021, colecționarul a reușit să-și doboare propriul record – colecția sa, numărând circa 14 mii de potcoave. Toate potcoavele au fost adunate de pe drumuri de țară. Acest număr impresionant de obiecte de același fel i-a adus încă un certificat Guinness.

CREEAZĂ!

14. *Privește imaginile. Prezintă, într-un text din 6-7 enunțuri, o informație despre o persoană care colecționează unul dintre aceste obiecte.*

15. *Tehnica 3-2-1. Spune:*

- trei lucruri pe care crezi că trebuie să le cunoască fiecare persoană pasionată de colecționarea de obiecte;
- două lucruri care te-au uimit, privind o colecție de obiecte;
- un lucru pe care l-ai învățat și de care vei ține cont în viață, legat de pasiunea de a colecționa obiecte.

16. *Lucrați în perechi. Citiți informația, apoi discutați despre jucăriile care v-au marcat copilăria.*

Cristi Dumitru, locuitor al orașului București, are o colecție de cca 10.000 de jucării: tramvaie, trenulețe, rachete, mașinuțe, tractorașe, păpuși ș.a. Jucăriile ne rămân în memorie și ne amintim cu drag de ele. Posesorul colecției vrea să le expună într-un Muzeu al Jucăriilor. Existența unui astfel de muzeu ar oferi posibilitatea de a le arăta copiilor care au fost jucăriile părinților lor.

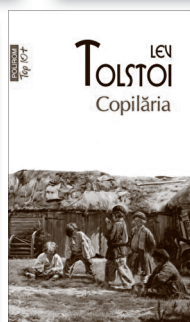
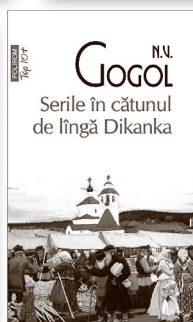
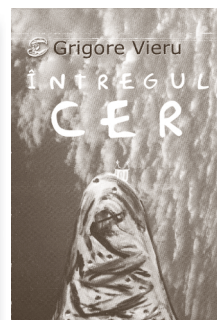
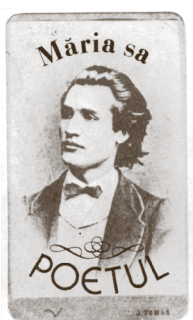
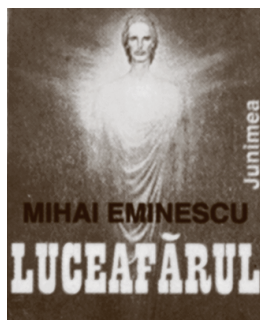
17. Dezvoltă fiecare enunț.

a) Obiectele colecționate pot fi de la monede, timbre, ... până la ... b) Colecțiile nu sunt doar o pasiune, dar și ... c) O colecție îți poate oferi informații prețioase despre ... d) Este benefic să colecționezi obiecte deoarece ... e) Un adevărat colecționar știe povestea fiecărui ... f) Adunând obiecte de același fel, poți învăța să ... g) Bucuria unui colecționar constă în ...

18. *Lucrați în perechi. Priviți imaginile ce reprezintă o mică parte dintr-o colecție de cărți de buzunar. Alcătuiți un dialog, din 8-9 replici, pe baza imaginilor.*

REPERE:

- Titlurile și autorii cărților.
- Dimensiunile cărților.
- Prezentarea grafică a copertelor.
- Opinia/impresia despre colecția de carte.
- Autori cunoscuți.
- Cărți citite.

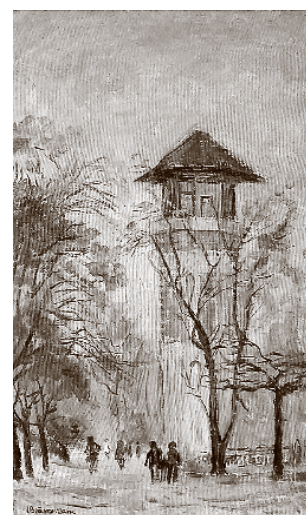

18.1. *Poemul „Luceafărul”, de Mihai Eminescu, a fost omologat de World Records Academy ca fiind cel mai lung poem de dragoste din lume – 98 de strofe. „Luceafărul”, această carte de buzunar, conține toate strofele, dar are și imagini. Cum crezi că arată această carte?*

19. *Privește tabloul pictoriței Valentina Brâncoveanu „Turnul de apă”. Descrie-l în 7-8 enunțuri.*

19.1. *Să presupunem că ești colecționar de tablouri. Alege, apoi spune numele artistului plastic din Republica Moldova ale cărui lucrări ai dori să le ai în colecția ta. Argumentează-ți alegerea în 4-5 enunțuri.*

Mihai Grecu, Andrei Sârbu, Valentina Brâncoveanu, Igor Vieru, Dumitru Peicev, Elena Bontea, Andrei Gamarț, Ada Zevin.

RECAPITULARE

1. Înlocuiește cuvintele evidențiate cu sinonimele acestora, potrivite contextului.

La începutul **secolului** al XXI-lea, în orașul Hudson, SUA, a fost lansat un proiect **inedit** – „Biblioteca stradală”. Bibliotecile stradale reprezintă un **minunat** pretext pentru **lectură**. Aceste spații de **satisfacție** literară sunt instalate în **diverse** locuri publice. Dacă **dispui** de puțin **timp**, poți lua o carte și s-o citești. Important este să o pui la loc. Dacă **dorești**, poți **dona** și tu o carte.

2. *Lucrați în perechi. Improvizați un dialog, din 8-9 replici, pe baza unei situații de comunicare.*

A. În scuarul din localitate s-a instalat o bibliotecă stradală. Ai decis să donezi câteva cărți din biblioteca personală. Discuți cu colegul tău pentru a alege cărți potrivite.	B. Vrei să organizezi concursul de lectură „Școala citește o carte”. Discuți cu colega ta, pentru a selecta cartea ce ar prezenta interes deosebit pentru lectură.

3. *Formulează întrebări pe baza textului. Propune-le colegilor tăi să răspundă la ele.*

Prima formație rock-and-roll din Republica Moldova, „Noroc”, s-a înființat în anul 1966 din inițiativa și sub conducerea lui Mihai Dolgan. În timpul spectacolelor de la Teatrul de Vară, fanii (din lipsă de bilete) urcau în copaci pentru a urmări vedetele rock’n-rollului. Primul disc al formației s-a vândut în peste 2,5 milioane de exemplare. „De ce plâng chitarele”, „Cântă un artist”, „Primăvara”, „Dor, dorule” au devenit hituri.

**CU OCHII
ÎN PATRU!**

Cum...?
Unde...?
Când...?
Cât...?

- 3.1. *Alege un enunț și împarte cuvintele în silabe pentru trecerea dintr-un rând în altul. Numește regula de care te-ai condus.*

4. *Rescrie îmbinările de cuvinte, utilizând adjectivele înaintea substantivelor.*

- a) Am îndrăgit **basmele minunate** ale lui Ion Creangă.
- b) Am aflat despre **colecția inedită** de ambalaje de ciocolată.
- c) **Personajul ciudat** Dănilă Prepeleac schimbă boii pe o pungă.
- d) Am ascultat cu plăcere piesele **interpreților** mei **îndrăgiți**.

5. *Descoperă adverbele de mod restabilind ordinea literelor.*

Tînce, atre, depere, xiamativpro, rugdesi, maiun, baprobil, șaa, înțbineeles, mâneroște, fsticanta, tormiui, exorditrantar.

- 5.1. *Describe, în 7-8 enunțuri, imaginea, utilizând adverbele descoperite.*

6. *Completează enunțurile cu formele potrivite ale pronumelor personale la cazul dativ.*

Din fiecare călătorie, neapărat mă întorc cu magneți, pixuri neobișnuite, monede și brățări. ... face plăcere să ... dăruiesc persoanelor dragi, care colecționează aceste obiecte. ... ofer nu doar obiecte, dar și istoriile acestora. Fiecare ... răspunde cu un zâmbet și eu mă simt fericit.

7. *Povestește, în 7-8 enunțuri, despre colecția ta de obiecte sau a unei persoane cunoscute.*

REPERE:

a) Ce obiecte colecționezi?	c) Câte exemplare conține colecția?
b) Când ai început colecția?	d) Care este cel mai neobișnuit/valoros obiect?

PER ASPERA AD ASTRA

1. Citește textul semnat de către criticul literar Nicolae Manolescu și:

- realizează sarcinile propuse;
- la realizarea itemilor 8 și 9, utilizează cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut.

La ce sunt bune cărțile? Îmi vine să răspund: la totul și la nimic. Poți trăi foarte bine fără să citești. Milioane de oameni n-au deschis niciodată o carte. A vrea să le explici ce pierd e totuna cu a explica unui surd frumusețea muzicii lui Mozart. În ce mă privește, mă număr printre cei care nu pot trăi fără cărți. Sunt un vicios al lecturii. Am nevoie să citesc așa cum am nevoie să mănânc și să beau. Resimt fiecare zi fără o carte ca pe o zi pierdută.

Nr.	Itemi	Puncte
2.	<i>Răspunde, în câte un enunț, la întrebări.</i> a) Cui este adresată întrebarea? d) De ce are nevoie autorul? b) Cine este autorul textului? e) Cum este ziua în care acesta nu a citit nimic?	4
3.	<i>Continuă enunțurile, pornind de la experiența proprie de cititor.</i> a) Mă număr printre cei care nu pot trăi fără cărți, deoarece... b) Am nevoie să citesc așa cum am nevoie să mănânc, fiindcă... c) Pentru mine, fiecare zi fără o carte este o zi... d) O carte bună îmi dă o stare de...	4
4.	<i>Rescrie enunțurile, schimbând topica adjectivelor.</i> a) Hitul celebru „Dragostea din tei” a fost cântat pe toate meridianele globului. b) Bogata colecție de potcoave i-a adus colecționarului celebritatea. c) Lumea miraculoasă din cărțile despre Harry Potter te captivează. d) Aceste romane fantastice au fost îndrăgite de cititorii din întreaga lume. e) Înaltul munte ne-a încântat cu priveliști splendide. f) Colecționarii pasionați urmăresc să-și completeze permanent colecțiile.	8
5.	<i>Imaginează-ți că ai văzut colecțiile lui Petru Costin, colecționar din Ialoveni. Continuă fiecare enunț cu câte o informație potrivită.</i> Am aflat... Am văzut... M-a impresionat...	3
6.	<i>Alcătuiește întrebări, pe baza enunțurilor de mai jos. Utilizează adverbe interogative.</i> a) Voi sta la bunici 2 săptămâni. d) Această carte se citește ușor. b) Colega mea merge la bibliotecă. e) Daniel se grăbește la spectacol. c) Concertul Irinei Rimes a fost superb. f) Am vizitat 2 expoziții de pictură.	6
7.	<i>Completează proverbele cu adverbe de mod adecvate contextului.</i> a) Cine dorește ... pierde și puținul. c) Cine știe carte vede mai ... b) ... faci, bine găsești. d) Dacă nu știi drumul, mergi ...	4
8.	<i>Continuă dialogul cu 4 replici.</i> — Prefer cărțile de aventuri. Ce cărți preferi tu?	5
9.	<i>Scrie un text coerent din 5 enunțuri despre una dintre preferințele tale (lectură, muzică, colecționarea de obiecte), menționând:</i> a) De ce ai ales acest domeniu? b) Ce succese ai?	6
	<i>Scris lizibil/Corectitudinea exprimării</i>	6
	Total	46

ELABOREAZĂ UN PROIECT!

Unitatea de învățare:	COPILUL ȘI UNIVERSUL PREFERINȚELOR
Produsul:	poster
Denumirea proiectului:	MUZEE DEDICATE SCRITORILOR
Scopul proiectului:	extinderea cunoștințelor despre patrimoniul cultural.
Forma de activitate:	în echipe.
Timp de lucru:	o săptămână.
Forma de prezentare:	în scris și oral.
Activități:	prezentarea posterului; evaluarea activității în cadrul proiectului;

- Sarcini de lucru:**
- Formați echipe.
 - Realizați un poster ce ar conține informații relevante despre unul dintre muzeele propuse, dedicate scriitorilor.
 - Plasați imagini și simboluri semnificative.
 - Evidențiați cele mai importante informații, în diverse moduri.
 - Prezentați posterul cât mai original.

Casa-Muzeu „Alexei Mateevici”, Zaim, Căușeni

Casa-Muzeu „Grigore Vieru”, Pererâta, Briceni

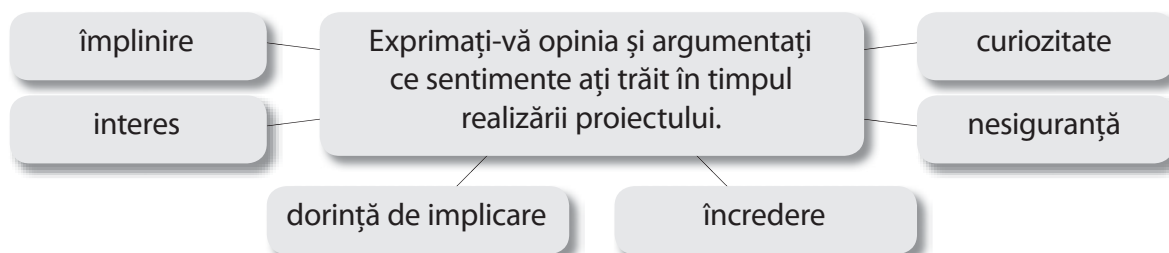

Muzeul Național Găgăuz de Istorie și Etnografie
„Dumitru Caraciobanu”, Beșalma, Comrat

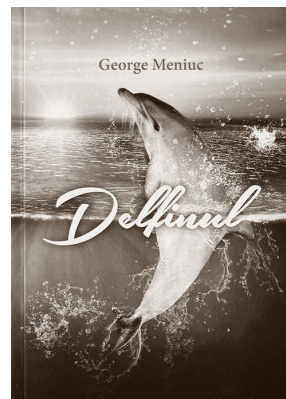
Conacul lui Zamfirache Ralli, Dolna, Strășeni

Evaluarea activității în cadrul proiectului

INVITAȚIE LA LECTURĂ

1. *Lecturează nuvela „Delfinul” de George Meniuc.*
2. *Identifică pe hartă mările prin care a căutat-o Dicomes pe Ursula.*
3. *Citește expresiv fragmentul:*
 - a) în care se descriu sentimentele lui Dicomes față de Ursula;
 - b) ce demonstrează că sentimentele delfinilor erau reciproce;
 - c) în care se menționează încercările prin care a trecut Dicomes;
 - d) ce indică presupunerile lui Zbrog;
 - e) în care se descrie situația ce l-a afectat pe Dicomes;
 - f) care explică de ce în final Dicomes „ține ochii deschiși”.

4. *Lucrați în perechi. Spuneți/scrieți 1-2 lucruri noi despre care a aflat Dicomes în călătoria sa.*
 Despre comportamentul oamenilor | Despre comportamentul delfinilor
5. *Lucrați în perechi. Stabiliți, pe baza textului, prin ce se aseamănă și se deosebesc oamenii și delfinii.*

Oamenii

Delfinii

6. *Describe unul dintre personajele principale, Dicomes sau Ursula, utilizând aplicația wordart. Folosește fragmente de text.*
7. *Citește informația. Exprimă-ți opinia cu privire la numele personajelor. Argumentează cu fragmente de text.*

Dicomes a fost un rege al geților, care a domnit după moartea lui Burebista.

Sfânta **Ursula** este eroina unei legende creștine, renumită pentru frumusețe și înțelepciune.

8. *Lucrați în echipe. Fiecare echipă își alege o variantă de răspuns și aduce cel puțin trei argumente. Câștigă echipa care este mai convingătoare.*

Tema nuvelei „Delfinul” de George Meniuc este:

aventura;

dragostea;

relația om-natură.

9. *Organizați jocul „Licitația de concluzii”.*

REGULILE JOCULUI: Fiecare elev va scrie pe o fișă o concluzie trasă în urma lecturii textului. Fișele se adună într-o cutie. Profesorul va extrage câte o fișă, va citi concluzia și o va propune pentru licitație. Elevii „vor cumpăra” concluzia cu argumente în favoarea achiziției acesteia. Deținătorul concluziei devine elevul care a propus cel mai convingător argument. Câștigă elevul care „a cumpărat” mai multe concluzii.

Notă: Concluziile se „cumpără” doar cu argumente **pro**, căci e logic să cumpărăm un lucru de care avem nevoie.

SUGESTII PENTRU EVALUAREA PRODUSELOR ȘCOLARE

Volumul recomandat al produselor școlare

Vocabular (la sfârșit de an școlar)	400-450 de cuvinte, expresii
Monolog/mesaj/descriere/prezentare	7-8 enunțuri
Dialog	8-9 replici
Text scris	6-7 enunțuri
Lectură particulară	3-4 pagini

Indicatori de performanță pentru acordarea punctajului

Nr. de puncte	3 puncte	2 puncte	1 punct
Competența este:	formată, elevul este capabil de autodezvoltare.	formată parțial, necesită exersare.	în proces de formare.
Elevul realizează și prezintă produsul școlar:	corect, complet, coerent, sigur, independent.	cu greșeli neînsemnate, cu ezitări, cu mici incoerențe, ghidat.	cu multe greșeli, cu greșeli grave, parțial, incoerent, cu mult sprijin.

Criterii pentru evaluarea produselor școlare

A. Ascultarea activă 1. Manifestarea interesului față de mesajul oral: reacționare prin mimică, gesturi, păstrarea contactului vizual. 2. Formularea întrebărilor de clarificare. 3. Rezumarea mesajului oral în cuvinte proprii. 4. Exprimarea opiniei, impresiei, acordului/dezacordului cu privire la cele audiate. 5. Respectarea normelor limbii române literare.	B. Lectura unui text 1. Pronunțarea corectă a sunetelor, accentuarea corectă a silabelor. 2. Citirea fluentă a textului: viteză și ritm potrivit. 3. Citirea conștientă a textului: aplicarea accentului logic pentru evidențierea aspectelor relevante ale textului. 4. Citirea expresivă: respectarea intonației impuse de conținut și de semnele de punctuație.
C. Redarea conținutului unui text 1. Anunțarea titlului și a autorului textului. 2. Identificarea timpului, a locului desfășurării acțiunii, prezentarea personajelor. 3. Redarea conținutului textului, menționând informații sugestive. 4. Utilizarea cuvintelor-cheie, a cuvintelor noi, a citatelor potrivite din text. 5. Respectarea normelor limbii române literare.	D. Descrierea unei persoane/unui personaj (în scris sau oral) 1. Prezentarea datelor generale: prenume, nume, vârstă, origine, ocupație etc. 2. Descrierea portretului moral: trăsături de caracter cu prezentarea argumentelor. 3. Prezentarea informațiilor sugestive despre persoană/personaj: comportament, manifestări, realizări, aspirații etc. 4. Utilizarea a cel puțin cinci cuvinte specifice/acte comunicative potrivite în cadrul unui subiect concret. 5. Respectarea normelor limbii române literare.

E. Improvizarea unui dialog 1. Dezvoltarea temei propuse. 2. Utilizarea a cel puțin cinci cuvinte specifice/acte comunicative potrivite în cadrul unui subiect concret. 3. Atestarea a cel puțin trei exemple de utilizare a fenomenului gramatical abordat în cadrul unui subiect concret. 4. Aplicarea normelor de etichetă verbală și nonverbală. 5. Respectarea normelor limbii române literare.	F. Dramatizarea unui text 1. Prezentarea aspectelor relevante ale textului/situației. 2. Măiestria actoricească. 3. Utilizarea a cel puțin cinci cuvinte specifice/acte comunicative potrivite în cadrul unui subiect concret. 4. Atestarea a cel puțin trei exemple de utilizare a fenomenului gramatical abordat în cadrul unui subiect concret. 5. Respectarea normelor limbii române literare.
G. Descrierea unui loc/obiectiv turistic (în scris sau oral) 1. Prezentarea datelor generale: așezarea geografică, scurt istoric etc. 2. Descrierea detaliilor: aspect, importanță istorică/culturală/turistică etc. 3. Exprimarea impresiilor, a opiniilor personale cu privire la cele descrise. 4. Utilizarea a cel puțin cinci cuvinte specifice/acte comunicative potrivite în cadrul unui subiect concret. 5. Respectarea normelor limbii române literare.	H. Relatarea unor întâmplări, experiențe etc. 1. Vorbirea corectă, fluentă și expresivă. 2. Relatarea informațiilor relevante. 3. Descrierea unor detalii. 4. Utilizarea a cel puțin cinci cuvinte specifice/acte comunicative potrivite în cadrul unui subiect concret. 5. Respectarea normelor limbii române literare.
I. Prezentarea unei cărți citite 1. Anunțarea titlului, a autorului, a editurii, a anului ediției. 2. Precizarea timpului, a locului desfășurării acțiunii, prezentarea personajelor. 3. Redarea succintă a conținutului, susținută și de unele citate din carte. 4. Exprimarea gândurilor și a sentimentelor proprii față de conținutul cărții. 5. Respectarea normelor limbii române literare.	J. Realizarea unui poster/desen 1. Îmbinarea armonioasă a textului cu imagini și simboluri semnificative. 2. Evidențierea aspectelor importante ale temei prin culori, fonturi diferite etc. 3. Prezentarea estetică a textului și a imaginilor. 4. Expunerea originală a viziunii proprii cu privire la subiectul abordat. 5. Respectarea normelor limbii române literare.
K. Realizarea unei prezentări Power Point 1. Indicarea titlului, a autorului, a scopului produsului, a surselor utilizate. 2. Îmbinarea armonioasă a textului cu imagini și simboluri semnificative. 3. Prezentarea informațiilor relevante, adecvate subiectului. 4. Respectarea cerințelor față de realizarea unei prezentări PPT (caractere, fonturi, animații etc.). 5. Respectarea normelor limbii române literare.	L. Prezentarea unui poster/desen/a unei prezentări Power Point 1. Enunțarea scopului produsului, a importanței subiectului prezentat. 2. Expunerea ideilor în conformitate cu tema produsului. 3. Prezentarea succintă, clară, convingătoare și atractivă a conținutului produsului. 4. Încadrarea în timpul acordat prezentării (maximum 5 minute). 5. Respectarea normelor limbii române literare.

M. Redactarea unui mesaj scris: bilețel/ anunț 1. Respectarea părților componente ale mesajului scris. 2. Utilizarea lexicului specific situației. 3. Aranjarea corectă a textului în pagină. 4. Scriere lizibilă. 5. Respectarea normelor limbii române literare, inclusiv a alineatelor.	N. Redactarea unui text scris 1. Respectarea reperelor. 2. Relevanța argumentelor/exemplelor/concluziei. 3. Utilizarea a cel puțin cinci cuvinte specifice/acte comunicative învățate în cadrul unui subiect concret. 4. Scriere lizibilă. 5. Respectarea normelor limbii române literare, inclusiv a alineatelor.
--	--

BAREM DE EVALUARE A TESTELOR SUMATIVE

Unitatea de conținut: Copilul în familie

Itemi	Criterii	Numărul de puncte												
	Se acordă:													
2, 3	câte 1 punct pentru fiecare informație identificată corect;	3 + 3 = 6												
4, 5	câte 1 punct pentru fiecare verb, îmbinare de cuvinte utilizate corect;	4 + 6 = 10												
6	câte 1 punct pentru fiecare enunț logic, adecvat reperului; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut;	5 + 1 = 6												
7	2 puncte pentru un mesaj emotiv, 1 punct pentru un mesaj ordinar;	2												
8	câte 2 puncte pentru un argument convingător, câte 1 punct pentru un argument superficial; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin unui act comunicativ abordat în cadrul unității de conținut;	4 + 1 = 5												
9	câte 1 punct pentru fiecare enunț logic; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut;	3 + 1 = 4												
10	câte 1 punct pentru respectarea fiecărui reper; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin unui act comunicativ abordat în cadrul unității de conținut; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut; 2 puncte integral pentru complexitatea textului (îmbinarea logică și originală a ideilor).	3 + 1 + 1 + 2 = 7												
Scrierea	Cu excepția itemilor 3 și 4. Scriș lizibil/Corectitudinea exprimării.	1/5												
	<table><tr><td>Puncte</td><td>5</td><td>4</td><td>3</td><td>2</td><td>1</td></tr><tr><td>Greșeli</td><td>1-3</td><td>4-6</td><td>7-10</td><td>11-15</td><td>16-20</td></tr></table>		Puncte	5	4	3	2	1	Greșeli	1-3	4-6	7-10	11-15	16-20
	Puncte		5	4	3	2	1							
Greșeli	1-3	4-6	7-10	11-15	16-20									
	Total:	46												

Unitatea de conținut: Copilul în societate

Itemi	Criterii	Numărul de puncte											
	Se acordă:												
1.1 1.2	câte 1 punct pentru fiecare enunț logic; câte 1 punct pentru fiecare verb utilizat la forma indicată; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut;	2 + 4 + 1 = 7 3 + 3 + 1 = 7											
1.3	2 puncte integral pentru complexitatea textului (îmbinarea logică și originală a ideilor adecvate situației); 1 punct pentru utilizarea actelor comunicative/interjecțiilor pentru exprimarea stărilor emoționale; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut; 1 punct pentru respectarea volumului;	2 + 1 + 1 + 1 = 5											
2	câte 1 punct pentru fiecare element specific anunțului; 1 punct pentru aranjarea corectă în pagină; 1 punct pentru reflectarea a cel puțin 50% din informațiile oferite; 1 punct pentru utilizarea unui lexic adecvat;	5 + 1 + 1 + 1 = 8											
3	câte 1 punct pentru fiecare pronume utilizat adecvat;	4											
4	câte 1 punct pentru fiecare informație adecvată; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut.	8 + 1 = 9											
Scris- rea	Cu excepția itemului 3. Scris lizibil/Corectitudinea exprimării.												
	1/5												
	<table><tr><td>Puncte</td><td>5</td><td>4</td><td>3</td><td>2</td><td>1</td></tr><tr><td>Greșeli</td><td>1-3</td><td>4-6</td><td>7-10</td><td>11-15</td><td>16-20</td></tr></table>	Puncte	5	4	3	2	1	Greșeli	1-3	4-6	7-10	11-15	16-20
Puncte	5	4	3	2	1								
Greșeli	1-3	4-6	7-10	11-15	16-20								
	Total: 46												

Unitatea de conținut: Copilul și natura

Itemi	Criterii	Numărul de puncte
	Se acordă:	
1.1–1.5	câte 1 punct pentru fiecare informație logică, adecvată sarcinii;	3/4/4/2/2
2, 3	câte 1 punct pentru fiecare enunț logic; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut;	$4 + 1 = 5$ $4 + 1 = 5$
4	câte 1 punct pentru fiecare replică adecvată contextului; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 2 acte comunicative abordate în cadrul unității de conținut;	$6 + 1 = 7$
5	câte 1 puncte pentru fiecare sfat logic, adecvat imaginii; câte 1 punct pentru utilizarea corectă a verbelor la modul imperativ.	$4 + 4 = 8$

Scrierea	Scriș lizibil/Corectitudinea exprimării.						1/5
	Puncte	5	4	3	2	1	
	Greșeli	1-3	4-6	7-10	11-15	16-20	
Total:							46

Unitatea de conținut: Copilul și Patria

Itemi	Criterii						Numărul de puncte
	Se acordă:						
2, 3, 5, 6, 7	câte 1 punct pentru fiecare informație logică;						6 + 10 + 3 + 4 + 4 = 27
4	câte 1 punct pentru respectarea fiecărui reper; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut;						4 + 1 = 5
8	câte 1 punct pentru fiecare verb utilizat corect la modul indicat.						8
Scrierea	Cu excepția itemului 8. Scris lizibil/Corectitudinea exprimării.						1/5
	Puncte	5	4	3	2	1	
	Greșeli	1-3	4-6	7-10	11-15	16-20	
	Total:						46

Unitatea de conținut: Copilul și universul preferințelor

Itemi	Criterii						Numărul de puncte
	Se acordă:						
2, 3, 5, 6	câte 1 punct pentru fiecare răspuns logic, adecvat sarcinii.						4 + 4 + 3 + 6 = 17
4	câte 1 punct pentru schimbarea adecvată a topicii adjectivelor.						8
7	câte 1 punct pentru alegerea potrivită a fiecărui adverb.						4
8	câte 1 punct pentru fiecare replică logică; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut.						4 + 1 = 5
9	câte 1 punct pentru respectarea fiecărui reper; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin unui act comunicativ abordat în cadrul unității de conținut; 1 punct pentru utilizarea a cel puțin 3 cuvinte învățate în cadrul unității de conținut; 2 puncte integral pentru complexitatea textului (îmbinarea logică și originală a ideilor).						2 + 1 + 1 + 2 = 6
Scrierea	Scriș lizibil/Corectitudinea exprimării.						1/5
	Puncte	5	4	3	2	1	
	Greșeli	1-3	4-6	7-10	11-15	16-20	
	Total:						46

Acte comunicative

Prezentarea unei persoane Cine este domnul/doamna/tânărul/domnișoara? Am plăcerea să ți-l prezint pe fratele meu. Permite-mi să ți-o prezint pe sora mea. Îmi pare bine să te/vă cunosc! Încântat(ă) de cunoștință! Cum îl/o cheamă pe...? Pe sora mea o cheamă Ana. Pe fratele meu îl cheamă Dan. Câți ani are...? Bunicul meu are 63 de ani. Cu ce se ocupă în timpul liber? De obicei, gătește ceva gustos.	Exprimarea acordului/dezacordului Ești de acord cu părerea mea? (Nu) Sunt de acord. Rămân la părerea mea! Ți-a plăcut textul? Desigur/Bineînțeles/Firește. Crezi că este o soluție potrivită? Fără îndoială. Este un personaj memorabil. (Nu) Ai dreptate. Nu pot accepta. În niciun caz! E posibil să acționăm altfel? Nu se poate! Este exclus!
Exprimarea mulțumirii/răspunsului la mulțumiri Îți mulțumesc din suflet pentru...! Plăcerea e de partea mea. Îți/Vă mulțumim pentru...! Pentru puțin. Sincerele noastre mulțumiri! Cu mult drag. Îți/Vă mulțumesc anticipat! Mă bucur că... Îți/Vă suntem recunoscători pentru...! Este foarte drăguț din partea ta/dumneavoastră! Cu plăcere.	Exprimarea nemulțumirii, regretului Sunt extrem de nemulțumit(ă)! Puteai să faci lucrul mai bine! Vai de mine! E păcat să pierdem timpul. Îmi pare rău că...! Regret că... Sunt nedumerit(ă) de fapta ta! Cum se poate? Cum așa? Nu m-am așteptat la așa ceva. Incredibil! Îți imaginezi așa ceva? Nu pot să cred!
Exprimarea atitudinilor și sentimentelor Îți place bilețelul? Sunt surprins(ă) de bilețelul tău! (Nu) Vă plac aceste tradiții? Desigur, fantastice tradiții! Sunt mândru/mândră de tine! M-a impresionat acest peisaj de poveste. M-a încântat gama de culori. M-au fascinat speciile de arbori. Sunt fascinat(ă) de excursie. Sunt încântat(ă) de cele văzute! Admir acest peisaj! Mi-a plăcut călătoria.	Exprimarea emoțiilor O! Ce idee frumoasă! O, îmi pare rău! Ah! E un gest laudabil! Ah, ce necaz! Vai! Biata fetiță! Vai, nu pot să cred! Aoleu! Cu ce te putem ajuta? Ura! Am colectat suma necesară de bani! Oh, cum să scriu anunțul? Ce frumos!/Ce frumusețe! Ce mesaj frumos! Ce surpriză!
Exprimarea opiniei	
Ce crezi despre...? În opinia mea, ... Ce părere ai despre...?	După părerea mea, ... Cum crezi, te vei descurca? Cred că voi reuși.

Vocabular

A

abrupt – крутой
absolvire – окончание
образовательного
цикла
a accepta – соглашаться
acces – доступ
a acoperi – покрывать
act – документ
a acumula – накапливать
adineauri – недавно
a admira – восхищаться
admirator – поклонник
a admite – допускать
adolescență – подростковый
возраст
adult – взрослый
a aduna – собирать
a afecta – огорчать
a-și afla un rost în viață –
найти смысл жизни
alarmă – тревога
albie – русло
a alerga – бегать
ales – изысканный
a se alimenta – питаться
ambalaj – упаковка
amendă – штраф
a amesteca – мешать,
размешивать
amplasat – расположенный
amurg – сумерки
anticipat – заранее
a se antrena – трениро-
ваться
aparență – внешность
a apăra – защищать
a aplica – применять
a aprecia – оценить

aprobare – утверждение
aproximativ – примерно
a aranja masa – накрыть
стол
a arbora – поднимать флаг
arsură – ожог
articol – изделие, статья
artist plastic – художник
a ascunde – скрывать
asemenea – похожий
a asigura – обеспечить,
уверять
aspect – внешний вид
aspirație – стремление
astfel – таким образом
așadar – итак
a atesta – засвидетельство-
вать
a atinge – достичь,
коснуться
atracție turistică – достопри-
мечательность
atrăgător – привлека-
тельный
autorități – органы власти
a avea de gând – намере-
ваться
a avea dreptate – быть
правым
aventură – приключение
avertizare – предупреж-
дение

B

baltă – озеро
basm – сказка
biată – несчастная
bilețel – записка

bine făcut – стройный
a binevoi – желать, считать
нужным
blană – шерсть, мех
blând – ласковый, добрый
braconaj – браконьерство
brutal – грубо
bucate – блюда
a se bucura de... – пользо-
ваться, наслаждаться
bună pace – вот и всё

C

cadru natural – пейзаж
calcar – известняк
calmant – успокоительное
средство
cantitate – количество
catedrală – собор
cauză – причина
căști – наушники
câmpie – равнина
a câștiga – выиграть,
заработать
câștigător – победитель
a ceda – уступать, сдаваться
celebru – известный
cetățean – гражданин
chibrituri – спички
circa – примерно
clasament – рейтинг
a coace – выпекать, созре-
вать
coarne – кизил
a colecta – собирать
colțișor – уголок
comestibil – съедобный
comod – удобный

competiție – соревнование
 complicat – сложный
 comportament – поведение
 condimente – специи
 conduită – поведение
 a confecționa – изготавливать
 conifere – хвойные деревья
 consecință – следствие
 a consuma – употреблять
 a contribui – способствовать
 a conține – содержать
 a convinge – убеждать
 costisitor – дорогой
 cotitură – изгиб, поворот
 creastă – вершина
 credință – вера
 a crește – увеличиваться,
 расти
 a cuceri – завоевать
 a cultiva – выращивать
 cumsecade – порядочный
 cupă – чаша
 curaj – храбрость
 cursă – гонка
 cusătură – шов
 a se cuveni – пологаться

D

a da dovadă de... – прояв-
 лять
 a-și da seama – понять
 a dăinui – долго существо-
 вать
 dăunător – вредный
 deal – холм
 a decide – решать
 decizie – решение
 a declara – объявить
 a dedica – посвящать
 defrișare – вырубка леса
 delicios – вкусный
 demnitate – достоинство
 dependență – зависимость
 a depista – обнаружить

a se deplasa – передвигаться
 a depozita – хранить
 a deranja – беспокоить
 a se descompune – разла-
 гаться
 a descoperi – открыть,
 выявлять
 a se descurca – справляться
 a desemna – выдвигать
 deseori – часто
 a se desfășura – состояться
 a se despărți – расстаться
 deșeuri – отходы
 a deține – обладать
 diferit – разный
 dificil – сложный
 dificultate – трудность
 dimensiune – размер
 din întâmplare – случайно
 din nou – вновь
 din vorbă în vorbă – слово за
 слово
 dispreț – презрение
 doar – лишь
 doime – одна вторая
 domeniu – область
 деятельности
 a dona – дарить
 doveac – тыква
 dreptate – справедливость
 drumeț – путник
 drumeție – поход
 dur – суровый

E

echilibrat – у равнове-
 шенный
 edificiu – здание
 eficace – эффективный
 a elibera – извоблаять,
 освобождать
 enigmatic – загадочный
 entuziasmat – вооду-
 шевлённый
 eșec – неудача

eveniment – событие
 exagerat – чрезмерно
 excepție – исключение
 exclus – исключено
 experiență – опыт
 exploziv – взрывной
 a expune – выставить
 extrem de... – крайне...

F

facial – лицевой
 a fascina – очаровывать
 favorit – любимый
 fâșie – полоса
 fermecat – очарованный
 fermitate – решительность
 a fi în stare – быть в
 состоянии
 fier uzat – железный лом
 flămând – голодный
 flexibil – гибкий
 forestier – лесной
 formație – группа, ансамбль
 fortăreață – крепость
 forte – сильный
 forță – сила
 fraged – хрупкий
 a frământa – месить
 a fugi – бежать
 fungi – грибы
 a se furiș – подкрадываться
 furnicar – муравейник

G

generație – поколение
 generic – лозунг
 generos – щедрый
 a gestiona – управлять
 gingaș – нежный
 grav – сильно, серьезно
 a gravita – притягивать
 grădină – огород
 grămăjoară – кучка
 grosolan – грубый

H

habitat – среда обитания
hrană – еда
a hrăni – кормить
a se hrăni – питаться

I

a ierna – перезимовать
a-și imagina – представлять себе
imprimat – напечатанный
inadmisibil – недопустимо
incomod – неудобный
incredibil – невероятно
indulgență – снисходительность
inedit – уникальный
infiniț – бесконечный
insistent – настойчивый
intenționat – намеренно
a interna – госпитализировать
a interpreta – исполнять
a interveni – вмешаться
a interzice – запрещать
inundație – наводнение
inventiv – изобретательный
izvor – источник

Î

a îmbăta – опьянять ароматами
a îmbina – сочетать
a îmbrățișa – обнять
a împărtăși – делиться
a împărți – делить, раздать
a împlini – исполнить
împotrivă – против
împrumutat – взаимствованный
încredere – доверие
a încuia – запирать
în curând – вскоре
în totalitate – полностью

în zadar – зря
a înapoia – вернуть
a încălca – нарушать
a se încărca – зарядиться
încântat – очарован
a încerca – пытаться
a-și încerca norocul – испытывать счастье
încolțit – пустивший ростки
a încuraja – воодушевлять
încurajare – ободрение
îndârjire – упорство
a îndemna – призывать
a îndeplini – выполнять
a îndrăgi – полюбить
a îndreptăți – оправдывать
a îndruma – наставлять
înnămolire – заиливание
a înota – плавать
însă – но
a întări – укреплять
a întâmpina – встречать
a întinde – растягивать, протянуть
întocmai – в точности как...
a întocmi – составлять
întotdeauna – всегда
a întreprinde – предпринять
întuneric – тьма
a se înțelege – договориться
înțelepciune – мудрость

J

jenant – смущающий
a judeca – судить
judecătorie – суд
a jura – клясться

L

la îndemână – под рукой
lan – поле
lățime – ширина
a lăuda – хвалить
a se lăuda – хвастаться

a lectura – читать
lege – закон
lent – медленно
a lipsi – отсутствовать
localitate – населенный пункт
a lovi – ударить
a-și lua rămas-bun – прощаться
luptă – сражение

M

major – основной
a majora – увеличить
mal – берег
măcar – хотя бы
a mărturisi – признаваться
mândru – гордый
a mângâia – ласкать
mediu – среда, средний
memorie – память
a menționa – отметить
mențiune – упоминание
a merita – заслужить
mesaj – сообщение
meșteșug – ремесло
meticulos – скрупулезный
mezin – младший ребенок
mincinos – лжец
minune – чудо
mirare – удивление
mireasmă – запах
moderat – умеренно
moderator – ведущий
moment – мгновение, случай
mondial – всемирный
mulțumit – довольный
murat – квашеный

N

natal – родной
necaz – несчастье
necesitate – потребность

nedreptăţit – обиженный
nedumerit – недоумённый
a netezi – гладить
nevătămat – невредимый
nobil – дворянин, благородный
a nota – записать

O

oaspete – гость
obiectiv – объект, цель, объективный
a se obişnui – привыкать
obstacol – препятствие
a obţine – получить, достичь
ocupat – занят
a oferi – предоставить
onoare – честь
onor – воинские почести
originar – родом из ...
origine – происхождение

P

pajişte – луг
palmă – ладонь
pantă – склон
parapantă – парашют
particularitate – особенность
pătrime – четверть
părcălab – начальник крепости
pârjolit – выжженный
a pedepsi – наказывать
peluză – газон
penaj – оперение
perfect – совершенный
performanţă – достижение
pericol – опасность
a permite – разрешать
perseverenţă – настойчивость
pescăruş – чайка
(un) pic – немного, капелька

piftie – холодец
pistru – веснушки
a planta – сажать
a se plânga – жаловаться
a plesni – лопаться
pletos – ветвистый
pod – чердак
poluare – загрязнение
a se pomeni – очутиться
port popular – национальный костюм
portofel – кошелёк
a potoli – утолить
prădător – хищник
prăjiţe – хрустики
precaut – осторожный
precedent – предыдущий
a preda – сдавать
a prefera – предпочитать
a prelua – перенимать
preocupare – занятие
a presăra – посыпать
a presupune – предполагать
pretutindeni – везде
a preveni – предотвратить
priveşte – пейзаж, вид
probabil – вероятно
a proceda – поступать
promenadă – прогулка
a promite – обещать
promontoriu – высокий скалистый мыс
a promova – продвигать
propriu – собственный
prosperitate – процветание
a proteja – защищать
provocare – вызов
a pune în aplicare – осуществлять
a se pune pe treabă – взяться за дело
pungă – кошелёк
pur şi simplu – просто
a purifica – очищать

R

rapid – быстрый
a rata – упустить
răbdare – терпение
rădăcină – корень
a răsfoi – перелистывать
a răsturna – опрокинуть
a se rătăci – заблудиться
rebelă – непокорная
recent – недавно
a recicla – перерабатывать
reciproc – взаимно
recunoştinţă – признательность
a reduce – уменьшать
a regreta – сожалеть
relaţie – взаимоотношение
a remedia – улучшать
a renunţa – отказываться, сдаваться
a repara – чинить
a respecta – соблюдать, уважать
a respinge – отвергать
responsabil – ответственный
responsabilitate – обязанность
restrâns – ограниченный
restul – остальные, остальное
a reuşi – успеть, удаваться
reuşit – удачный
rezervaţie naturală – заповедник
rezistent – выносливый
roşcat – рыжий
a se roti – крутиться
rudenie – родство
ruşinat – пристыженный
ruşine – стыд

S

salt – прыжок
sarmale – голубцы
satisfacţie – удовлетворение

a savura – наслаждаться
 sălbatic – дикий
 a-i sări din piept – высказывать из груди
 a scăpa de cineva – избавиться от кого-то
 scoarță – кора
 scop – цель
 scorbuos – дуплистый
 a se scufunda – погружаться
 secol – век
 secundar – второстепенный
 a semăna – сеять, быть похожим
 a sensibiliza – сделать более чувствительным
 a separa – отделять
 a serba – праздновать
 a servi – подавать, угощать, обслуживать
 serviciu – работа, услуга
 sete – жажда
 sigur – безопасный, уверенный
 similar – подобный
 soartă – судьба
 societate – общество
 sol – почва
 a solicita – просить
 a soluționa – решить
 a sonoriza – озвучить
 special – особенный
 specie – вид
 spectaculos – впечатляющий
 a spera – надеяться
 a speria – пугать
 spirit – дух
 splendid – восхитительный
 stâncă – скала
 straie – одеяние
 străbunic – прадед
 a se strădui – стараться
 străin – незнакомец, чужой
 strămoș – предок
 strănepot – правнук

străvechi – древний
 strâmt – тугой
 a strivi – раздавить
 sugestiv – наводящий на размышления
 a supăra – обижать
 supărat – сердитый, обиженный
 supărător – неприятный
 superb – превосходный
 suporter – болельщик
 suprafață – площадь, поверхность
 a surprinde – поражать
 sursă – источник
 a susține – поддерживать, утверждать

Ș

șuvoi – поток воды

T

a se tăia răsuflarea – захватывать дух
 tezaur – достояние
 timbru – почтовая марка
 tomberon – контейнер
 totuși – всё-таки
 trafic de ființe umane – торговля людьми
 traseu – маршрут
 tratament – лечение
 a traversa – пересекать, переходить
 trăsătură – качество
 trăsnet – удар молнии
 treabă – дело
 tulpină – ствол

Ț

țeavă – труба
 țestoasă – черепаха
 a ține minte – помнить, запомнить

U

uimit – удивлённый
 uluitor – удивительный
 umbră – тень
 a se umezi – становиться влажным
 unicolor – одноцветный
 univers – вселенная
 a urca – подниматься
 urgent – срочно
 a urma – следовать
 a urmări – следить
 util – полезный
 (de) uz casnic – домашнего обихода

V

valoare – ценность
 variat – разнообразный
 a vărsa – пролить
 a vâna – охотиться
 a vântura – проветривать
 vârstă – возраст
 vedetă – звезда, знаменитость
 venerat – почитаемый
 a-i veni rândul – настать черёд
 veninos – ядовитый
 veste – новость
 vestigiu – след
 vestimentar – относящийся к одежде
 vigoare – сила, энергия
 viguros – полный сил
 violență – насилие
 vis – сон, мечта
 a voi – желать
 volum – том, объем
 vreme – время, погода

Z

(în) zadar – напрасно
 zilnic – ежедневно